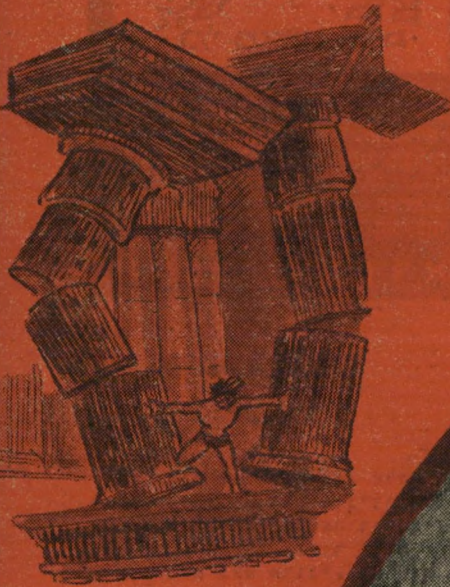

העולם הזה

גליון ענק
המחיר
650 פרוטה

איש השנה
עמודי הכסף

העורך הראשי: אורי אבנרי
ראש המערכת: שלום כהן
עורך משנה: רוב א'חן

עורך כיתוב: סיבילי קשת
כתב בכיר: אל'י תבור

חברי המערכת:

מנשה כרדיון, שייט גלור, יליז גליץ, דויד חורוביץ, רותי ורד, אברהם חרסון, שמאלה מצנור, אלכס מסיס, אביבה ססו, עמוס קינן, שלמה קרו.

העתון הנקרא ביותר במדינה

2/16 יר

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785.
ת.ד. 36. מען למברקים: עולמפרטי.
תמוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שחם בע"מ, וניא, טל. 31139
המפתח: זוד טופל וניו, תל-אביב.
המערכת אינה אחראית לתוכן המודעות

בשנה שגיבורה הוא אלוף התנ"ך, מותר להמסיל את קורותינו לאחד היסורים היפים ביותר של ספר נהדר זה. הנביא אליהו ביקש את אלוהים. תחילה בנה גיבול גדול, מפרק הרים ומשרת כלעים. ואחר כך אדוני. ואחר הרוח - רעש. ולא ברעש אדוני. ואחר הרעש - אש. ולא באש אדוני. ואחר האש - קול דמפה דקה.

בשביל העולם הזה, החלה השנה ברוח גדולה. הוצאנו מן המחחרת את הש.א. מתחנה ביקורת חריפה על חלקו של ש.ב. מפרשת רצח סגנר. הרוח הגדולה הזו בצורת פועל חבור. מאבק-איחוס נכפה עלינו. עורכי העולם הזה נאסרו והואשמו בעוון פוליטי. עמדנו לא רק מול אינס מוחשי ומידי במעשי אלימות, אלא גם מול גל חסר-הקדים של השמצה. אולם הרוח לא פירקה את הר האיסון הציבורי בעתון, לא שיברה את סלע דבקוהו של העולם הזה במסימהו.

ואחר הרוח - רעש. השווען שהוצא על-ידי טנגנון-החושך במיוחד נדף להסנו, רימוק, השדל להרעיש ועולמות נגדנו, נמטי-ענו במבול של שקרים. הוא האשימו בכל חובעוהו העולם, היאר אותנו כפאסיסטים וכקומוניסטים לסרוגין.

ואחר הרעש - אש. התיאטרון הלאומי גויס כדי לשפוך עלינו אש וגפרית. ראש הממשלה עצמו כיבד באופן הפגנתי את המחזה שהסית מדי ערב את הצעירים שבקלה לצאת ולהתנגד בהיינו.

באותו הימים באו אלינו ידידים רבים ויעצו לנו להרים את אידויים. הם אמרו שהכל שחבל על היינו הצעירים, שחייל טוב אינו מגן על עמדה אבודה, שאין כל סיכוי למאבקנו מול ענק אדור המבשק להסיידנו. אולם שמענו גם קולות אחרים - קולות אלמוניים ממעמקי הקהל - והחזקנו מעמד.

ואז, לפתע, באה דמפה דקה. ההחקפה הגדולה התמוטטה. מטר של נצחונות מפחיעים ירד על ראשנו. האישוס נגד עורכי העולם הזה לא הוגש. רימוק נסגר בבושת-פנים. המחזה המהפיר הושלך לכלבים על-ידי קהל נועם, שטייב למלא את אולמיו. בה אחר זה הוכח גילויינו בשטחים שונים ככוכונים. סהר סולק מן המסטרסה. שרשרת מאורעות - משהומוח נצרה ועד המרד הגדול בכלא סהה - הוכיח כי ביקורתנו לא זו בלבד שלא הייתה מופרזת, אלא שהייתה הלשה מדי.

השתדלנו להימנע מיהירות ביום נצחון, כשם שהשתדלנו להימנע מפחדוהו עת נראה כי כוחות אדויים טורפים עלינו. לא ביקשנו רחמים בימי המאבק הקודרים ביותר - אך ביום שיצאנו מנצחים מן הסיבוב, הוסיפו את ידנו לשלום והצענו להעמיד את היינו עם הכנגנון על בסיס הוגן.

הצעה זו הלוייה ועומדה. מעולם לא קנתה הנקמנות והמרירות אחיזה בלבנו. אנו נכנסים לשנה החדשה בלב פתוח וברוח טובה.

ברוח זו - ברכתנו לך, קורא יקר. עוד פוויים לנו מאקיס. נעמוד בהם יחדו. שנה טובה - שנה שלום וחדוהו-יצירה.

אורי אבנרי

מכתבים

עונות המסומות. הייתי תלמיד יהודי מצ' טיין בליטוריה וקיבל כסביטה פאר שי מאת מינסטריון הילוד. באותה תקופה לחמו שני אחי בצה"ל לשחרור הארץ. יש לעיראקים כל אלה, דבר אשר מניעני ל' האמין ולבטוח ככוונותיהם הטובות.

סוריסוף מתגליה האמת שכפרשה המענינת החשובה, ואף המכאיבה, של המדינות הי' ישראלית הכוללת. האחראים להבשלת הי' משא-אמנו עם מוריי עיראק הוייבים לתת את הדיון, אבל המענין הוא בעובדה שאלה לא נקפו מעולם אצבע לעזר לעמו שלום ישראלעירב, בגלל סיבות אישיות ועדתיות. ע. ויקטור, חזונן

שנה טובה
נסע לקראת העתיד בלי פחד וחת, בלי סיוט המחר - נחיה את היום. שלום נצח הוא ברכתי במרום תש"ט, בשם המיחלים לו.

שלום בן-פורדו, ירושלים

לקראת בן-פורדו ולמאות הקוראים ששלחו את ברכתם למערכת לרגל השנה החדשה, נתונה תודת המערכת וברכתה החוזרת: שנה טובה.

בשליחות המחחרת

לפי מיטב ידיעתי וזכרוני זהים ראשי המחחרת בעיראק, עליהם אתם כותבים ב' סדרת מאמרים (העולם הזה 1088 והלאה) עם אותו עתון עיראקי, היחירי אשר הנן עלי בשנת 1948 כאשר הותקפתי על-ידי הי'

אדם זה הינו רחוק מלהביע דעות הול-מות את מפרת המהפכנים הערביים. דבר זה הנני מרגיש כשהוא כותב את מאמריו בעתונים אליים ובסאני מפא"י. בהם הוא משמיע את ההתקוממות הערבית ומנסה להסתיר מעיני הקוראים את הטוב שבה. גם ביחס למיעוט הערבי בישראל יש לי סיכאל אסף ריעות שאינו דמוקרטיות. הוא אינו רוצה בביטול הממשל הצבאי ומכנה את הערבים בישראל בשם נייס חמישי. מתעוררת השאלה: מדוע דווקא הוא נבחר לשליחות החשובה?

א. חלד, לוד

כולנו חכמים

צר היה לקרוא גם אצלכם אודות אותו חידו תנ"ך מיוחד. לאחר שכל העתונים והשבועונים יצאו מעורם משי-סבי חי' דון זה, נותרה התקווה שאתם תעמידוהו במקומו הנכון, כשם שעשיתם במקרים דוי' מים (תערוכת העשור). מסכתר שגרתעתם מלשונות את מה שעשה בעונו עברונו ב' "הארץ", בתארו בדיוקנות את אותה, אווי' רת קדושת הכ"ב" סביב המאורע. מה קרה הפנה? אנו מתחילים להשישים שנופל על-י' כמ מורא את הפעם, לא של השלסון אלא של המחשבה להתייצב נגד הרם, ש' משום מה סחף פה את כולם.

אמנון ר'ירם, חזונן

בתשובה למכתבו של הקורא ביון (הי' עולם הזה 1000): הוקרא ביון, אתה משי' תומס למראה ההתלהבות שאחזה את הפוני העם נוכח המכתו התנ"כי. ברור לי כי חכם אינך. אולם כדי להתלהב מהמכתו התנ"כי אין גם צורך להיות חכם. על'י להבין כי ההתלהבות לא נבעה דווקא מי' ידענותו של עמוס חכם, כי אם מהרעיון ומהשדור המוצלח. לסיכום, לא נשאר לי אלא לחלל לך כי תוכל להשתמש בפקוק "פי ידבר חכמות והגות ליבי תבונות" (תהילים מ"ט, ד).

רפאל חכם (לא קרוב משפחה), ירושלים
מה רעתכם על קול-ישראל? כוונתי לכתי' נית מסוימת ששודרה ב-21 לאונוסט, בשם "ערב טוב". אחר בשם אבידון שפר צריך היה להביע רשמו מנסיעתו באניה ישרא' אלית. מתוך כל רשמי המסע קלטתי רק חלק קלוש שכונתו היתה נכראה לברר את קהל המאזינים. יתר רשמי המסע התבטאו בדברים חסרי כל קשר עם המסע, כמו חידו התנ"ך ועיריית תל-אביב. כך הפך קול-ישראל לסוכו המרטי של אינטרס מסוים, שראה כאו דרך נאותה לצאת נגד מישהו שהיה לו משהו לומר נגד האופן בו התי' קיים חידו התנ"ך. מסתי משמש קול' ישראל אמצעי לחימה במאמרי העתונות? קריול דינה, נשר

הגבול והאופק

מאמרו האחרון של העורך, "מעבר לגבול" (העולם הזה 1001) ממש הקפיץ אותי: כל כך הרבה מציאות, כל כך הרבה אמת סרננית, ואולי ככל בדוקה מסוכלונית מעוי' לה שאהיה אייפשר עוד לשחק ולעמוד מן הערו' איינכם יודעים כמה מעריצים אמיתיים יש לעונכם, וכמה אנשים הושי' בים בדיוק כמכם ורק מפרד מסתירים מחשבתם מעיני הרבים. באותו לילון קראנו את שותבתכם למכתבו של קורא השואל מדוע אתם מניגים על מפא"יניקים, ואתם עונים: "איו העולם הזה סבדילי בהשתיכות המפלגתית של הצדק". אני, עם כמה תבי' רים העובדים במשדר אחר, אסרנו: אם לא היינו מתביישים היינו שולחים למערכת שלכם זר פרחים במקום תודה. לדעתי אתם היחירים שכותבים בארץ המפורסציה וה' אינטרס המפלגתי רק לפי המצפון הנקי והמחשבה הכריאה.

צבי ורדינוק, ראשון-לציון

המאמר "מעבר לגבול", כמו עשרות מאמי' רים אחרים הידים באותו נושא, הביא שוב פעם את הקורא במבוכה. רבים היו מסכימים לרעיונות אלה לו רק היה בזה נופך קפון של מציאות. אפילו למאמינים שוטבעים ברעיון ההשתלבות קשה להסביר איך מבלעדי את זה. בפרם בימים שמדי' נות ערב מסכיננו כמרחקה, ונוריי סידר י' חכרוי תלויים על עעים. שבע צריך לחשוב לפני שמסתכלים פעם אחת מעבר לגבול?

שאלו הללי, ירושלים
התרשמתי לא טוב מהמסע "מעבר ל' גבול" אם כי העובדות נכונות בדרך כלל, הניתוח אינו נכון וגובל במין סמוגיה. אני בעצמי לא מסוג האי-אשבעים-רצון המפודר של. אמנם אני מאלה שבחר קצת בהכרה ומעט מרשלות לשקוע בתוך ביצת הבינוניות, אם כי לא כל כך אדישה.

הבחיליה האוחזת למעמים את המהמסס כל' מי ארצו, למרות היות אוהב אותה, באה משני נורמים: (א) הגורם הכספי, כי לא יתכן שכדי לשמר על רמת חיים בינונית חייב אדם לעבוד בשבתות ובלילות; (ב) מתוך סלידה מתכונות מסוימות שקוראים להן ישראליות, ארץ-ישראליות או גלותיות, ועליהן לפחות הגעתי למסקנה שהן אמי' ניות ליהודים. אלה הם קוי אופי שנילו' ייהם הם חוסר נימוס, חינוך רע, חוסר יחס כלפי בעלי מקצוע, זלול בלקוה וכי'. דברים מעין אלה מעיקים על בעל המקצוע המסכני עם הכשרה מודיע בארץ כמו שוויץ.

צדוק זילבר, תל-אביב

הפעולה השמית

נראה שאת יסודה של "הפעולה השמית" יש לקרם בכרכה, לא רק עקב עקרונותיה החיוביים אלא גם בשם לב לעובדה כי קבוצה זו נוסדה על-ידי אנשים שעריסתם הותנית עמדה בארץ-ישראל. מכחינה זו יש לראות את הארגון החדש ביצירה מפר' רית ועצמאית של אנשים קומויים, שהבינו כי לא להם להמשיך בדרכם של אלה ש' קרטו להם. אנשי העליה השנייה וכמותם. אך בצד החיובי מצויים איאלו קוים בלתי-ברורים. השם עצמו, כלום כל עמי המרחב הינם שמיים? הררונים ואלהים כמותם אי' גם כאלה. מוטב על כן השם, "הפעולה ל'

איחוד המרחב". איחוד מרחבי הוא רק שלב ומכאן לא רב המרחק להשתלבות בגוש שלישי, החיוני לאיוון הכוחות בני' רת היחסים הבינלאומיים. כלום מוטעם עקרונ זה אצל אנשי העפולה המרחבית? מסופקני.

ומדוע מושם הרגש על איחוד עם ירדן דווקא? כלום מדינות אחרות אינו סובכות אותנו? או שמא נובע הרבר מויקה לסמנטי' מנטים ישנים של מדינה על שתי נדות הי' ירדן? דורנו מצטיין במכנאים טובים אך לא באנשי הרוח. ורב יהיה הצער אם נסוין לשבור את הקפאון המחשבתי בני' הננו שרויים, יכשל. אך כדי להצליח וליהפך אייפעס לארגון פוליטי אין זה מספיק ל' רצות לנער את השחיתות, כשם שאין זה מספיק לרצות להשכין שלום או לברר את מהותו של הגורם הלאומי. מפלגה זקוקה לבסיס אידיוולוגי ולאנשים שישאוו. הכל יהיה לחונת בכשלונו של "הפעולה השמית", היכולה להניב פירות רבים ולמכביר.

מה מגיע לאנשי שמה?

זה לי אחר המכתבים החודדים שאני שולח למערכת, במשך מסוגה השנים שאני קורא את עונכם. הפעם יש לי להעיר מספר מלים בנוגע למכתבו של הקורא פארם איוב (העולם הזה 1000). המלא התמיר מרות על הגזרה בה מצוינים את האסירים שמה. האם באמת הוא חושב את האסירים הכורחים לאנשים כה תמימים? האם רצחו את היומאי בלתי-מויון ליד השולחו, מ' תוך התנוונות עצמית? כיצד הוא מרהיב להשוות מפרה זה למחנות הכרוכי של הנאי ציים? אני מקוה שהקורא איוב יפקח את עיניו ויווכח שכתב דברים מיותרים וחסרי מעם.

ד. אליעזר, חיפה

פארם איוב היקר, הייתי מאוד רוצה ל' דעת מה הייתה תנובת כשאנשים אלה באו בהשבת ליל ורצחו אנשים שליווי' מה הרב' שת. לפשל, אחרי רצח ילדי שמורד' האם גם אז חשבת על זכויות או על זרי דפנה שיש להעניק לרוצחים אלה?

ש. שולמית, תל-אביב

תחי המלכה!

מיסרו את איחולי למלכת המים שנבחרה השבוע. היא יפה ומקסימה...

יהודה בנבנישתי, רחובות

הרשו לי להודות לכם בהודמנות זו על הערב הנעים שביליתי במסע המפואר של בחירת מלכת המים. כאורח אמריקאי המבקר לראשונה בישראל שימש לי ערב זה חוד' מנות בלתי-חוזרות לתכיר את יופיו ועליונותו של הנער הישראלי. אני ורעייתו מרוים לכך שוב על המאורע הנפלא, שישמש לנו מקור גאווה בחזרונו לביתנו.

גיי. ס. חולף רעיות, תל-אביב

לדעתי נגדם אייצק משווע בבחירת מלי' כות המים, דווקא משום שהבחירה הייתה בידי הקהל ולא בידי הכרשופטים מוסמך. איז ברצוני לפנות בענינה שנבחרה, אלא ל' עמד על מחות השיחה למיה נבחרה. למי שיבה זו יכולה להבחר לאו דווקא הנערה הראויה ביותר לתואר, אלא זו שהביאה מספר חברים רב יותר, או זו ששחזרה מה נשאה איזו תבונה מיוחדת שלה חן בעיני המספר הרב ביותר של הבחורים. צוות שוי' פטים מובחר ומסומך, מובנו ללא דעה קדומה על איזו מה היא מועמדת, ערוף ב' מפרה זה על בחירה דמוקרטית של הקהל.

מרים ברק, תל-אביב

הארוסה הרומאית

אני מודה לכם מעומק ליבי עבור הי' מאמר, ארוסתי מרונה" (העולם הזה 1089). אני תקווה שישודר למאמר זה הויבה מי' מכירי וידידי בישראל יראו את הרומניה שלי באור הנכון. אני רואה שוב, שהפעם כמו תמיד, עונכם הנכבד הוא לתועלת י' לשירות אורחי ישראל.

משה חרצל, שטוטגארט, גרמניה

בעיות אישיות

הייתי מובטל מאז 12.1.58 עד ל-18.7.58. הלכתי למשדר העבודה להתעניין על עבודה. הפקיד האחראי, מואר קובסי, התקין אותי אחרי שיחה קצרה שהייתה בינינו. הוא קרא למשטררה והאשים אותי שהתקפתי או' תו. הלכתי אחריו כמה ימים למשטררה הי' עבודה שוב, ואותו פקיד הוריתי לי כי סבי' רתי מהלשכה במקורות משרד העבודה. כתבי' תי למשדר העבודה ונשיא המסרנית. קיבלתי תשובה ממשרד העבודה, שלא יכולים לספל בבקשתי כל זמן שלא יהיה משפט. אני עני ומשפחתי לא יכולה לחכות בלי לחם, עד שיהיה משפט. אנא, עזרו לי.

קאסם רג'אח, חיפה

אני נר בשיכון עירוני רחוב ז' מספר 8 בחיפה. עליתי ארצה ב-1958 עם אשתי ושלושת בנותי ממוקו, דרך צרפת. בדרך זו שלחתי ואל כל חצעי בחמש חבילות, בחיבה קו מה. ארבע החילות סבלתי, אבל התיבילה החמישית שהכילה ספרר חשפני התעכבה. אחרי שלושה חרשי הייפוס, המספר לא נמצא. אחרי זמן מה קיבלתי מכתב מהיפוי המניע לי הוא 150 ל'. אני נמוך עוררתי על זה, ממני שהפרי' יגיר עלה בחיץ לארץ 800 ל'. מלא התמרמרות כתבתי לראש הממשלה והוא השיב לי שיעזור, וכאמת קיבלתי מכתב שני מהסוכנות, ש' הודיעו לי שהעלו את הפיצויים ל-250 ל'. הם כמודו לא יכול' להסכים לאי-הצדק הזה. ביותר שששה לי להאמין שארבע החילות שלי הניעו, ודוקא היקרה ביותר לא הניעה. אני מבקש שמה' סמו את הפרשה אוילי זה יניע את הסוכנות להחזיר לי את כספי.

דויד משל, חיפה

בגבור הסערה מסביבה, התיחדה המדינה עם מקורות כוחה

איננו רשונים תש"ח

אל חופי האוייב, יורה מעומק רב את טיליה המימניים ל-
עבר מרכזי האוכלוסיה היריבה, מבלי שאפשר יהיה לאתרה.
הגבול הצפוני של בריית-המועצות, שהיה מוגן עלידי
מדבר הקרח, חוסל.

★ ★ ★

אולם שנת תש"ח היתה גם השנה בה התקרמה
האנושות בפעם הראשונה, בצעדי צב, לקראת ביקורת
כל שהיא על כוח-ההרס הנורא אשר המדע החדוש הפקיד
בידיה.

אחרי שניקיסה כרושצ'וב הודיע בצורה חד-צדדית שברית-
המועצות תפסיק את ניסויי האטום שלה (מבלי להזכיר,
כמובן, שזה עתה סיימה ארצו שורה ארוכה של ניסויים,
שעיכול מסקנותיהם דורש זמן) הופעל לחץ עצום של
דעת-הקהל על הממשלה האמריקאית, שהודיעה בסוף שנת
תש"ח שבם היא מוכנה לוֹפֵסֵק את הניסויים, בתום שורת
ניסוייה השוטפים.

הבסיס לשתי הודעות אלה היה כלול בדו"ח של מדעני
שתי המעצמות, שוגיעו לכלל מסקנה כי אפשר עתה לגלות
כל ניסוי של מדינה יריבה, למנוע ניסויים במחתרת. אולם
בינתיים נמעוררה תקלה נוספת: רצונן של מדינות קטנות
יותר ליצור ולנסות נשק גרעיני משלן.

לפתע הסתבר לעולם כי זוהי סכנה גדולה יותר מן הנשק
הנמצא בידי המעצמות הגדולות, הנהגות בהכרח בתחושת-
אחריות מסוימת. כי נשק גרעיני בידי צרפת וסין, למשל,
יכול להגיע בנקל לידי ישראל ומצריים — וליצור תגובת-
שרשרת שקשה יהיה להשתלט עליה.

★ ★ ★

האזרח הישראלי התעניין אך במעט במהפכות אלה,
אשר ישנו את עתיד האנושות. גם המהפכה האזרית
שנועשה את המרחב שמסביבו, שהולידה בשנת תש"ח
את הרפובליקה הערבית המאוחדת, את ההפיכה בעיראק
ואת המרד בלבנון, עניינה רק חלק קטן מבני השיכבה
המשכיכה.

המאורע המרכזי שריתק את תשומת לבו הנלהבת של
האזרח הישראלי היה שונה לגמרי. היה זה קובץ של אירי-
עים, הגינות ונשפים, שבא לציינן את העובדה כי למדינת
ישראל מלאו עשר שנים — תקופה קצרה בחיי אדם,
תקופה כמעט מבוטלת בחייה של אומה.

פסימיסטים יכלו למתוח ביקורת על בולמוס ההתחוגגויות
שאחו במדינה, להשחת את העם לנוסעי אוניה, הרוקדים
על הסיפון שעה שסערות-אימים גועשת סביבם.

אופטימיסטים יכלו לטעון, לעומת זאת, כי דווקא חגיגות
אלה, בלב הסערה, מוכיחות את הבטחון העצמי האיתן
של האומה, שהתיחדה השנה עם מקורות כוחה הצבאי
והתרבותי, הריעה לחייליה שעברו לפנייה במיצעה, התלהבה
למראה הגופות החסונים של בניה שהתעמלו ורקדו לפנייה
בהמוניהם.

בפרוס שנת תש"ח קשה היה לחרוץ דין ולקבוע מי
משני המחנות צדק, יתכן מאוד כי הצדק היה עם שניהם.
אך אי-אפשר היה שלא לראות משום סמליות עמוקה בכך
כי אחרי ככלות הכל היה זה אירוע אחד שהסביע את
חומתו על השנה בישראל, וכי אירוע זה היה קשור עם
ספר המגלים את השרשים העמוקים ביותר של התרבות
העברית.

אם היתה זאת שנת הספוטניק בעולם ושנת התת-מקלע
במרחב — בישראל היתה זאת שנת התנ"ך.

האם יהיו טייסי-החלל הראשונים שיגיעו לירח רשני
אים, לפי החוק הבינלאומי, להניף שם את דגלם הלא-
מי ולהכריז על הירח כעל מושבה של מדינתם — כפי
שעשו זאת מגלי-ארצות מקולומבוס ועד קוקז

האם בסיס-החלל המקיף את כדור-הארץ מחלל את ריבוי-
נות המרחב האחריו של המדינות שמעליהן הוא עובר?
האם החוק הבינלאומי חל רק על כדור-הארץ והאטמוס-
ספירה שמסביבו, בגובה של 80 קילומטרים — או שיש
להרחיבו גם לחלל, לירח ולכוכבים זרים?

מי אחראי לנוק הנגרם למדינה אחת עלידי רסיסי לוי-
נים וחלליות, ששוגרו עלידי מדינה אחרת, ושחורו
לכדור-הארץ?

בשנה שעברה היו אלה שאלות מופשטות מאד, שעניינו
בעיקר את מחבריהם של ספרי המדע-הדמיוני. בשנת תש"ח
הפכו שאלות מעשיות, שהעסיקו בפועל את מיטב המשפ-
טים בעולם.

כי שנת תש"ח, שנת 5917 לבריאת העולם לפי האגדה
היהודית, תיכנס להיסטוריה כשנה בה שיגר בן-התמותה
את הכלי הראשון לחלל, צעד את צעדו הראשון אל
היקום האופף אותו.

★ ★ ★

ה"כיפ-כיפ-כיפ" החלוש ששיר ספוטניק 1 חזרה
לכדור-הארץ, הידה מסביב לעולם יותר מכל התפר-
צנות אטומית. הוא הוסיף מימד חדש לאימי המלחמה.
החלל נוסף אל היבשה, הים והאוויר כחזית במלחמת-הנצח
של בן-האנוש.

עם שיגורם של הספוטניק ויריבו, הלווינים האמריקאיים,
נסתבר סופית שקיימים בעולם טילים מונחים המסוגלים
לעבור מיבשת ליבשת, כשהם נושאים ראשי-נפץ אטומיים
ומימניים. הנשק הנורא של הירושימה — המטוס המאויש
הנושא פצצת-אטום — נראה מיושן כמו מרכבת-הקרב של
המלך אחאב.

לעיני הוגי-הדעות הצבאיים, כבר נוצרה תמונה מעורפלת
של מלחמת-העולם השלישית, שתהיה גם מלחמת-העולם
האחרונה. היא תיפתח בהתקפה מאסיבית של טילים, שתפי-
קידם העיקרי יהיה לחסל מיד את סוללות-הטילים של
האוייב. רק אחרי דו-קרב קטלני זה, אחרי שמעצמה אחת
הצליחה להשמיד את טילי יריבתה, תתחיל המלחמה האמי-
תית — שתהיה בעיקרה השמות מרכזי האוכלוסיה והנשק
של המעצמה המנוצחת.

באחד הספרים החשובים של השנה תיאר גנרל אמריקאי
את דמותו של צבא העתיד: אוגדות קטנות של חיל קרבי,
המובל בהליקופטרים גדולים אל שדה-הקרב, הרחק מאחורי
קוי האוייב. אספקתו תועבר לו בדרך האוויר. את הסייע
התותחני יקבל בצורת טילים מונחים, שישוגרו לעזרתו
ממרחק של 1500 קילומטרים, מהעורף. לדעת הגנרל, תתגשם
תחזית זו תוך שבע שנים.

בעוד שאנשי-החלל מבין האלופים עיבדו את התוכניות
להקמת בסיסי-חלל, מהם אפשר יהיה לצלם את שטח
האוייב ולהפציצו בטילים מימניים, הצליח הגאון ההרסני
של האנושות לחולל מהפכה גדולה נוספת. הצוללת האטו-
מית נאוטילוס עברה במסע היסטורי מתחת למעטה-הקרח
של גרינלנד, ובתהליך זה הוכיחה את יכולתה להשיג, תוך
שבפניו כמעט ולא תיתכן הגנה: הצוללת המתקרבת במהירות

מי לא?

של אסירי כלא שטה, פידאיון, מסתננים ופושעים פליליים. **אחמד עותמאן**, ההרפתקן שנועד בכינוי "העתונאי המצרי", המזה שמאחורי המרדה הגדולה ביותר בתולדות המדינה, אמנם הצטיין במידה רבה של הומאניות, מנע רצח מיותר, נהג בסוהרים שנפלו לידו בהסדר רב יותר מאשר נהגו אחריו השוטרים באסירים הערביים שנפלו לידיהם. בכל זאת גרם המרד של עותמאן זעזוע עמוק בדעת הקהל, בחשפו בבת אחת את איהיגלות המחפירה של כמה מן השרותים המרכזיים ביותר במדינה — שרותי הבטחון, המשטרה ושרות בתי הסוהר.

***
נשק — התחליף לכל

איש החוק בישראל בשנת תש"ח, כמו בתשע השנים שקדמו לה, היה **ד"ר בן-גוריון**. עלילותיו ותעלוליו במשך תש"ח יכלו לזלזל ספר. בראשית השנה, בפתחת היכל התרבות החדש של תל-אביב, הדהים את הארץ כאשר ציחה לתומרת לנגן את ההמנון האמריקאי לפני ההמנון הישראלי. במשך השנה חולל שני משברים ממשלתיים — האחד כדי ללמד לקח את השמאל, השני כדי ללמד לקח את הדתיים.

אולם מתוך ים הגאומים, ההצהרות, ההערות ודברי הפולמוס של ד"ר בן-גוריון בשנת תש"ח לא הודק מעשה מדינאי גדול אחד, שיכול היה להסביע את חותמו על השנה, להפוך אותו מועמד לתואר איש תש"ח. בשנת הסופטניק והטילים המונחים, השנה בה התקדם כיתורה

תערוכה סגונית של אישים עברה בשנת תש"ח על פני האורח הישראלי. מן הנשגב אל המגוחך, מן המלכך עד המבחיל. לא חסר כמעט אף לא טיפוס אחד. הדמות המכודרת ביותר של השנה היתה, בלי ספק, אישיותו של האיש שנכנס לפולקלור הישראלי בשם "הפז" **ריץ הנוצני** — הצייר-השוודר הישראלי בניצוי. האיש שאירח ביום את מיטב אנשי החברה הישראלית, ושיצא בלילות לפרוץ לידיותיהם, האיש שבנה לעצמו וילה מפו ארת בכסף ששדד, האיש שהודה בלב קל ב-180 פריצות והלבין את פני המשטרה כרבים — הפך כמעט לחביב הקהל. כאשר נאם בבית-המשפט לפי מיטב כללי הפאטוס, כאשר האשים את גדולי המדינה, כמו צירלי צ'אפלין בסרטו מסיה וורוד, שעשו כמותו — נאלץ גם האיש הרציני והי מוסרי ביותר לעזת את פניו החמורות בחיוך.

יתכן כי חיבתו הכמוסה של הקהל לפרץ הנוצני נבעה גם מן ההכרה הסתומה כי הביא לידי אבסורד את האידיל המרחף לנגד עיני כל הצמרת הבריתית החדשה של המדינה, פקידה הבכירים, עסקניה המפלגתיים וגיבורי כלכלתה הבלתי-רצינית: לבנות לעצמם וילה מהודרת, לעשות רושם על הבריות, לכסות את הריקנות הפנימית בנשפי-פאר, בי מכונת מבריקה ובטיולים לחוץ-לארץ.

היתה זו גדולתו של הפרץ הנוצני, שאפיון את דמות הישראלי. ועל כך כבש לעצמו, בצדק, מקום משלו בתמונת תש"ח.

***
"למען יחדלו לירות..."

בניצויי בנית-המשפם

לעצמה עמדת-מפתח טובה לקראת הקרב על ירושת-העצר. הכשולן הגדול של השנה היה כשלונו של **מושה דיין**, איש השנה של תש"ז, שאחרי הכנות ממושכות ומדוקדקות התפטר מתפקיד הרמטכ"ל ויצא אל הציבור בכמה נאומי בכורה שנועדו להכשירו לתפקיד ירושת-העצר של ביגני. אולם הפער בין התוכן הרעיוני והמחשבתי של הנאומים, לבין השאיפות הפוליטיות של הנואם, היה כה עצום, עד שדין כמעט ונקבר תחת הריאקציה השלילית של הקהל. סיכום פזמון היתולי של אחת מלהקות-הבידור בארץ: "היה היה אייפנס דמטכ"ל / אשר נוצח בכל המלחמות / אז הוא חשב שגם לנאום זה קל / אך מתברר שזה קשה מאד..."

יתר על כן, השנאות ההדדיות בתוך הקבוצה — המלחמות בין דיין לפרס, בין שניהם לקולק, בין שלושתם ל**אחור אבריאל** — מנעו גם הן בעדם את הגיבוש הפוליטי.

האמלט הציוני

איש נוסף שלא התקרב בתש"ח לתואר איש-השנה היה **נחום גולדמן**, נשיא ההסתדרות הציונית, שיחיק מדי פעם ברעיון של פלישה לזירה הפוליטית ה-פנימית של ישראל. היסוסיו העמידו אותו בפווה דומה לזו של האמלט הנסיך, שאמנם הבין כי "משו רקוב בממלכת דנמארק!" אך קשה היה לו להחליט סופית אם "להיות או-לא להיות" מנהיג בישראל.

כהוגה-דעות ומדינאי היה גולדמן גבוה משכמו ומעלה מעל לכל העסקנים החתיקים שמילאו את הבמה הציבורית. אולם בשנת תש"ח לא הצליח לגייס בלבו את כוח-הרצון הדרוש כדי לפלוש למאבק הפוליטי העכור בישראל.

אחרי שגישושו שיכנעוהו כי אין לו סיכוי להקים לפי שעה מפלגה גדולה שתאחד את כל הציבור האזרחי בארץ, מן הפרוגרסיבים עד חרות (ואולי עד בכלל), כדי להתחיל אלטרנטיבה של ממש למפא"י ולביגני, קתה התלהותו. לא היה לו חשק להיות עוד מנהיג אופוזיציוני חסר-אונים בכנסת, או להיות עוד שר חסר-השפעה בממשלה קואליציונית שהאיש היחיד הקובע בה הוא ד"ר בן-גוריון. כך נשאר על משמרתו בכס המעופף של נשיא ההסתדרות הציונית — עמדה שגם ממנה יכול היה ביגני להרחיקו ללא מאמץ רב, אילו רצה בכך בתוקף.

את המקום שהושאר פנוי עלידי גולדמן, החלה ממלאה בסוף תש"ח תנועה חדשה, שפירסמה את מעשה המרחיק-לכת רק בימים האחרונים של השנה — הפעוזה השמית. שזרקה לחלל הפוליטי את המחשבה החדשה הראשונה מזה שנים רבות. אולם תנועה זו, שלא הספיקה עדיין לפתח פעילות ענפה, תוכל להיכלל רק במאורעות השנה הבאה.

פנים בת-ידידות

קרב שהתקרב השנה לתואר איש-השנה בכוח אישיותו ותו האהודה היה נשיא המדינה **יצחק בן-צבי**, שהופיע לעיני הקהל פעמים רבות לרגל מאורעות העשור. אולם הנשיא הפופולארי קיפח את זכותו זו כאשר הרשה לנצל את מעמדו הרם לשם מתן פרוטקציה. לפנים משורת הדין, לשני אנשים אשר נידונו לעונשי-מאסר על עתות של שחיתות: המועל שלום-רון, איש חסותו של מנגנון-החושך, והמועל יוסף אלנחם, איש-חסות-מפא"י. כך פסלו את עצמם בזה אחר זה כל המועמדים המוכרים. כתר איש-השנה של תש"ח נשאר פנוי לאדם שאיש לא ידע עדיין את שמו בראשית-השנה האחרון. הוא הגיע למעמד זה במרכבה המבריקה והחורקת של שנת-העשור.

סיניה באסיבת פורים

של ישראל באופן מסוכן, בה התאחדו שתיים משכנות ישראל למעצמה ערבית אחת, בה הפך גמאל עבד אל-נאצר לגיבורם של 50 מיליון ברחבי המרחב, בה חוללו חסידי מהפכה בעיראק, שברו את הממשלה העוינת של לבנון והביאו את משטר המלך חוסיין עד לסף האבדון — לא עשה ביגני אף לא מעשה אחד לפרוץ את טבעת הכיתור על ידי מיבצע מדיני גדול, או אפילו עלידי מיבצע צבאי.

תחת לפתור את בעית-היסוד של קיום המדינה — יחסיה עם המרחב הסובב אותה — עסקה המדיניות הישראלית כולה בתפקידו של קצין-הימושה, היא חיפשה נשק, כתחליף לכל, פתרון לכל ותשובה לכל. היא ביקשה נשק אחרי שעבד אל-נאצר הגיע לדמשק.

היא ביקשה נשק אחרי שהידק את קשריו עם ברית המועצות. היא ביקשה נשק כאשר השתלטו חסידי על אוצרות-הנפט של עיראק. קשה היה לתאר עדות חותכת יותר לאפסות רעיונית ולמחדל מעשי.

שום מעשה ממעשי ביגני השנה לא עורר הסתייגות כללית יותר מאשר החלטתו לנקום ביריב מת, **זאב זיבומינסקי**. כאשר התעוררה מחדש בעית העברתן ארצה של עצמות המנהיג הציוני המנוח, שיכלה להתבצע חלק בעקבות החלטה רשמית של ממשלת ישראל, החליט ביגני במפורש לשלילה, כפה החלטתו הקטנונית על ממשלתו.

***
כשלונו יורש העצר
בזירה הפנימית לא השיג ד"ר בן-גוריון הישגים שיכלו לקרבו לתואר איש-השנה. קבוצת-החצר שלו השתלטה על פעולות-העשור, ביצעה כמה מעשים שזכו לפריסומת — החל ממסוס הנשק המסתורי של **שמעון פרס** שנתפס באלג'יריה, וכלה במלחמתו של **פז קולק** בסחנות-הרוח של הציור המודרניסטי. אולם קבוצה זו לא יכלה לבצר במידה ניכרת את שלטונה במדינה, להקנות

אם סימל בניצויי את המגוחך, הרי התגלם הנאצל והעילאי בדמותו של סגן-אלוף **ג'ורג' פלינט**, קצין האו"ם הקנדי שהקריב את חייו בעיניים פקוחות, כדי להציל את חייו של פצוע עברי מתחת לאש הירינים בהרי המריבה — הר הצופים.

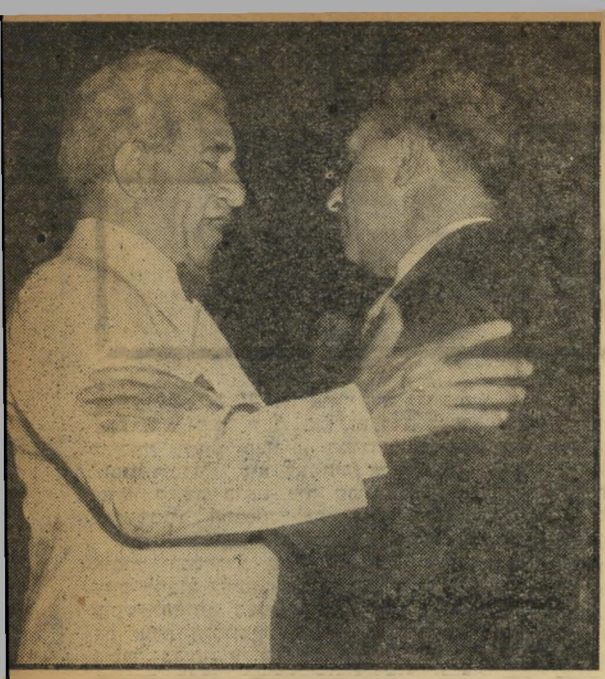
פלינט ויבר אל בני הארץ, בני שני העמים, גם מתוך הקבר. במאמר שכתבה להנצחת זכרו, רשמה אשתו: "בעלי לא בא הנה להקריב את חייו. אבל כאשר מת הוא מת כפי שהיה רוצה למות — מות חייל, מות גיבור. אילו היו שואלים אותו עכשיו מה דעתו על האיש אשר ירה את כדור-המיתא אני בטוחה שהיה עונה: לא חשוב לי מי הוא האיש. כואב לי רק שמעשה כזה יכול היה בכלל לקרות בין בני-אדם, אל תאמרו שאני מתי בשביל צד אחד — כי אז יהיה מותי לשוא. אם יהיה ערך כלשהו להתקרבותי, יהיה זה בכך שהיתה זו הקרבה למען שני העמים... ולמען יחדלו מלירות אח באחיו."

הלך אותו הנחיל פלינט במותו, לארץ-ישראל השסועה, הנחילה דמות אחרת לארץ בעצם חייה. היתה זאת הגיבורה הקטנה ביותר והמלבבת ביותר של תש"ח: התינוקת **סיניה**, שנאספה בשנה שעברה על-ידי חיילי צה"ל בחצי האי סיני ליד גופת אמה הברואית.

במעמקי נפש העם גבר הרצון לגמול לילדה זו על כל חזנות המלחמה, על הטבח של כפר-קאסם, על מעשים רבים אחרים אשר העיקו על המצפון הלאומי. ורק מתוך צער הסכים הציבור כי אכן הצדק והשיקול החינוכי מחייבים את מסירת סיניה לידי ממשלה ערבית מוסלמית. פחות מלבבת היתה דמותו של האיש שחולל את אחד המאורעות הדוממים ביותר של השנה: המרד המתוכנן

עלי עשור

תרבותי של הבכור, שיבוש תנייכי הסרתוכן.

תערוכת האסון ומכת הבכורות

וזם העצמאות של תשי"ח היה כמו כל יום עצמאות שקדם לו — רק קצת יותר. מיעד הצבא בירושלים, ומיפגני הצבא באיצטדיון רמת-גן, עוררו שוב את התלהבותם של המונים האוהבים בלב ונפש את צבאם, היצירה העיקרית של מדינת-ישראל בעשר השנים האחרונות. התרומה של ועדת-העשור לחג זה התבטאה בעיקר בזיקוקין דיגור ובארגון רבתי של בימות-הבידור, עליהן הופיעו אמנים עממיים לעיני אלפי איש, שנודו מבימה לבימה, מי שהיתה בלבו השמחה, יכול היה לשמוח כאחת נפשו, מי שרוחו קדרה, לא מצא התרוממות-רוח גם בין ההמונים הצפופים של צפון תל-אביב.

בתורש איר היתה צפויה הסכנה כי חגי-העשור כולו יתפוך חג צבאי, וכי ההישג היחיד שהמדינה מסיגלת להתפאר בו הוא ההישג הצבאי. כי בהשאה לתרומת הצבא, התחירו כל שאר התרומות. המפגן היפה של הגדנ"ש באיצטדיון רמת-גן עוד הגביר רושם זה, שפג רק כאשר שני חגים צבאיים אחרים הסתיימו בנימת כשלושן. מפגן הצנחנים היה מלחה תופעות שליליות ביותר. מיפגן זיל-תאוויר גרם לפקקי-תנועה כליכך פנטסטי, עד שהיה צורך להוציא מן המקום את הנכבדים — ואת מנהל משרד הבטחון — בהליקופטרים.

הביוון העיקרי של השנה התבטא בתערוכת-העשור. שוכ" תה בפי העם לכינוי ה"הולם", "תערוכת האסון", מאות אלפים נהרו לירושלים, כשהם נמשכים אחרי להטוטי הפרסומת של המנגנון הממלכתי. הם ראו דוגמאים של סטאטיסטיקות יבשות, בחלקן כיובות לחלוטין, מאות תצלומים חסרי ענין, עשרות סיסמות גבוהות ומגוחכות, מיטב החברות המסחריות התרומה, בצדק, את התערוכה. היא נשארה גליעד לשגעון הגדלות של שנוררים שאין להם מה לומר, והחסרים כל חוש ללכטיה, שאיפותיה ומאחיה האמיי תיים של הארץ.

כשלושן מחפיר דומה נגרם עלידי "מכת הבכורות" — הבאתה ארצה של להקת-תיאטרון שלמה להצגת הבכור. לצורך ייבוא מפורקק זה נפסלו כל התוכניות להפוך את שנת-העשור שנת תקומה לתיאטרון העברי, לתת תקציב הגון לפסטיבל תיאטראי מקורי, או לפחות לגייס את מיטב שחקני ישראל להצגת מחזה מקורי מצטיין.

דם ודמעות בנצרת

מול כשדון תרבותי זה, הפנינו רבבות את קירבתם ליצירה התרבותית המקורית עת נהרו לדליה, ישבו שעות ארוכות מתחת לשמיים המוכוכבים. מעל לים הראשים ריחף משהו מן הרוח של ימים עברו — ימי המדרות

הצי שנה אחרי פתיחתה החגיגית של שנת-העשור (שלא היתה שנת-העשור כלל, אלא השנה ה"י לקיום המדינה) היה קשה לחרוץ דין חד-משמעי לגבי הצלחתה או כשלונה.

אמני הפרסומת-העצמית מאיר וייסגאל ושות' הבטיחו הרים — אך קיימי רק כמה גבעות. אותם שקיה כי חגי-העשור יהיה קארניבאל אחד ממושך, מעין מהדורה של 365 לילה ולילה, מיפגן אדיר של תרבות עברית ויכולת עברית — לא יכלו לבוא על סיפוקם. אולם גם אותם שציפו בסתר ליבם כי שנת-העשור תסתיים בכשלון הרוץ ותתפוצץ כבועת-יבורת, התאכזבו. האמת היתה אי-שם בין שני הקצוות. כמה מן המארץ רעות היו מוצלחים וזכו לאהדת הציבור. אחרים היו כושלים וחסרי-טעם. ולפחות אחד הפך לכסל לאומי.

שדרים בבאב אל-וואד

מן הרגע הראשון התרוצצו בגוף העשור שתי נשמות שונות. הסתירות ביניהן מסבירות רבות מתו" פעות השנה האחרונה.

הנשמה האחת היתה נשמתו של מאיר וייסגאל. מלך השנוררים, המכיר את ישראל מבעד לחלונות בתי המלון המפוארים, ראה את העשור כעיסקה מסחרית: עשור של התיירים, בשמם ולמענם.

לפי תפיסה זו, דמו אורחי ישראל לשבט אינדיאנים, אי-שם באחת משמורות-הטבע של ארצות-הברית, הצובעים את עצמם בצבעי-המלחמה, קוראים הדיהוהו ומנפנפים בגרוניהם-הקרב, כדי לשעשע את התיירים החתירים מן העיר. זאת היתה התפיסה שחיללה את זכר לוחמי באב אל-וואד, הביאה לשער-הגיא שלדים חדשים של מכוניות וביימה שם מחדש את שרידי הקרבות האכזריים של תש"ח.

זאת היתה התפיסה שגם מכרה את ההנהלה המעשית של שנת-העשור לידו קולק, אמן-השנור ומתרים המיליונרים, מנהל חברת התיירות הממשלתית, קולק, איש הש"י רב הפעלים האפלים, איבד זמון כל מגע חי עם החי הארץ, לא הצטיין מעולם בזיקה עמוקה לתרבות העברית — או לכל תרבות אחרת.

בכפיפה אחת עם נשמה זרה זו דרה הנשמה השניה של העשור — נשמתו של עם שרצה פשוט לשמות, שהי דור הקשש שלו טום התרגל לגמרי לרעיון שהנה קמה מדינה ישראלית בעלת צבא ודגל ומטבע משלה, ושהדור הצעיר שלו שואף לביטוי עצמי. נשמה זו סיפקה את הצד השני של העשור.

ברגעיו הטובים ביותר של חגי-העשור השתלב הכושר הארגוני של וייסגאל, קולק ושות' עם הרוח התרבותית של הנשמה הלאומית — והוליד את ערבי דליה ואת חידון התניי. אולם במקום שבו עוצב התוכן התרבותי על ידי קבוצת השנוררים ואלופי-הפרסומת, הוא רק הוליד את השממון הנורא של תערוכת העשור, ואת הביוון ה-

וייסגאל עם שרת בהצגה

והסער של ארץ-ישראל החדשה, לפני מלחמת-תש"ח, קום המדינה ובוא העליה ההמונית. בדליה רקדו להקות ערביות, קצרו מחיאות-כפיים של ייודות וחיבה. אולם היה זה היוצא מן הכלל. שנת העשור היתה מוגבלת לאומה העברית, לא התפשטה אל הריכוזים הערביים.

"לא נרקוד בחג תל-יונינו!" קרא עסקן ערבי ישראלי היתה בכך הגומה נוראה. אולם האמת הערומה היתה כי בשנת ה"י לקום המדינה נשאר הערבים מחוץ לרוב מסגרותיה, מחוץ להייה החברתיים והתרבותיים, כמעט מחוץ למסגרת הפיתוח הכלכלי. משטר החמס והעושק של המיי משל הצבאי, על הגבלותיו המשפילות, נשאר על כנו.

אולם המושלים הצבאיים סברו שאפשר להכריח את הערבים בכוח לשמוח בחג המדינה. שתי התוצאות היו שליליות. אחת היתה הפגנה של צביעות מזועזעת של ראשי-מועצות ששפכו דמעות גיל פומביות לרגל העשור, אך קיללו את הממשלה בסתר. השניה היתה הפגנת הדמים של האחד במאי בנצרת, שגבלה עם התחלת מרי אורחי של ערביי ישראל. התגובה הממשלתית היתה מסע של מעצרים מינהליים ומשפטים צבאיים, לפי מיטב המסורת הקולוניאלית של ממשלת פלשתינה (א"י). אולם בסוף תשי"ח קמו כמעט 200 אנשי-רוח, מדענים, סופרים, אמני גים ועיתונאים, דרשו את חיסול המימשל הצבאי.

עץ חיים הוא

שינת העשור היתה עוברת מבלי להשאיר רישום עמוק בנשמת האומה — לולא מאורע אחד שצץ כמעט במקרה, הכה שרשים עמוקים בלב העם, צמח כאילן שגיא המטיל את צלו על כל סביבתו. היה זה מפעל החידון התנייכי, שנתן לתשי"ח את איש-השנה שלה — אלוף התנייך העולמי, עמוס חכם.

מהומות דמים בלב נצרת

המונים עולזים בצבון תל-אביב

הברונון היפה

קלוגר, שנאמר עליו כי חיבר ספרים כמינו השם שלמה (375) ענה לשאלות כה רבות בעניני הלכה, עד שלפי האגדה כתב בעת ובעונה אחת עשרה כתבים שונים, בכותבו בנה אתר זה שורה אחת בכל אחד מהם, כדי לא לבזבז זמן עד שתתייבש הדיו. אחרים רצו להפוך את חכם לספרדי, טענו כי משפחת חכם הגיעה לרומניה מתורכיה, לאורך חופי הים השחור. לדעת דודותיו של עמוס, השם הקודם היה שכטר.

כשהגיע נוח חכם לוינה, היה עדיין בחור חסון ובריא. ככל הסטודנטים החסונים, השתתף בחתונות של כותסבל, רצה להוכיח לחבריו את חסידותו הגברית. באחד הימים, כשנכנסה העזרת בבוקר לחדרו בעמון ה' סטודנטים כדי להגיש לו את ארוחת הבוקר, לא מצאה אותו במיטתו. ליד החלון גילתה גוש של שלג. מתחתיו היה חבוי נוח חכם, קפוא וחסר-הכרה. הוא הוחש לבית-החולים, שכב שם כמה חדשים.

נסיגו זה של חכם הצעיר להוכיח ל- חבריו שהוא מסוגל לישון ללא כיסוי ליד חלון פתוח בליל שלג. עלה לו ביוקר, הוא לקה ברבמטיות של עמוד-השדרה, מחלה מ' מזה סבל כל חייו, ושבגללה התכופה קור מתו, בשנות חייו האחרונות הפך לנכה. את לימודיו הצליח לסיים כדוקטור לפי- לוסופיה, הוא עבר לירושלים, עבד כמורה להיסטוריה ולתנ"ך, תחילה בחדר מודרני (שם הצליח בגלל נכותו), אחר-כך בגמנסיה רחביה. משכורתו הגיעה ל-40 ש"ל לאי-חדוש — סכום השתה לערעך הנוכחי של כ-600 ל"י.

אסון ליד ספר תנ"ך

אחד מירידי של המורה חכם עבר באותה תקופה מזכרון-יעקב לירושלים. הוא סיפר לחברו על היפהפיה במושבה, סידר לו את השידוך.

בשנת 1916 הכינה זכרון-יעקב קבלת- פנים מפוארת לגימאל באשא. הוא לא הר- פיע. הדומנות זו נוצלה כדי לערוך את נשואי נוח חכם, אז בן 33, עם נעמי שפירא, בת ה-23. הם עברו לגור בירושלים, שם קיבל הדר חכם משרה כמנהל הסמינר למורים של המזרח. הונג גר בביתה של משפחת שיקין, נעמי הפכה עקרת-בית.

עברו שנים עד שהונג זכה לבנו יחידי — עמוס. דודותיו וזכרות אותו כילד עליו ויפה, שהירבה להתנועע. האסון קרה כאשר כמעט מלאה לעמוס שנה אחת.

הוא שכב במיטה גבויה מאד, מן הסוג שנקרא אז "מיטת שמיים". האם הלכה להח- לף את החיתולים, השאירה את הילד ב' השגחת האב, כדרכו, ישב וקרא ב' תנ"ך, שכה להשגיח. התינוק נפל מן המיטה.

היה זה המאורע שהטביע את חותמו על כל חיי משפחת חכם מאותו רגע. היה משום סמליות אכזרית בכך שספר התנ"ך מילא בו תפקיד כה טראגי. תאי המוח המאורך בצד שמאלו של עמוס נפגעו קשה, חלקם נהרסו כליל. מצבו היה חמור. הוא שותק למחצה. הלשון הקטנה בלוע התי- רחקה ממקומה, כך שקשה היה להבדיל בין החשט לבין קנה-הנשימה, כדי להאכילו.

גלגל המזל התהפך במשפחת חכם. ה- ילד היה ונשאר חולה. האב, שהרגיש מוסר- כליות צמוק על חלקו באסון בנו, חלה גם הוא, והנהלת הסמינר נלקחה מידי. חיי האם הפכו לגיהנום. היא היתה צריכה לטפל בשני בני משפחתה החולים, לסחוב מים ממרחקים כדי לעשות אמבטיה מיוחדת לבנה. בתקופה להבריאו.

משפחת חכם עברה לשכונת שערי-חסד, שם גרה בבית יפה, בדירה בת שלושה חדרים. לבית הוכנס חשמל, נוספו לו שני צירפונים קטנים, שאחד מהם שימש כחדר אמבטיה, השני כמטבח. ההורים הוציאו הון כדי לרפא את עמוס, אך דבר לא עזר. האם הפכה דתית, כשכל מעינה להבריאו את בנה. גם נוח חכם ראה את כל עניניו בחיים בבנו.

קרבן ירדי השכונה

א קל היה להיות עם נוח חכם, אדם שהיה מפורז כמו הפרופסור בבדיחה העממית. סיפורים שונים נפוצו בין תלמידי דיו על תכונותיו. אחד מהם: פעם ראוהו הולך בגשם שוטף, כשמטריה מתחת לבית- שחיו. כשנשאל מדוע אינו משתמש במט- ריה, השיב שאין לו מטריה. לרוב היה הולך בגשם בלי מטריה, משיב לשאלות תלמידיו: "אני הולך בין הטיפות!"

בשנה הראשונה היו התלמידים מתיחסים אל מורה באיבה ובזלזול, בשל צורתו ה' היצונית המזוהמת, קומתו הכפופה מאד, וקנו הלבן המרושל, עיניו קצרות-הרואי. אולם כעבור שנה למדו להכירו ולהעריצו, כמורה יחיד במינו. הוא לימד תנ"ך והיס- טוריה, הכל בעל פה, לא הסתכל מעולם

הבת הבכורה, שהפכה אף היא אגדה חיה. נעמי הצטיינה לא רק ביופיה, אלא גם בכוח זכרונה הבלתי-ירגיל. בזכרון-יעקב עברה כמה קורסים של חובשות ורפואה. מחוסר בוחן מוסמך בארץ, בא בוחן מיוחד מאינסטנבל כדי לבחנה. היא זכתה לתעודת חובשת ורוקחת. כשנסדה לפני חמשים שנה החייה הראשונה בכנרת, היתה נעמי בת ה-17 החובשת במקום.

הרופא היחיד בגליל גר אז בצפת, נעמי הפכה למעשה ממלאת מקומו. כמה מן השומרים עטוריה-אגדות של התקופה החלו- צית והיא זכו לטיפולה ברנעים האחרונים של חייהם. אחד הסיפורים ששרדו מאז: ילד הכניס את אצבעו למכונת קצירה. הרו- פא רצה לקטוע את האצבע. נעמי שפירא התנגדה, הבריאה בטיפולה המסור את ה-

ציון באוסטריה, שיסדה את הראשונה במו- שבות ארץ-ישראל: מחניים. תפקידו של שפירא: לנהל את המושבה. מאחר שהיה נתנין האוסטרי המכובד הראשון בארץ, שלח לו הקונסול האוסטרי שני צ'קסים בתל- בושתם המסורתית, ששימשו כשומר-ראשו. כעבור שנתיים הביא אליו ארצה את אש- תו ושתי בנותיו הגדולות. הבכורה היתה נעמי שפירא — אמו של עמוס חכם.

המושבה מחניים היתה מורכבת בעיקר מבני צפת היהודיים, שלא באו לעבוד אלא לקבל תמיכה. היא התרוקנה במהרה מתוש- ביה. זכריה שפירא עבר לכת-שלמה, כמורה לזכרון-יעקב. שם התישב, עבד כמורה, יסד את הבנק האשון — הלוגאה וחסכון. פרסומו העיקרי של שפירא בא לו בשל הצלם המושבה. לפי הסיפור העממי, איים

מעולם לא זכתה ארץ-ישראל לגיבור לאומי מוזר יותר. הוא לא דמה לאחד מגיבורי ילקוט הכוזבים, המדברים בנוסח "ובננו וגמרנו". הוא לא היה אלוף צבאי, שדהר קדימה בראש טור שריון. הוא לא היה דמוג, המבטיח לתקן עולם ומלואו. היה משהו מממלכת האגדה בעליותו הפת- אומית והמסחררת של עמוס חכם מיתום עזוב לגיבור לאומי, שאפילו ראש הממשלה ביקש להשתתף בשמש פרסומו. הוא הוכיח את אגדת הלכוכית, הילדה המכוערת ש' דוכאה בביתה על-ידי אם חורגת אכזרית, ושוכתה לפתע לאהבת הנסיון. עוד יותר הזכיר את אגדתו המפורסמת של אנדרסן על הברונון המכוער, אשר כל הברונונים בוזו ולעגו לו, עד שהפך ברבור לבן וגאה.

באחד מערבי שנת תשי"ח ישב העם כולו צמוד למקלטי הרדיו. אי-אפשר היה להס- ביר את הלהיטות המופלאה הזאת של מאות אלפים לספר התנ"ך. מבקרים רציניים עמדו על אחרית הקדושה המזוייפת, בה ניסו אי- שים מסויימים להקיף את החידון, שהיה כרוך לא מעט בלהטוטי זכרון. אולם מעבר לתשבחות ולביקורות הוודקה עובדה שאי- אפשר היה להתעלם ממנה: הוכח כי לאומה העברית החדשה יש זיקה עמוקה לספר זה, המגלים לא רק את הגאון הדתי של ימי קדם, אלא גם-את פסגות הספרות העברית הקדומה. את שיאי השפה העברית. לולא זיקה עמוקה זו, המשותפת ליהודי הדתי ביותר ולכונעי הכופר ביותר, לא היה הו- פך עמם חכם לאיש השנה של תשי"ח.

בבוקר של אותו יום, יום החידון הארצי, היה עמוס חכם פקיד קטן ובודד באחת השכונות העלובות של ירושלים הישנה. בערב אותו יום דמה לשאל המלך, אדם שנחבא כמוהו אל הכלים — ויגבה מכל העם משכמו ומעלה. העם הריע לכבודו כשם שלא הריע לאחר מלומם.

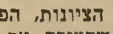

אחות הבנקאי בגאליציה

אשיתיה של האגדה ששמה עמוס חכם שרוייה בערפל. עמוס חכם עצמו סירב בעקשנות לדבר על תולדות חייו ומש- פתחו אנשים שעבדו שנים ארוכות במח- צתו לא הצליחו מעולם לקבל מפיו תשובה על שאלה שנגעה לחייו. כשנשאל על גילו המדויק, השיב: "בעתונים כתבו שאני בן 30. שיהיה ככה." גילו האמיתי: 34.

עמוס נפגע עד מעמקי נפשו מדברי ה' שופט זלמן שניאור חשין בסיום החידון העולמי, עת תיאר חשין ארוכות את נעורי עמוס, התפאר בכך שהכיר את עמוס עוד לפני שקרה אסונו. דברי חשין היו אופי- יניים לדברים רבים שנאמרו ונכתבו בשב- צות האחרונים של תשי"ח על-ידי אנשים שנתו את עמוס עת כמישן גתע ברעב, אך נזכרו בו לפתע עת הפך גיבור לאומי.

היה זה המחיר שניאץ עמוס לשלם עבור פרסומו הפתאומי. הוא לא שלם אותו מ' רצון. ההסתגרות הקיצונית שלו הגיעה אפי- לו לשאלות זמירות שלא יכלו לפגוע בכבוד איש. היתה את תגובה שמכעת של אדם שסבל במשך שנים כה רבות מיחסן של הבריות, למד לחשל לעצמו שריון-התבדלות. האגדה החלה זמן רב לפני לידת עמוס. סבו, זכריה שפירא ליד טרנוב בגאליציה, היה בנו של רב אשר נשא לאשה את אחי- תו של הבנקאי הראשון בגאליציה, אברום. אמו של זכריה שפירא מתה בילדותה. הבנקאי אימץ את זכריה לבן. אך העילוי הצעיר נטה אחרי תנועת-ההשכלה, שביקשה לפרוץ מחומות הגטו ולספוג את רוח ה' התעוררות החדשה של אירופה. משם הגיע בדרך הטבע אל הציונות. הפלג היהודי של הרוח הלאומית שהציפה את אירופה כולה. הוא יסד טרנוב את האגודה הציונית הרא- שונה בגאליציה, הקים בית-ספר עברי וספי- ריה עברית ראשונה. גישתו לעולם הספרים לא היתה מקרית: משפחת שפירא היא מ' צאצאי רבני סלבוטה ברוסיה, שהחזיקו בבית- דפוס עברי, בו הטיפסו כמו יריהם, מבלי לתת גישה לור, את ספרי הקודש באותיות של והב טהור.

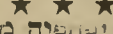
התותחים של ג'מאל באשא

שנת 1916 עלה זכריה שפירא לארץ. הוא נשלח כנציגה של אגודת ח'בת של והב טהור.

גימאל באשא, הנוצח התורכי, שהשיג את המושבה כתגמול על פעולות-היריגול של אנשי ניל", מבני המקום. זכריה שפירא, שהיה הארוח האוסטרי היחיד במקום, שוכנע לנסוע ירושלימה כדי לשלל את הקצינים האוסטריים והגרמניים שם להתערב אצל בני-ביתם התורכים. חולה קשה וסובל מ' אבן בכליה, הובל שפירא על אלונקה ירו- שלמה, הצליח במשימה.

רק אוצר אחד איבד זכריה שפירא במל- חמה: הוא שרף את כל מכתביו של תי- אודור הרצל אליו, כדי לקדם פני חיפושם תורכיים. כך אבדה חליפת מכתבים ממר- שכה, שיכלה להיות מעניינת ביותר. תחת זאת העשיר שפירא את המדע בספר משלו: הספר התנ"ך כחוט השני במספר השפות, שהופיע בשפה הגרמנית לפני 30 שנה.

יופיה בחוות כנרת

לזכריה שפירא היו ארבע בנות ובן אחד, הוא ד"ר מלאכי שפירא, רופא תל-אביב ויושב-ראש ארגון הצעירים בי"ש ראל. אולם אחיבת המשפחה היתה נעמי,

• נילי (ראשי התיבות של "נצח ישראל לא ישקר"), היה שם קבוצתם של אהרן אהרונסון וחבריו, שריגלו בימי מלחמת העולם הראשונה לטובת הבריטים, מתוך מקוה שהבריטים יקמו בארץ בית לאומי יהודי. פעולות הקבוצה שכמה מאנשיה נה' פטו ונתלו, היו למורת-רוח מוסדות הישוב המאורגן, ששתפו פעולה עם התורכים.

התותחים של ג'מאל באשא

שנת 1916 עלה זכריה שפירא לארץ. הוא נשלח כנציגה של אגודת ח'בת של והב טהור.

אמו של עמוס, בתמונה היהיזה ששרדה

תחילת מוסיקה ויתר מחוסר אמצעים.

***

תנ"ך באיתות ברייך

מצב הרבאון בו היה שרוי השפיע על פניו. הם הפכו כמעט למסיכה. למזלו של עמוס עבד במחיצתו של אדם יקר-נפש בשם דוד יוסיפין, שעמד על מע' לותיו של עמוס, נלחם על כבודו וזכויותיו.

במשך הזמן הועלה עמוס בדרגה. ממעתיק של כרטיסיות הועלה לדרגת ממלא קבלות שנועדו למשלוח לתורמים. אחרי שנתיים הוטל עליו התפקיד לקרוא מדי בוקר את העתון בפני חניכי המוסד הבוגרים, בסניף המוסד בטלביה. מדי בוקר נסע לשם, קרא במשך שעה תמימה את חדשות היום בפני העיתורים, חזר לבית החינוך לעבודתו.

לפני ארבע שנים קיבל תפקיד נוסף: בבית-הדפוס של המוסד החלו להדפיס את התנ"ך בכתב ברייל, כתב-התקורות לעיתורים. עמוס היה מקריא למדפים העיוור את המלים מן הספר, הלה היה מדפיס אותו, קורא את המלים חזרה באוזני עמוס לצורך ה"גהה". בעבודה זו עסק שלוש שעות ביום.

בזמן האחרון היה עוזר גם לתלמידי ה"מוסד הלומדים בבתי-ספר יתכונים בעיר להתכונן לבחינות או להכין את שיעוריהם. הם למדו להעריך את האיש שפנתה לפניו עולמות חדשים. לשמחת עמוס, סימו כולם את לימודיהם בהצטיינות. משכורתו הגיעה השנה ל-120 ל"י לחודש.

יחד עם כל אלה מצא עמוס זמן לעקוב אחרי הנעשה סביבו. כשהעלה מישהו את הרעיון לחגוג את יום השנה ה-3000 לייסוד ירושלים, כתב עמוס מאמר בהצופה, הפריך את החישוב עליו היה מבוסס החשבון. ה"הצעה נקברה בשקט.

***

במקום בלשים ורומאנים

היה זה שוב יוסיפין, הממונה על אר-כיון המוסד לעיתורים, שגילה את יכולתו האינטלקטואלית של עמוס. יוסיפין, ה"נשוי לבת-אחותו של הרב יהודה לייב מ"י מ"ן, למד תקופה קצרה אצל חכם האב. הוא מכהן כיושב-ראש ועדת-התברות של מוסד הרב קוק, המזמין בכל שבת אחרי-הצהריים מרצה מכובד. עמוס עצמו בא ל"עמים קרובות ברגל, מן הקצה השני של העיר, כדי לשמוע הרצאות אלה.

עתה, במפתיע, הציע יוסיפין לעמוס ל"הרצות במסיבת-שבת. עמוס לא בא. הוא לא הסביר אפילו את הסיבה. רק במאוחר נתברר שהיה זה משום שהתכונן לבחינות הבגרות. אחרי שהצליח בבחינות אלה — על אף העובדה שלא למד שעה אחת בחייו בבית-ספר — הוזמן שנית. הפעם בא חברי ועד המוסד, שהכירוהו, התנגדו להזמנתו. אך אחרי ההרצאה הוקסמו.

כי עמוס חכם לא היה מרצה רגיל. ב" (המסך בעמוד 18)

בספר. אפילו היה הספר מונח לפניו, לא היה זה בפרק אותו למד.

אפילו הפראים מבין התלמידים אהבו את הר"ר חכם. כשהיו מפרעים לו, היה דופק במקלו על השולחן, עד שהשתרר שקט מוחלט. דרישותיו בתנ"ך מתלמידיו היו ידיעה כמעט מוחלטת של הספר בעל-פה. שיטת הבחינה: הוא היה מתחיל פסוק, על ה"נבחן היה לסיימו.

באותה שיטה לימד את בנו עמוס, שמי-עולם לא הלך לשום בית-ספר, למד בבית מפי אביו. הבן, שידו היתה כרוכה תמיד בידי אמו, לא יכול היה לשחק בחברת ילדים בני גילו. לרוב היה צמוד למיטה, למד מפי אביו הכפוף והזקן. גרף עליידי ילדי השכונה בשל צלילתו וצורתו החיצונית, גית, התרחק מהם עד כמה שאפשר.

האטון השני במשפחת חכם אירע כשהיה עמוס בן 15. אמו מתה מיגון ומעמל רב.

***

"ניתוח אכזרי"

מאז אפשר היה לראות ברחובות ירושלים מראה שרק מעטים שמו לב אליו. אבוב, שדמו זה לזה, שניהם משותקים למחצה, היו מתקדמים באיטיות ברחוב. ל"בושם היה דל אך נקי. הילד דיבר בקושי, שפתו התחתונה היתה מופשלת החוצה. ה"אב היה טורח להסביר לו כל דבר.

נוח חכם נהג לקחת את בנו עמוס להר"צאות מדעיות. הילד יושב דומם, מבטו תלוי בחלל. שכניו היו משוכנעים שאינו מבין דבר. רק כעבור שנים נסתבר כי עמוס חכם הבין הכל, קלט הכל, ונכר הכל.

שני הגברים חיו לבדם בביה"ב שלוש שעות החדרים, כשהאב מבשל לשניהם. הם הפכו חלק בלתי-נפרד מגוף השכונה בעלת הצב"יון המיוחד. שערי-חסד, שכונה עניה, הגר"בלת עם רחביה המודרנית והעשירה. נראית כשריד מתקופה שעברה. בערב שבת נסגרת הכניסה לשכונה בשלשלאות ברול, עד מוצאי שבת. השכונה כולה חיה על ספרי הקודש, יותר מאשר על מזון גופני.

משפחת חכם היתה קיצונית עוד יותר. מעיד עמוס חכם על עצמו: "ספרנו יפה כמעט שלא קראתי. בבית היו אצלנו רק שירי י"ג וביאליק, וסיפורי מגדלי מוכר ספרים... לפעמים, כשלא כאב גופי, הייתי שוכב ולומד, אך לפעמים היה הגוף כואב, ולא למדתי..."

נוח חכם החל משרד בקול ירושלים של ממשלת המנדט את דברי הפרשנות לפרקי היום בתנ"ך, אך בנו לא שמע אותם. בבית לא היה מכשיר-רדיו.

במשך כל השנים ניסה האב להיטיב את מצב בנו. כשהיה עמוס בן 18 לקח אותו אביו לרופא ירושלמי, כדי שירפא את ידו, שהיתה משותקת, אך באורך רגיל ובעלת צורה נורמלית. הרופא סבר שאם ישברו את עצם ידו, יופעלו השרירים המשותקים, ו"אילו העצם תתאחה שוב. הניתוח נעשה, אולם השרירים לא פעלו, מצבה של היד החמיר הרבה יותר. הר"ר פלדנקרייז, רופאו של ביני, שבדק לא מכבר את עמוס, הג"דיר את הניתוח כ"אכזרי".

ד"ר נוח חכם, כפי שצולם עליידי תלמידיו

מה אעשה אתך?

רק דמיון קודר יכול לתאר לעצמו את חייו של עמוס חכם מאז אותו יום. הוא נשאר ערירי בעולם, ללא ידידים ו"חברים, חסר אמצעים וחסר אהבה. הוא הרתיק אנשים מלהתקרב אליו. מבנה פניו שהשתנה, צליעתו, הריד שגול מפיו, הסתירו את פנימיותו, את רגשותיו וידיעותיו, את העולם הנפשי העשיר, בו מצא מפלט מעולם חיצוני שהתאכזר אליו.

שתי דודותיו, הפציבה ואסתר, שחיו ב"תל-אביב, טיפלו בו תחילה, תמכו בו, שלחו לו לבנים ובגדים, אותם היה קורע במה"רות רבה. אולם כעבור זמן קרתה טרגדיה בחייה, שבקבוצתיה חלתה אחת מהן קשה. עתה לא יכלו גם הן לעזור לעמוס. הוא נשאר גלמוד, בודד וגשכת, כשהוא מתקיים על לחם, לבניה ויתים. הוא היה פשוט רעב. במאמץ נואש לפרנס את עצמו למד ב"כוחות עצמו הנהלת-פנקסים, עבר בהצטיינות את הבחינות. אולם הדבר לא עזר לו במאומה. הוא הופנה לידידים רבים של אביו, אך איש לא רצה לעזור לו. "הוא נראה רע, לא יודע שום דבר, מה אפשר לעשות עמו?" היתה התשובה האופיינית.

עמוס נכנס כחבר להסתדרות הפועל-הימ"רחי, הופנה משם ללשכה הכללית. כשפנה אל משה גבירצמן, איש הפועל-המזרחי ו"מנהל מחלקת הפקידים של הלשכה (כיום חבר העיריה), הפליט הלה: "מסתובבים אצ"לי אנשים בריאים שאין לי משרה בשבילם. מה אעשה אתך?"

עזוב ורעב, עסק עמוס בדבר היחיד ש"הביא לו נחמה: התנ"ך. סיפר הוא אחר-כך: "כל הימים אני נמצא לבד בחדר, אור"חיים לא באים אלי, ואת ארוחותי הכנתי בעצמי. אני חי בצמצום, אך בעזרת השם הגהה בתורה."

תחביב אחד של עמוס היה לבקר באס"רות — הרצאות מדעיות, כינוסים מפלגתיים מכל הסוגים והפגלים. הוא היה יושב, ש"מע, שותק ויוצא. אך תחביבו העיקרי היה אחר: לקרוא מדי שבת את פרשת השבוע בבית הכנסת.

לא קל היה לספק תחביב זה. עוד כשהיה צעיר, נפגע לא פעם קשות. הוא היה קורא יפה, אך קולו ודרך הגהתו המזוהה את המלים לא מצאו חן בעיני המתפללים, שעד"כו את בית הכנסת. עמוס הנכלם היה יוצא מבית-הכנסת ובוכה. הוא לא תיאר לעצמו שאותו קול ואותה צורת-דיבור היפכה, בשנת תשי"ח, לצליל הפופולארי ביותר בישראל.

בבית-הכנסת של שערי-חסד קם לו מתחרה בדמותו של הפרופסור (למאתימטיקה) אב"רהם הלוי פרנקל, שגם הוא אוהב לקרוא את פרשת השבוע. הקהל העדיף אותו על עמוס. אולם הגואל נמצא בדמותו של צדיק ידוע, הרב יעקב משה חרל"פ, אדם אציל נפש הגר מול ביתו של עמוס. הרב מינה את עמוס לקורא הקבוע של פרשת השבוע בבית-הכנסת הפרטי שבביתו, בית זבול.

גם אחרי מות הרב המשיך עמוס למלא שם תפקיד זה, שהוא התענוג העיקרי שלו.

***

קבלות מלפני 2000 שנה

כשחורי עמוס היו עוד בחיים, הכניסו לצריף הקטן המחובר לידיתם דיר ב"שם ישראל יענקל ויינברג ואת אשתו רייזל. במשך הזמן התרבה משפחת ויינברג, ה"צריף הקטן היה צר מהכילה. עתה, כש"נשאר עמוס בודד וחסר כל, הציע לו ויינברג עסק חליפין: להעמיד לרשותו את הדיירה בת שלוש החדרים בבית האבן, להיכנס תחתיו לצריף הקטן, לויינברג לא היה כסף כדי לשלם דמי מפתח, אך הוא הציע לעמוס תמורה אחרת: לסעוד על שול"חנו בשבתות עד סוף ימיו. עמוס הסכים.

אך מצבו נשאר קשה, גבל תמידית ברעב. ואז באה ההצלה מידי קבוצת תלמידים של נוח חכם, שלא שכחו את בנו. פיבל מלצר, המרצה לתנ"ך בקול ישראל, תלמידו של נוח חכם, נפגש עם תלמידו אחר, עורך-הדין אשר ראנד. יחד עם חברו של נוח חכם מסמינר המזרחי, ד"ר משה בראר, סיכסו עצה כיצד להציל את בנו של האיש אותו העריצו, שיהיה לו לפחות מה לאכול.

מלצר הוא חבר הנהלת בית-החינוך לעיוור ריס בירושלים. חבר אחר היה חבר הכנסת הראשונה חיים שאג, נשיא מיסדן אחוזה (מעין חיקוי דתי של הבונים ההופשיים) שנוח חכם היה אחד מחבריו. הם החליטו לסדר לחכם הבן מקום עבודה כל שהוא. בחווה שנחתם לפני שמונה שנים התחייב המוסד לדאוג למוזנו ולשאר הוצאותיו של עמוס חכם עד לסוף ימיו, תמורת עבודתו במ"ס. נאמר בו בפירוש כי למרות נכותו של עמוס, אסור למוסד לפטרו לעולם.

העבודה סודרה כמעשה-חסד, תמורת מש"כורת זעירה, שהספיקה כדי להציל את עמוס מרעב ממש. לא היתה כל עבודה עבורו, והמוסד לא חיפש עובד. כשנשאל מלצר בשיבת הועד: "במה נעסיק אותו?" ענה: "נמצא קבלות מלפני 2000 שנה, שיסדרו!"

עמוס החל לחיות לפי סדרים שהפך אצלו לקבע מזה שמונה שנים. בשעה שמו"נה בבוקר היה מופיע בשערי המוסד, מביתו אשר בקצה השני של ירושלים, פנה לעבור דתו האפורת. היה עליו להעתיק שמות וקבלות מפנקסי הקבלות של הגוים לתוך התיקיה. הוא עסק בכך בכל הרצינות, במ"סירות וביושר, דייק שלא להחסיר אף לא דקה אחת מזמן עבודתו. במוסד היה אוכל, מקבל את הוצאות מחיתו, וחוזר ללון בבי"תו. שם היה מסתגר ולומד.

הוא התעניין בשטחים שונים: מאתימטיקה, פסיכולוגיה, פילוסופיה, אנגלית. אך בעיקר עסק במדעי היהדות. על שאיפתו ללמוד

* אביו של הרב חרל"פ מראשוני-לציון, שסירב השנה להשיא את בן הגיורת זאב הי"ן (ראה האיש הצעיר של תשי"ח).

שר האוצר מוען שמכירו קרב

ב אולם הישיבות של בנין התעד ה' פועל בתל-אביב סערו הרוחות. חברי מפ"ם מכל קצות הארץ התכנסו לישיבה, לשעל פניהם ארשת חומרה וחשיבות. מאז פירוק הפלמ"ח, זהו פירוק הערכים הגדול ביותר שנעשה במדינה, הכריזו בתקיפות מנהיגי המפלגה יעקב חנון, "לא נוכל לעבור לסדר היום על מה שנעשה עתה לגדוד ע"י נינו".

הישיבה התקיימה בתל-אביב, אולם העינים היו נשואות לחיסה, למפעל הגדול של חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ. יומיים לפני כינוסה של מועצת מפ"ם החליטה הממשלה לאשר את ההסכם, ששר האוצר ניסח לחתימה בראשייתיות, עם ראש ק"בוצת עסקי מלחה הפיתוח בארצות-הברית, המליונר האמריקאי רוטברג. עיקרו של ה' הסכם: ממשלת ישראל תמכור את מניותיה תן בחברת דשנים וחומרים כימיים ותמיר אר ישראל בחוץ-לארץ.

לפני הממשלה הובאה התכנית במילואה: כדי להבטיח את פרעון החוב של 350 מליון דולאר לרוכשי איגרות מלחה הפיתוח, תחליף ממשלת ישראל, בבוא יום הפרעון, את איגרות החוב של המלחה במניות ממשלתיות של מפעלים כלכליים מבוססים כדי לשכנע את המלחים היהודים להסכים לקבל את כספם במניות-מפעלים ולא ב' כסף מומן, תבטיח להם הממשלה תנאים טובים יותר, תשכנע אותם במאונים ובאר תות ומופתים אחיים כי המניות אשר ממשלת ישראל מוכנה לחרת עליהן לטובתם עולות בערךן על ערךן הנומינאלי של אגרות החוב, שיכשו בשעתו ושאת תמורתן במזומנים יוציא האוצר הישראלי לצרכיו. אשכול הביא תוכנית מפורטת לביטוח הצעתו: הממשלה תחרת על חלק ממניותיה בשורה ארוכה של מפעלי-סיד כלכליים. הרשימה כללה את מניות חברת החשמל הא"י בע"מ, חברת צינור הנפט תל-אביב— חיפה, מיליות דלק בשרות צ"מ, מניות חברת צ"מ בע"מ, מניות חברת הדלק הלאומית בע"מ, מניות חברת ארנע בע"מ, חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ, ואף קרקעות המדינה.

השרים הגידו את ראשם לחיוב, גם אלה מביניהם, שאינם מתלהבים ביותר להעברת מפעלים כלכליים מבעלות הממשלה להון פרטי זר, הבינו כי עליהם לקצור עתה את מה שאשכול ועוזריו זרעו במשך כל ה' שנים: בניגוד לכספי המגבית שבזבזו ביד רחבה כשחלקים גדולים מהם זורמים לק"ב פותיהם של מפלגות השרים, התחייב האוצר במפורש להחזיר לנותניהם את כספי מלחה הפיתוח, אותם לחה ברבייה הועמיה וה' סמלית של 4 אחוזים לשנה. לא היה מנוס מן ההחלטה לאשר בחיוב את המוצא ש' הציג אשכול, מחוסר כל ברירה אחרת.

אולם אשכול לא גילה את הכל בבת אחת. אחרי שיקרי הצעתו התקבלו כללית, יצא המרצע מן השק: בעוד שאת מניותיהן של 11 חברות ממשלתיות, מחברת ק"ב ה' נפט תל-אביב—חיפה ועד חברת החשמל, התכונן הוא להוציא למכירה בערך כולל של 13.5 מליון לירות בלבד, כלומר כמות מניות זעומה מכל חברה וחברה, שהרוב (וההכרעה) בהן ישרא בבעלות עליונה של המדינה — הביא אשכול לאישורה של ה' ממשלה הצעה מפחיעה נוספת: הוא הציג לאשר את מכירת כל חלקה של הממשלה בחברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ. "עלי נו לעודד משיכת הון זר לישראל", נימק אשכול הצעתו, "ישנה קבוצת בעלי-הון המוכנה להמיר את אגרות מלחה הפיתוח בערך כולל של 22 מליון לירות, תמורת מניות הממשלה בחברת דשנים וחומרים כימיים. זהו הישג עצום במאמציו למצוא הון פרטי מחוץ-לארץ. יש לקחת כי ב' עקבות קבוצה גדולה זאת יתארגנו עוד קבוצות, שיוראו בהשקעת הון בישראל לא רק עסק מכניס רוחים אלא גם מפעל לאומי חשוב..."

★ ★ ★

המשקיע לא יפסיד לעולם

יש רי המבטיחה לא הסתירו את תמ' הונם למשמע הצעתו של אשכול. הם ביקשו ממנו פרטים נוספים על העסקה,

במדינה

העם

מטרה מספר 1

איש אינו יודע מה גרם יותר ליצירת הגטו היהודי באירופה: שאיפתם של היהודים לחיות יחדיו ולהיבדל מן הגויים, או שאי' פתם של הגויים להימנע ממגע עם היהודים שחיו בקרבם. שני הגורמים פעלו, מן הסתם, ביחד.

זמן רב לפני שהאפיפיור פאול הרביעי דרש בשנת 1555 לכוון הפרדה רשמית לרובעים המיוחדים היהודים, כבר היו קיימים הגטאות ברוב ערי איטליה וגרמניה. הם היו לפחות בחלקם פרי רצונם החופשי של היהודים עצמם לחיות חיים אוטונומיים ומשותפים בינם לבין עצמם.

גטו ממלכתי. השבוע הודיע המדינאי הבינלאומי מסי' 1 הודעה שהפרידה רשמית בין ישראל לבין שאר מדינות המרחב. דאג האמריקאי הכריז כי שיחותיו עם מנהיגי ישראל שונות במהותן משיחותיו עם מנהיגים ערביים, מאחר שעניני המרחב, שהטיפול בהם הוטל עליו מטעם עצרת האו"ם, נוגעים לערבים בלבד.

בישראל גבר הרגזו על הודעה זו. אולם האמריקאי לא אמר אלא מה שנאמר כבר פעמים בלתי-ספורות על-ידי מנהיגי ישראל עצמם: ישראל שייכת למעשה לאירופה, שהיא מדינה "מתיכונת" ולא "מזרח-תיכר" נית', שיש לפתח אותה לשוק האירופי המשותף, ועוד.

הציונות נולדה כדי להוציא את היהודים מן הגטו. אולם בסוף שנת תש"ח היה נדמה שהצליחה רק להכניס אותם לגטו משותף גדול יותר, בעל מעמד ממלכתי. שבירתו של גטו זה ויציאת ישראל למרחב היא, בלי ספק, המשימה מספר אחד לקראת שנת תש"ט.

הממשלה

ימים ויראים

פעמיים-שלוש בשנה מתנערת המכונה המטורבלת של משרד הדתות, ויוצאת לפעור לה קדחתנית. בעיקר ניכרת הפעילות הקדור' שה לקראת הימים הנוראים. בשבועות אלה מוציא משרד הדתות תקציב של רבבות לירות על מחזורי תפילה, שופרות, הקצ' בות לחוננים ונואמים, שיפוץ בתי כנסת, לצאן הנאמנים ברור כי מבול הברכה מגיע אליהם בת חכם האדיב של שר הדתות ומפי' לגתו הדתית.

הדבר היה ברור גם לעסקי מפא"י. כל עוד ישבו הדתיים בקואליציה, הבינו עסקנים אלה כי זהו חלקם בחלוקת השלל, וכי יש לתת לדתיים אשר לאלוהים. אולם מאחר ושר הדתות אינו עתה אחר מאשר דויד בן-גוריון, התמרמרו עסקני מפלגתו על ה' כבוד והאהדה הממשיכים לעטר את ראש המפלגה הדתית, בשל פעולות משרד ה' דתות.

לתשומת לבו של בן-גוריון הובאה הידיעה המזורה, כי גם בהיות הדתיים מחוץ לק"ב אליציה המשיכו לחלוש על פעולות המשרד. בהיכך שלמה המפואר, מרחק עשרות מט' רים בלבד ממשרד הדתות בירושלים, ישב קבע ד"ר זרח ורהפטיג, סגן שר הדתות לשעבר, והבוס האמיתי של המשרד. אליו, במשך כל שעות העבודה, באו פקודי המשרד להתייעץ בשאלות חשובות של ניהול משרד הדתות.

הפקידות הנמוכה והמנגנון הכללי, אשר מונו בימי השרים הדתיים על טהרת הכשרות המפלגתית, לא הוחלפו. הם המשיכו לספל בענייני משרדם כאילו דויד בן-גוריון חבש כיפה ושילם מט' למפלגה הדתית-לאומית.

רמז לדתיים. לתיוקן מצב זה דרשו עסקני מפא"י מביגי שיקח את העניינים לדיימ, או אים אינו פנוי לעסקי שמיים יטיל את הניהול המעשי של המשרד על איש מפא"י נאמן. ההצעה הממשית: למנות את ח"כ ישראל ישעיהו לסגן שר — או אפילו לשר — הדתות. ישעיהו ("ביגי של התימנים"), אשר השפעתו בקרב עיתו סבלה במשך השנים מחתירת הרבנים, היה זוכה בצורה זו להשפעה ולשליטה על אותם רבנים, מקבל בחזרה את מעמדו כאיש מספר 1 של העדה התימנית. בעזרתו היתה מסא"י גם מפקה את ההגזה הפוליטית המגיעה לה, בכוח התקציבים אשר משרד הדתות מחלק.

אלא שהנימוק המפלגתי לא יכול היה (המשך בעמוד 10)

• השם האיטלקי "גטו" ניתן לראשונה לרובע היחודי בדומא.

המנוער העברי

עקרונות

הפעולה השמית

אומה חדשה * השתרשות במוחזב * החטיבה האפראסית * משטר דימוקראטי * חילוני * ריניסאנס תרבותי * חיסול הכלכלה הטפילית * הפעולה השמית

המחיר 500 פרוסה - להשיג בכל הקוסקים

ברכותינו הנאמנות לשנה החדשה

מפעלי ניר

אמריקאיים ישראלים בע"מ

מפעל הדשנים היא חיונית לכלכלה הלאומית, שרי מפ"ם טוענים שזהו פשע לאומי

המכירה הכללית

משמעות הגשמת תוכניות הפיתוח של מפעל דשנים וחומרים כימיים היא עצומה לגבי עתיד הכלכלה הישראלית. בבריטניה, בה אין כמעט שום איצרות טבע פרט לפחם וברזל בכמויות גדולות, תופסת היתעושה הכימית מקום חשוב ומכריע במאון הקשה שלה. בישראל, העניה והקטנה, היתה לקבוצת רוטברג, הנואגת רק לרחיחה הגברת, המשמעות היא לדעת מתנגדיו של אשכול: גניית התוכניות הגדולות. מפעל דשנים וחומרים כימיים היה צריך להיות הקטר המושך את הרכבת הכלכלית הארוכה, רבת הקרונות, של כלכלת ישראל, ואמרים ראשי משרד הפיתוח, תוספת כוח

היתה התפוקה הכללית 167 טון דשנים לי עובד אחד, קפצה תפוקה זו בשנת 1957/8 ל-310 טון לעובד. בתפוקתה הגדולה הסך המפעל למעלה מ-3.5 מיליון דולר במטבע קשה לאוצר המדינה, שיכול היה לחרוץ על קניית דשנים וחומרים כימיים אחרים בי שחקי חוץ. סיכומי מאון החברה לשנת ה' כספים האחרונה מעידים על יותר מ-16 אלף לירות רוח נקי, אחרי חלוקת דיבידנדה של 5 ו-4 אחוז על מניית הבכורה ו-1 הרגילות, ואחרי שהתפסד של 31 אלף לירות משנת הכספים הקודמת נוכח כבר.

בתנאים כאלה, עם מאון מסחרי חיובי ועם סיכויים רבים לעתיד, עם שליטה בל-עדיה על השוק החקלאי המקומי ועל סף של פיתוח מתקני ייצור נוספים הנמצאים עתה בשלל תכנון — אין ספק כי אשכול השליך פתיון נהדר, ומעורר לקבוצתו של רוטברג, עם 22 מיליון הלירות שבידיהם, ובוצרת אגרות-חוב חסרות כל ערך ממשי בהוצאת האוצר הישראלי.

★ ★ ★ המחירים יקפצו — האוצר ישלם

קשה לדעת מתוך איזון קרקעי-גידול כלכלית צמחו הנחותיו וחלומותיו ה'ים של לוי אשכול. כבר מתוך סעיף החוזה המבטיח מראש רוח נקי של 8 אחוז למשקיעים הנדיבים אחרי כיסוי כל הוצאות הייצור, ברור כי המשקיעים הנדיבים במפעל, מבלי לקבל כל רוחחים שחם, יהיו החקלאים הישראליים ואתם הצרכן המקומי. כי הפצת מחירי הדשנים לחקלאות תאלצו לשלם מחירים גבוהים יותר עבור התוצרת החקלאית שיקנה בשוק.

המשקיעים האמריקאיים מבטיחים לא ל' שנות את הרכב התנהלה הקיימת עתה של המפעל המצליח. המנהלים הנוכחיים אומרים ברורות: "איננו יכולים להבטיח רוח נקי של 8 אחוז בשום אופן. איננו קוסמים או מכשפים". בשיחות שניהלו השבוע ה' מנהלים הנוכחיים אחרי ששמעו על פרטי תוכניתו של אשכול, התרו בו במפורש: "לא נוכל לשאת באחוזי ריבית נוספים על הלוואות שיתקבלו מן הממשלה, כדי לה' בטיח את הרווח הנקי המובטח למשקיעים". חרדתם של מנהלים דשנים וחומרים כימיים, וחרדתם של כלכלני המשק החקלאי בארץ, מובנות: מחירי הדשנים לחקלאות יקבעו ב' עתיד — כפי שהוא קובע גם היום — את מידת הצריכה של הדשנים בארץ. אם יקפצו המחירים, יחליטו החקלאים לטייב את שרי תיהם במידה פחותה, מבלי להתחשב בנוק שיגרמו בחשבון ארוך יותר לקרקע. אם יחליטו על כך — יהיה המפעל חייב להקטין את התפוקה. אם תוקטן התפוקה — יורע מאונו המסחרי.

אולם המשקיעים האמריקאים, אנשי קבר צה רוטברג, פטורים כמובן מכל צרות החישוב המסובכות הללו: שהרי אשכול הבטיח להם רוח נקי בכל מחיר. כיצד יעשה זאת אשכול? על כך אין הם רוצים לדעת — לכך צריך הוא עצמו לדאוג. למני הלי המפעל ולכלכלנים שנכנסו השבוע לע' בי הקורה של החישובים, אשכול הציג לפני הממשלה, לא היה ספק: כדי להבטיח רוח נקי, אפילו בתפוקה הנוכחית, יהיה האוצר הישראלי חייב להעניק למפעל סוב' סידיה בלתי פוסקת.

כל זה יקרה, אם ימשיך המפעל בתפוקתו ובדרכי ייצור הנוכחיים. אך בתנאים אלה אין להניח כלל כי תוכניות הפיתוח והק' דום של המפעל יוגשמו אפילו בחלקן. המשי קיעים האמריקאיים — אומרים שוללי המפ' על — שהיו מוכנים להסגסג על קניית רק בתנאי רוח קצוב וקבוע מראש, לא יהיו, מוכנים אפילו לשמוע על השקעת מיליונים התשלומים של המדינה, והבטחת מיליונים נוספים בהקמת מתקנים חדשים, או בהש' קעתם החוזרת של רוחחיהם בהגדלת הונו הקבוע של המפעל ובחשירת נכסיו. הטיבה הגדולה שהיתה עתידה לצמוח למשק הישראלי, ולמאון התשלומים של המדינה — בהסכון הגדול ביבוא דשנים ומרכיבים, בהבאת חומרים כימיים חיוניים ובשלב מאו' חר יותר ביבוא עצום של כל אלה — תתבטל כלא היתה. במקרה הטוב ביותר, ימשיך המפעל בהיקף ניצולו הנוכחי.

עיסקות כלכליות רבות אחרות שהוכיחו כבר את כשלונן — לאשר את השיטה המפורסמת של "קוסט-פלוס", בה אין הייצור הממשקיע צפוי לשום הפסד שהוא, אחרי שרוחחיו מובטחים מראש ברוח קבוע ובלתי משתנה, הנוסף למחיר המוצר אחרי שנכללו בו כבר כל הוצאות הייצור, לפי חשבונות ש' הייצור מגיש לאוצר.

"המחירים יקבעו על בסיס השוק העול' מי", הכטיח אשכול לחבריו בממשלה, "רוחח של 8 אחוז הוא המינימום שבו אפשר למשוך משקיעים פרטיים".

פדי לשכנע את השרים הניח אשכול גם נימוקים אחרים על שולחן הממשלה: בכסף שנקבל ממלחה הפיתוח ושלא נצטרך לה' חזירו בזמנן, אחרי שנמיר את האגרות במניות חברות ממשלתיות, נקים מפעלי-יסוד חדשים". על הטענה מדוע עליו ל' מכור דקא את מפעל דשנים וחומרים כימיים בע"מ, היתה לאשכול תשובה משכ' נעת לאפחות: "זהו הקרבן שאנחנו צרי' כים להקריב. משקיעים אחרים שיהכחו ל' דעת כי הקודמים להם זכו בנתח שמן יבואו בעקבותיהם. זהו הפתיון שאנו מניחים...".

★ ★ ★ הסקר האמריקאי הפתיע

י"ל כל הדייגים היו משליכים כפת' יון את חכותיהם לים, היה גורלם כ' גורלו המר של האוצר הישראלי.

מפעל דשנים וחומרים כימיים נוסד ב' שנת 1946 בכספה של חברת האשלג ה' ארץ-ישראלית, שרצתה להבטיח את עיבודו הנוסף והמתקדם של האשלג. בתוך ה' ארץ. אחרי שנתיים, כשהפסיקה חברת ה' אשלג את פעולותיה ומשהוקמה מדינת ישראל נזקקה הממשלה למפעל הגדול וה' בלתי-פעיל להספקה סדירה של דשנים וזכ' לים לפיתוחה של החקלאות. או ה' ברר כי לבצעו הנוכחיים של המפעל לא היו הרצון, היוזמה וההון הדרושים לפיתוח מקיף של המפעל והכשרתו ליעודו החדש. נחתם הסכם בדבר הרחבת המפעל, השקעת הון ממשלתי במתקניו והעברת חלק הארי של המניות לידי הממשלה. כשופים למבצע הכלכלי הנוצץ נכנסו אז המשביר ההסתר' רותי ובעקבותיו גם אנשי החברה הכלכלית לארץ-ישראל, שרכשו את מניות חברת ה' אשלג הא' במפעל החיפאי.

במרוצת השנים גדל מפעל הדשנים וה' חומרים כימיים והתפתח לממרי-ענק, כש' בסיסו הכלכלי מתחזק משנה לשנה, וכש' מאונו הופך לחיובי. בשתי שנות התקציב האחרונות איפשר מאונו להקציב דיבידנדה, קטנה אבל מבטיחה, על הון מניותיו. ב' סקר שנערך במיוחד, לפי בקשת משרד ה' פיתוח והנהלת המפעל ושהוזמן אצל ה' חברה האמריקאית אבסקו, הוגדרה הנהלתו כ"יעילה", מהלך הייצור והתפוקה כ"טובים עד טובים מאד". מסקנות הסקר היו כה מפתיעות לגבי מפעל פיתוח ישראלי, עד שמנהלי החברה ומשרד-הפיתוח ביקשו מ' עורכיו לבדוק מחדש את הדו"ח שהגישו. יחו עם גידולה וביסוסה של החקלאות תפס לו מפעל דשנים וחומרים כימיים את מקומו בין תעשיות היסוד של המדינה. כשהם משכללים בלי הרף את שיטות ה' יצור, מגבירים את התפוקה במידה ניכרת מעל האומדן בחלק מן המתקנים ומקדמים קידום-מקצועי יעיל את עובדי המפעל — הצליחו האומדן לבסוס מבחינה כלכלית ו' לקדמו לקראת המעבר לשלבי ייצור גבוהים יותר: יצור דשנים גרעיניים ונוזליים, מורי' כבים יותר, משוכחים יותר ויקרים יותר.

מפעל דשנים וחומרים כימיים הוא בין המפעלים הכלכליים היחידים בארץ שאינו עוסק בייצוא לשם ייצוא. מחירי הדשנים הנמוכים יחסית בעולם לא איפשרו לו כי' בוש שחקים נוספים, מבלי להכנס למדיניות של מחירי "דמפנינג", שהיו מאלצים אותו לשנות את מדיניות המחירים המקומית, להעלות את מחירי הדשנים בישראל ולכסות על חשבון החקלאי הישראלי את ההפסדים הנגרמים ממדיניות יצוא בלתי-יעילה. תוך שנים אחדות מאו עבר המפעל ל' בעלות ממשלתית כשהוא מונהג בידיהם המקצועיות של שלושה מנהלים מסורים — הכפיל כמעט המפעל את תפוקתו היחסית לכל עובד. בעוד שבשנת התקציב 1955/56

שהוא רוצה לבצעה. אחרי שקבלו פרטים אלה, הצטיירה לעיניהם התמונה הבאה:

רוטברג, בעל הון ותעשיין יהודי אמ' ריקאי, ממנהיגי ועסקי מלחה הפתוח באר' צות-הברית, אסף תחת חסותו עשרות מלחים קטנים יותר, בעלי אגרות חוב בערכים גקובים נמוכים. כשהוא מרכז בידיו בצורה זו אגרות-חוב בערך כולל של 22 מיליון לירות מתוך סך-הכל של 350 מיליון ש' הוצאו לשוק ושרק חלק קטן מהן נגדה, סיכם רוטברג עם אשכול, על קבלת אופ' ציה לבעלות על דשנים וחומרים כימיים בע"מ כשתוך שנים אחדות יתפך הוא, ב' ראש קבוצת ה"משקיעים" שהוא מייצג, ל' שותפם של המשביר והחברה הכלכלית ה' ארץ-ישראלית. בעלות 46% ממניות החברה. תנאי התשלום שרוטברג ואשכול הסכימו

נגד שר הפתוח מרדכי בנטוב, ש' מנהל משרדו, מרדכי באדר, הוא של מוסעת המנהלים של דשנים וחומרים כימיים, רואה בעיסקה המוצעת על-ידי אש' כול ראשיתה של "מכירת חיסול כללית".

לקטר זה היתה משמעותה: מיליונים רבים נוספים להרחבת המפעל ופיתוחו. העברתו של המפעל לידיים פרטיות, שטובתה הבלעדיה של המדינה אינה עומדת לנגד עיניהם, את מעותה גנייתו של הקטר במוסך צדדי. את מפעל דשנים וחומרים כימיים, כמפעל המ' שמש אבן-יסוד לתעשייה הכימית של ישראל, צריכה היתה לנהל הנהלה שרק האינטרסים הכלכליים של המדינה לנגד עיניה. רוטברג ושותפיו אינם כאלה.

★ ★ ★ מאיירו צעיר — לתהום טמוקה

פ' טענותיו האחרות של לוי אש' כול אינן עומדות במבחן הבדיקה הכל' (חמשד בעמוד 20)

בעד שר האוצר לוי אשכול, רואה בעיסקת דשנים וחומרים כימיים את המוצא היחיד מן הסבך הכלכלי אליו נקלט במדיניותו הכלכלית המבוטסת על' מגביות, מלות ומענקים מארצות-הברית.

עליהם היו אידיאלים לכל משקיע: אחרי שתוך 15 חודש ימיר האוצר אגרות-חוב של קבוצת רוטברג ב-3.6 מיליון לירות, יעברו זכויותיה של הממשלה בחברה ל' ידיהם של המשקיעים האמריקאיים. אחרי שנתיים ימיר הממשלה אגרות-חוב של קבר צה רוטברג בערך של תשעה מיליון לירות, ואחרי חמש שנים נוספות ימרו עוד אג' רות-חוב בערך של תשעה מיליון לירות.

אולם ההמרה לכשעצמה לא משכה כל כך את לבות המשקיעים, כמו תנאי הנהלתו של המפעל ומדיניות המחירים המובטחת לו מטעם האוצר: בהסכם שעתידי להחתם, מבטיח אשכול לרוטברג הכנסה קבועה של 8 אחוז רוח נטו, אחרי כיסוי כל הוצאות הייצור. שוב נדרשה הממשלה — כמו ב'

תכונן משק יצרני תקים מסטר ממלכתי דמוקרטי וחילוני, תחולל דינסיאנס יעברי הומאניסטי.

ואנה יסודות המהפכה העברית...

לאום "נפרד" שמונים ושניים הסעי פים המופיעים מאחורי הקדמה זו, באים לחלל כמעט את כל המושגים הראשונים של הדור האחרון. כמה מן הגדרות:

האומה העברית: "יחידה לאומית חדשה ונפרדת".

היחס ליהודי העולם: "זיקה הדדית כנה וחופשית".

עתידי העליה היהודית: "(המדינה) תעודד עליה רבת-ממדים... מדיניות-העליה תהיה כפופה לאינטרס הבלעדי של המדינה".

התנועה הציונית: "יבטל מעמדם... של הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, ההסדרות הציוניות, הקרנות הלאומיות...".

התרבות העברית החדשה: "... תצמח מתוך החייה החדשה של האומה, תינק מתרבות-עבר הקדומה ומשאר התרבויות ה"שמיות"..."

"אוגדת הירדן" אחד החלקים העיקריים של המינשר, שנתן לפעולה השמית את שמה, נושא את הכותרת "השתרשות במר-חב" כמה מעיקריו:

איחוד הארץ: "ארץ ישראל היא ארץ אחת, מן הים ועד המדבר. איחודה מחדש... לא ייכון אלא על ברכי שותפות-אמת בין האומה העברית והאומה ה"ערבית בארץ".

ההצעה הממשית המפורטת: פדרציה של ישראל ומדינה ערבית פלסטינית, שם הפדרציה המתוכננת: "אוגדת הירדן".

היחס למרחב: "השתרשותה של מדינת ישראל במרחב, כשותפת בת-חורין בע"צוב ורתו ועמידה יחד עם שאר עמיו וארצותיו".

ההצעה המפורטת: איחוד כולל של המרחב, שישא את השם "האמנה השמית" (על משקל "האמנה האטלנטית") ויקים רשויות משותפות לעניני מדיניות, הגנה, כלכלה ותרבות. מטרה רחוקה עוד יותר: "ארצות-הברית של קידמת אסיה וצפון אפריקה".

ערביי ישראל: "מדינת שותפות... ערביי ישראל ישולבו שילוב מלא במנגנון הציבורי ובמשק, בתעסוקה ובמפעלי פיתוח, בהתישבות ובצבא ההגנה לישראל, בחינוך ובחיי תרבות".

הפירוט: חיסול הממשל הצבאי, ביטול "חוקי הדיכוי וה"עושה" פרט נוסף: "לא יהיו בישראל חוקי חירום, אלא בשעת מלחמה בפועל".

במטרות עולם: "כמדינה אסיה... שותפת ישראל לגורלם של עמי אסיה ואפריקה, המשתחררים מכללי האימפריאליזם".

שם פרק זה: "החטיבה האפראסית".

"מכשירים לחלוקת שולל". לא פחות מהחיות-לכת הגדרות המינשר בעניני פנים: בין השאר:

המשטר הקיים: "בלתי-ממלכתי, אנטי-דמוקרטי, מבוסס על קנוניה ספילית של מפלגות סוציאליסטיות, בעל צביון קלרי-קאלי".

הפטרון: "חיסול".

המשטר החדש: "... יהיה מושתת על חוקתיסוד כתובה, שתבטיח לכל אדם את זכותו לחיים, לחרות ולמחיה הוגנת".

דת ומדינה: "הפרדת הדת מן המדינה... העברה לידו הרשויות הממלכתיות של כל עניני האישות".

אולם: "מתן רשות לקיום טכני-שואני... דתים, אחרי ביצוע טכני-החובה האזרחי".

מפלגות: "היא"ר (עליהן) לקיים, ב"מישרין או בעקיפין, מפעלים כלכליים והתישבותיים, חברתי-שיכון, שרותים סוציאליים ודתיים, או להתערב בפעולות מוסדות החינוך הממלכתי".

המשטר טוען כי המשטר הכלכלי הקיים אינו לא סוציאליסטי ולא קאפיטליסטי, אלא "משטר של משק ספילי".

ספיליות זו ב"משטר הקיים, אינה זמנית ובת-חלוף, אלא מהות של קבע".

מכאן שאין מקום, לדעת המנשר, להגדרות המדיניות המקובלות בתחום משטר זה: "לכל המאבקים הנימיים במשטר זה הם תלוית השלל, וכל מאבק אחר, כגון מלחמה בין מעמדות או סקטורים, אינו אלא אחיות ענינים... כל המפלגות והארגונים הכלכליים המשתייכים ללשטר זה, האם אלא מכשירים לחלוקת השלל... המבנה המעמדי נקבע בעיקרו לפי הקיורה אל כלי-החלוקה".

"בכל סוגי הנשק". ל-82 סעיפי הש"מינשר עצמו, הוסיפו אנשי הפעולה השמית 81 שאלות ותשובות, שבאו להסביר את פרטי המנשר ואת דרכי ביצועו. שאלות אופייניות: "מה יחסם לגמאל עבד אל-נאצר" או "האם לא תיחצר התנגשות בין הנאמנות למדינת ישראל, לארץ-ישראל המ"ת

(המשך מעמוד 8)

להכריע במקרה זה. הדרישה באה בדיוק בעת שמפ"ם איימה במשברים, עקב הצעת המכירה של מפעלי הדשנים בחיפה (ראה מסגרת). ונדרמה היה כי ביגיי יהיה זקוק לחופש-תימרון מקסימלי, לאיים על שותפתו הפועלית בהכנסת הדתיים לממשלה במקומה. מינוי איש מפ"ם בראש משרד הדתות היה מרמז על כך שביגיי אינו מתכוון להחזירו בקרוב לידו הדתיים.

אולם כאשר נעשו ברחבי הארץ הכנות האחרונות לקדם את פני השנה החדשה, נראה היה כמעט ודאי כי משרד הדתות יצטרך לקדם, יחד עם תשי"ט, את פני ת"ה-החדש, ישראל ישעיהו.

דעות

על כנז' מינשרים

בפרשת חסיפתו של אלי תבור, ובמשפט שבא בעקבותיה, צץ מדי פעם פרט אחד: הפגישות המסתוריות שהתקיימו בקפה הר' לינגר בצפון תל-אביב. שאלה שנשארה בלי מענה פומבי: מה, בעצם, דובר בפגישות אלה, שעניינו כליכך את שלטונות הבטחון? השבוע הופיעה התשובה בצורת חוברת קטנה, בעלת עטיפה אדומה. היא לא דיברה על הפלת השלטון בכוח הזרוע, כפי שטענו חוספי תבור. אולם היא כללה חומרי-נפץ

"תכלה שנה וקללותיה..."

הרבה יותר מוסכן למארגני החטיפה: אי דיאלוגיה מהפכנית מגובשת, שהתימרה לבוא במקום הרעיון הציוני של 60 השנים האחרונות, עליו מבוסס המשטר הקיים.

"אומה עברית חדשה". כבר בהקדמתו מבוסס המנשר העברי יומרה קיצונית זו בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים:

"אומה עברית חדשה נולדה בארץ-ישראל. לפני שני דורות באו לארץ אנשי העליה השניה, נושאי המהפכה הציונית. תנופתם המהפכנית פילסה את אפיק ההתפתחות של הישוב העברי".

"המציאות החדשה, שנוצרה במהפכה ה"ציונית, הצמיחה את האומה העברית החדשה ואת מדינת ישראל — התגלמותה הממלכית-ית. אולם האומה החדשה לא היתה חופשית לעצב דפוטים מקוריים משלה. היא כבולה עד עצם היום הזה לדפוטים — רוזניים וחברתיים, מדיניים וכלכליים — שהם ירושת העליה השניה".

"ירושה זו פרי מהות אחרת ומציאות שחלפה, היא מחסום של האומה העברית. היא שיעבדה את המדינה למיתוס הציוני המתנה: פטרה תהום בין שני עמי הארץ: גרמה לביתור ארץ-ישראל; בודדה את המדינה במרחב השמי ובחברת עמי אסיה ואפריקה; הביאה לשיעבוד המדינה לאימפריאליזם; הפכה את המדינה לכדור-מישק של הגושם העולמיים; הקימה משק ספילי; כוננה משטר מפלגתי-ירדני, מושחת ועדתי; עיקרה את הציורה התרבותית העברית".

"הגיעה שעתה של האומה העברית לחולל את המהפכה השניה. המהפכה העברית תגלם את מהות האומה העברית כישות עצמאית ונפרדת; תבטא את זיקתה ליהודי העולם; תאחד את הארץ; תשריש את המדינה במר-חב השמי ובחברת העמים המשתחררים; תקנה לה מעמד עצמאי בזירה הבינלאומית;

ההתארגנות המוגברת של אנשי רוח ואנשי ציבור נגד הממשל הצבאי, תגרום כבר בזמן הקרוב לפעולת-נגד של הש.ב. ושל החוגים המעונינים בהמשך קיומו של הממשל הצבאי. יש לצפות לגילוייה הקרוב של רשת ריגול חדשה, בכפרי הגליל המרכזי. הגילויים החדשים ייקשרו באופן אמיץ יותר למפלגה הקומוניסטית הישראלית ולחוגי החזית הערבית, שלמרות כל אימוי הש.ב. והמושלים הצבאיים הצליחה לשלוח שורשים בציבור הערבי.

יחד עם זאת יתחיל הש.ב. בפעולות-לחץ במקומות העבודה של החותמים נגד הממשל הצבאי והפעלים נגדו. באוניברסיטה, בטכניון, בתיאטרונים ובמסרכות העתונים, בהם מתרכזים ראשי הפעולה וחומתי גילוי הדעת, יוסבר באופן בלתי משתמע לשתי פנים שהיחס למוסד כולו יקבע לפי כך, אם תצליח הנהלת המוסד להשפיע על עובדיה להפסיק פעילותם.

במקומו של אלוף יוסף אביר, לא יישלה כנראה שגריר חדש למוסקבה. לפחות למשך תקופת-מה תסתפק ישראל במינוי אחד מאנשי השגרירות רמיהי-יח, כביטוי לאי-ציבות היחסים בין ישראל לבין ברית-המועצות ולא-ישיבוע רצונה של ירושלים מאי-ההתחשבות הסובייטית במעמדו של שגריר ישראל במוסקבה.

מפעל "השנים כ"ר מיום" יימכר, על אף התנגדותה של מפ"ם. מפ"ם לנה זאת גם לא תפרוש מן הממשלה עקב צעד זה.

"קול ישראל" יחדל כנראה לכנות את גמאל עבד אל-נאצר בתואר "רודן סוריה-מצרים". עקב פניה של כמה שרים לברגורין, אשר כינו עמדה זו כהתגרות ספסית, תינתן כנראה הוראה מתאימה על-ידי משרד ראש ה"ממשלה לקרוא לנשיא רעים בתוארו הרשמי".

שר העבודה מרדכי נמיר יוצע על-ידי מפ"ם, כנראה, כמועמד לראשות העיר תל-אביב, בכחירות הבאות.

משרד החוץ מתכוין לאפשרות שצרכיה ה"מדיניים של צרפת ידרשו ממנה שתפגין קרירות כלפי ישראל. קרירות זו, קובעת ההערכה הרשמית, תהיה אחיזת עיניים בלבד, לא תשנה את היחסים הטובים הקיימים בין שתי המדינות.

אחת המהפכות הבאות של פנחס לבון תתחולל בחברות השיכון ההסתדרותיות. החברות תדרשנה להקל את תנאיהן למשתכנים — ותיקים וחדשים — וכן להימנע מהקמת זירות לוקסוס. בין השאר יבקש מזכיר ההסתדרות להנהיג שינויים בנוהל המקובל לגבי דמי-מפתח והחלפת זירות, אשר ירשו למשתכן ליהנות יותר מכל הסבה.

צפה להתחדשות היוכחה החריף סביב השאלה מי הוא יהודי. הפעם יהיה זה כתוצאה מסיבובם של הרבנים הראשיים לשתי פעולה עם ועדת השרים, שהוקמה לברר נקודה זו. הנימוק: התנגדות הרבנים להזמנת אישים חילוניים למסור חוות-דעת בפני הועדה.

עשויים לחול עיכובים בתשלום הפיצויים האישיים, המשתלמים במסגרת הסכם השילומים. הסיבה: ביקורת קפדנית בגרמניה, בגלל החשש מפני יפוס. במקביל לזאת: צפויה שורת תביעות משפטיות בישראל, נגד מקבלי פיצויים, אשר יאשמו בהוצאת כספים בסענות שווא ממשלת גרמניה.

שינויים מרחיקי לכת יהולו כמבנה האישי של פיקוד מחוז תל-אביב, אחרי שעמום ב"גוריון יכנס לתפקידו כמפקד המחוז. במקום עוזרי המפקד המחוזי, יהודה בראלי, חיים פלטר וחיים קטסבאום, שכינה עד כה כמפקדי הנפות הצפונית, הדרומית ומת"ג, ימונו תחת: רמ"ח שמואל זוהר, מי שהיה ראש המחלקה הכלכלית, לתפקיד מפקד הנפה הדרומית; רמ"ח אפרים הופשטר, לשעבר ראש מחלקת החקירות, לתפקיד מפקד נפת מת"ג; רמ"ח יעקב קנר, סגן מפקד המחוז, לתפקיד מפקד הנפה הצפונית. רמ"ח אלי דקל, מי שהיה ראש מחלקת שיתור באגף הארגון של עמוס במטה הארצי, ימונה לתפקיד סגן מפקד המחוז. לגבי ראשי המחלקות זוהר, הופשטר וקנר יהיו מינויים אלה הורדה ניכרת בתפקידם ובמעמדם עד כה, אולם לעומת זאת מסתמנת כבר עכשיו מגמתו של עמוס לרכז טביבו את אנשיו הנאמנים, אשר דקל, זוהר והופשטר הם הבולטים שבהם.

חיוני העט והעפרון

קולקס

700 פד' קליפט: 80 פד'

העט החיותר לתלמיד ולעבורה

הצהירו עליה, אצל אלכס אברמוביץ בן ה-80, יהודי אמריקאי שבא, לדבריו, "למות בארץ הקודש". קרוביו של אברמוביץ כינו לו באולם ההמנוח, "תגור אצלנו", הבטיחו לו, "לא יחסר לך כלום".

לאברמוביץ לא היה חסר כלום. התייר הישיש, שהיגר לארצות-הברית מקאוקאז לפני יותר מחמישים שנה, ושהצליח בעט-קיו ביבשת החדשה, גילה אחרי כמה חודשים לקרוביו: "הבאתי אתי 8000 דולר לאר. פקתי המכס לא הצליחו למצוא אותם".

הידועה הישמלה את ביתם של קרובי אברמוביץ, בבת אחת הורעו היחסים בינו לבין קרוביו. "לא נוכל להחזיק אותך אצלנו", אמרה לו ראמה אברמוביץ קרו בתו, "תן לנו את 8000 הדולר ואז נוכל לכלכל אותך עד מותך".

ההצעה נראתה לאברמוביץ הזקן. היא מסר את הכסף לידי קרוביו, קיוה לחיות את שארית חייו בשקט ובמנוחה.

דולארים בקומקום. חודשים אחדים אחרי שמסר את הדולארים לקרוביו, פרצה תגרה קולנית ביניהם. הקרובים הצעירים גברו על הישיש. אחרי ריב ומכות, הושלך אברמוביץ לרחוב. הוא החליט לנקום ב"קרוביו, פנה לתחנת המשטרה, סיפר על מה שאירע, הופנה לבסוף לחוקרי המשטרה הכלכלית.

בתום החקירה הועבר התיק אל התביעה הכללית. התובע שמואל רימר האשים את ראמה וגדליהו אברמוביץ בהזקת מטבע זר שלא הוצהר עליה. "התביעה היתה צריכה לתבוע לדין גם את אלכס אברמוביץ", פסקה השופטת מינה שמיר, בזכותה את ה"קרובים, "התביעה לא הצליחה להוכיח כי אמנם מסר אברמוביץ הזקן את 8000 הדולר לידי ראמה וגדליהו".

מה שלא ידעו התביעה הכללית והשופטת, ידעו אברמוביץ וקרוביו. מיד אחרי המשפט הושגה ביניהם פשרה: אברמוביץ קיבל 9500 דולר, החליף אותם בדולארים, ש"החביא בין שתי דפנותיו של קומקום חש"מלי, חזר השבוע לארצות-הברית. "לא נותנים למוות בארץ הקודש", רטן בצאתו: "אפילו לחיות בשקט אי-אפשר".

דרכי חיים

אהבתה של פלורה

אילו היה מאיר טיב (21) שומר אמונים באהבתו לפלורה חיצמן (22), לא היה נשלח השבוע לארבע שנות מאסר, אחרי משפט ממושך בבית-משפט השלום.

פלורה חיצמן היתה "בחורה" של מאיר טיב, צעיר מטריפולי חושב מעברת כפר אוגו ערב-ערב היתה פלורה יוצאת לעבוד. את הכסף שהיתה אוספת מלקוחותיה, אותם היתה צדה ברחובות תל-אביב, היתה נותנת למאיר טיב. מפעם לפעם היה מאיר דואג גם ל"בחורתו". הוא היה לוקח אותה לקלנוע, אוכל אתה במסעדה טובה או מטיל אתה להנאתם ברחובות ובשדרות.

באחד הימים חשה פלורה שרגשותיו של מאיר אליה הצטננו מאד. אמנם המשיכה להביא לו את הכסף שהרוויחה מדי יום, אך הוא היה מתייחס אליה בגסות, מכה אותה וממריר אותה לעבוד יותר.

פלורה החלה לעקוב אחרי מאיר. כש-גילתה באחד הימים כי הוא נמצא בצריפו עם אשה אחרת, העלתה את הצריף באש. הזעיקה אליו את המשטרה.

פורץ ופרסור. בחקירה הוברר כי את מקצועו החדש, רועה זונות, רכש מאיר טיב אחרי שהתמחה במקצוע מכובד יותר בעולם התחתון: פורץ דירות. מאיר נכלא, הובא בפני שופט השלום יוסף זוהר, באשמת חיים על רהתי זונה.

תובעי המשטרה התקשו בעבודתם. פלורה חזרה ושינתה את עדותה בכל פעם. מאיר לא רצה להודות והאשה השנייה, זו שנמצאה בצריפו בלילה בו עלה באש, הכחישה את הכל. בכל זאת, אחרי ש"המשטרה גייסה חוקרים נוספים והביאה עדויות רבות, הורשע מאיר. הגואשם עסק באחת המלאכות הבויות והמסוכנות ביותר לציבור, "אמר השופט בגורדינה, שהיה חמור במיוחד: ארבע שנות מאסר.

מאיר הובל למכונת המשטרה. מבין ה"סורגים הוציא ארבע אצבעות, סימן בכך לתברתו החדשה לכמה זמן נודון. "ארבעה ימים", שאלה האשה. "ארבע שנים", צעק לה מאיר. האשה התייפחה בככי. היא לא נשארה בודדה: מתוך הבנין עלה קול בכיה של אשה אחרת. היה זה קולו של פלורה חיצמן.

מתפטר דוד הכהן

הלחישות אמרו: לא תהיה משכורת...

בהרחבה בכל העתונות הישראלית ואפילו בדבר ההסתדרותי, החליט לבון להשיב בכ"תב על כל שהושמע נגדו.

במאמר חריף ומוקצע, שפורסם בדבר כשכל מלה בו נשקלה בחזאי לצורך בירור רים פנימיים וגלויים בעתיד על הגלויים שהושמעו בו, קבע לבון: "במשך שבועות ניזונה העתונות בארץ מלחישות, אינסינוציציות וסיפורי-בדים שבחודש לא יצאו מבית התעד הפועל. הנני בטוח שגם העתונים לא ברו אותם מלבם. יש מי שהיה מעונין להפוך את בחירת ההנהלות החדשות לדרא"מה מרכזית בחיי הארץ..."

על כמה תמונות מענינות מדראמה זו, מסר לבון פרטים חדשים ובלתי ידועים.

ב"18 ליוולי השנה, בעיצומם של הדיונים לפיצולו של סולל-בונה ולהגברת השפעתה של חברת העובדים בהנהלות הטיבותיה, כינ"סו דוד הכהן והלל דן ישיבה מיוחדת של הנהלת כור, כדי לבחור הנהלה חדשה ש"תהיה נקייה מאוהדי תוכניות-לבון. למרות שהסמכות להרכבת הנהלה חדשה לכור גמיצאת רק בידי מוזכרות חברת העובדים, גי"הלו הלל דן ומרגולין, מנהלי סולל-בונה, את ישיבת הנהלת כור, כשבידיהם "יפוי כוח" לכך מטעם הנהלת סולל-בונה, בחתימתם של — הלל דן ומרגולין. בישיבה זו לא נבחרו מחדש להנהלת כור המנהלים הלל כהן, שמחה גולן וטסמן, כולם מאוהדי לבון.

דרכי השביעי. סיכומיו של לבון, על התיכוח הממושך בינו הלל דן ודוד הכהן, היו חד-משמעיים: "הנסיון הגעשה על-ידי דוד הכהן להעמיד את הענין כולו על בסיס אישי, כאילו כל המערכה היא עם אדם אחד, רע מיסודו ורשע מטבעו, המוקף חלדי-אישים העושים כמצוה עליהם — איננו חדש... אצל קבוצה זו, שדוד הכהן מייצג אותה, התפתחה מומן השיטה הזאת: להירם לרקיע השביעי כל מי שמס"כים אתה ולהוריד שאולה כל מי שמתנגד לה..."

אולם לבון ידע, גם אחרי הנצחון המכ"ריע שנפל בחלקו, כי עוד מוקדם לו להיות ברקיע השביעי של שמי ההצלחה. השלטון האמיתי בסולל-בונה וחטיבותיו המפוצלות נשאר עדיין, וישראל כנראה גם בעתיד ה"קרוב, בידי המנהלים המתפטרים. שהחלטתם נחושה: להלחם בלבון עד-חרמה. השבוע, ימים אחדים לפני החג, דאגו המתפטרים להשמיע שמועות-לחש באוזני רבבות הפ"עלים של הענק ההסתדרותי: "ההתפטריות יביאו לעיכוב המשכורות". המנהג היתה ברורה: להסיט את הפועלים נגד ההנהלה החדשה, לגרם לשביתות, שביתות-האטה ומאבקים מקצועיים אחרים — הכל נגד לבון.

משפט

החיים בארץ הקודש

בודקי המכס בשדה-התעופה לוד לא הצ"ליחו למצוא אפילו גרם אחד של סחורה מוברחת, או סנט אחד במטבע קשה שלא

אוחדת ולאיתוד המרתבי" (התשובה: "יש" ראל ביתנו — ארץ-ישראל מולדתנו — המרחב השמי מכורתנו. השלושה משלימים זה את זה...")

התשובות המפורטות מוכיחות לפחות דבר אחד: ההגרות לא נבחרו במקרה. הנן פרי של מחשבה יסודית. היה זה אך טבעי לגבי מיסמך שייצרו ארך כמעט שנתיים, הצריך למעלה מ-200 ישיבות של דיון-יסודי, ניסוח טיוטות, ניסוח סופי, ביקורת וא"י שור. מזה שנים רבות לא הושקעה בארץ עבודה כה רבה וקפדנית בניסוח דברים שבכתב.

עצם העובדה הזאת הבליט את גישתם המיוחדת של בעלי המנשר. בעוד שזה מכבר השתררה בארץ הסברה כי רעיונות מופשטים אינם חשובים, וכי הדבר היחיד החשוב הוא הפעולה המעשית, סברו אנשי הפעולה השמית כי "בראשית היה הרעיון" — וכי אין טעם לשום פעולה שאינה מונחית מראש על-ידי מסגרת רעיונית מגור בשכתב.

אמונה זו התבטאה בתשובה לאחת ה"שאלות הכתובות: "אין אפשרות למחוק רעיונות ועקרונות-אמונה חדשים... מן הרגע שהם נולדו ויצאו לחלל העולם, יש להם כוחות-חיים משלהם, והם ימצאו את נושאייהם ומגשימיהם, גם אם רבים ילחמו בהם בכל סוגי הנשק."

ההסתדרות

הכל - נגד לבון

בחורי-הדרים ניהלו השבוע מנהליו המת"פטרם של ענק התעשייה הישראלית סולל-בונה את חלקיו האחרונים של חשבון-ההנפש המעשי מאד, שלהם: לחזור או לא לחזור להנהלה החדשה, ממנה התפטרו מיד אחרי שנבחרו. במרכז מפא"י החליט הרוב הפורץ לבון החליטה ברורה: על המנהלים המת"פטרים, חבירה המפלגה, לחזור לתפקידם.

המתפטרים, שבראשם ניצבו דוד הכהן בחיפה והלל דן בגניבה, היססו מלומד ביר"רות — "איננו חוזרים", שהה את החלטתם עד להתערבותו המקויה של ביג"י. בסוף השבוע אמר ביג"י את דבריו: "לא! הפעם יהיו המתפטרים חייבים החליט ברורות: להכנס כססוך גלוי עם מפלגתם, או להכנע ולחכות לפשרה צפויה-מראש, תוך כדי מלוי תפקידם.

לבון יכול היה עתה לחוג את נצחונו. הוא לא הסתיר את מה שעבר עליו במשך חודשי המאבק הממושך: "...החלטתי ב"הכרה צולה להיות מוזכר-הסתדרות לא"י נוח", אמר בהודעה אישית, באחד הביטורים של מוזכרות חברת העובדים. "נכון שזה עולה לי בכריאות. אפשר שזה גם עולה לאחרים בכריאות. אני מצטער על כך."

הלל דן בעד הלל דן. לבון לא היה היחיד שהצטער. הצטערו יותר יריביו התוקפניים, שלא ידעו מתי הוא הרגע הנכון לסגת לעמדות מוכנות מראש, להשיג משם מוצא של פשרה. בתום המערכה, אחרי שדברי דוד הכהן, ברל רפפור (לא אחזור להנהלת סולל-בונה, אפילו אם מפלגתי תח"ליט על כך") וחבריהם, נגד לבון, התפרסמו

שנה טובה

ענת הריאות ושאתה לכל עקרת בית

קוויקה

אקת הכביסה האכרסות העלמה עבודק

סיפורו האישי של האיש תנו

ארבעה בחורים ישבו בשבת לפני שבויעים באחת הפינות של בית הקפה תפארת בבני-ברק, והיה הפתוח בשבת עמירה הבית והגבוה את דמי הארוחות למפרע. דקות אחדות אחרי שמרדכי היס, רויאל רוונטל, ראובן לוי ובנימין אחרבאך סיימו את ארוחת הצהרים, פרצה התגרה. היס חטף את כובעו של לוי, עתונאי אנגלי צעיר (23) שבא להשתקע בארץ, החל לומר בקולי קולות. רוונטל רצה גם הוא להשתתף בשמחה. חטף את הכובע מראשו של היס, שהתנפל על רוונטל, היכה אותו, תפש את משקפי השמש שלו וזרקם.

שלם לי בעד המשקפיים, תבע רוונטל מחיס, "אחרת אני אלך למשטרה!" היס לא רצה לשלם: "אתה יכול ללכת לאן שאתה רוצה", הסביר לרוונטל, "לך כבר". רוונטל הלך למשטרה. הוא התלונן על המשקפים שנשברו, וחזר לבית-הקפה עם שטר שנשלח לעצור את היס. סמל תחנת המשטרה ברמת-גן רשם את עדויותיהם של השניים, שלח אותם לנספח. כעבור שעה חזר רוונטל למשטרה. "אני רוצה לדבר עם הקצין", הודיע ליומנאי, "יש לי ידיעה חשובה בעניין רצח פיאטלי".

השוטרים לא ידעו מי הוא פיאטלי. חלק מהם לא ידע אפילו על הרצח בקולנוע צפון. לבסוף, נקרא במקום קצין התחנה. למרדכי היס יש אקדחים בקירה בבני-ברק, סיפר לו רויאל, "הוא סיפר לי שרצח את פיאטלי". הקצין לא התרגש. "אתה קורא רומנים?" שאל את רויאל, "איזה סוג בריאות יש לך? מדוע שחררו אותך מן הצבא?"

לבסוף, אחרי שעתים, יצאו השוטרים לי ערוך חיפוש בביתו של היס. בארון מצאו המישה אקדחים.

"אני אספר את הכל", אמר היס לשוטרים. והוא סיפר את הכל: תוך 24 שעות היו בידי המשטרה שלושתי חברי הכנופיה שביצעה את השוד בחנות הנשק של פרנק פורט ברחוב הרצל בתל-אביב, במשרד ה' גסיעות אוריינט ללווי ברחוב ישראל בגארה, ואשר לפחות אחד מחבריהם ביצע את הנסיון לשוד ואת הרצח ליד קולנוע צפון.

השבוע, אחרי שטומי בליק, השודד בעל 22 העבירות הקודמות, הודה ברצח המהגן דס פיאטלי, חזר רויאל רוונטל, פועל במחנה צבאי אי-שם, למשרד בולשת מחוז תל-אביב. "באתי לקבל את הפרס", אמר למפקד הבר לשט ע.מ.מ. דוד סאר. "ניתן לך 50 ל"י", השיב פאר, "תחתום על קבלה".

רוונטל נדהם. "חמשת אלפים שוטרים חיפשו את הפרשע שרצח את פיאטלי במשך שנה שלמה ולא מצאו אותו", התרעם אחרי שסרב לקבל את הסכום שהציע לו פאר. "אני הבאתי לתפישתו ומגיע לי רק 50 לירות? אני דורש 5000 — לירה לכל שוטר!"

על מה שקדם להפגרת הכנופיה למשטרה ועל היכרותו עם מרדכי ווייס, סיפר השבוע רויאל רוונטל לבתבי "העולם הזה":

"את היס הכירתי עוד מן הימים בהם למדתי בישיבת כפר הרואה. הוא היה חניך מוסד עניה של עליית הנוער, והיה בא לישיבה מדי פעם ללמוד שם. אחרי שמרתית את לימודי בישיבת כפר הרואה התגייסתי לצבא. שרתי שנתים וחצי והמשכתי לעבוד בחיל הנדסה כאוור. בתם קיד ממעיל גנראטור. עבדתי שלוש שנים וחצי באילת ועברתי לעבוד בצפון. לפני כארבעה חודשים פגשתי בבני-ברק את מרדכי היס. היה זה אצל חבר משותף. ★ ★ ★ שוד בטורכייה

אני חייתי מתמרמר תמיד על שאין לני עבודה, ועל שרימו אותי בקניית מכונת-משא שלא היתה שחה אסילו חצי המחיר ששילמתי בעדה. סיפורי על כך גם לחים, והוא סיפר לי שגם לו אין עבודה. יומיים או שלושה ימים אחרי הפגישה הראשונה ביקרתי את היס בביתו בבני-ברק. השיחה התגלגלה לעניני פשעים והוא ניסה לשכנע אותי שנבצע יחד מעשה שוד. לא רציתי לשמוע למה שהוא מדבר. דיברנו על שיטות שוד. היס סיפר לי על השוד המפורסם בבנק בעפולה. הוא אמר שגם אנחנו

במדינה

מפלגות

פועלי-ציון טרביים

אחת הבעיות העיקריות שהפכו את מפ"ם ממפלגת פועלים מאוחדת למפלגת פועלים מפולגת, היתה השאלה הערבית. יוצאי השומרה-הצעיר דגלו בהפיכת המפלגה לזר לאומית, ואילו אנשי לאחדות-העבודה עמדו על דעתם כי אין לקבל ערבים כחברים במפלגה ציונית. אנשי לאחדות העבודה לא רצו לארגן את הערבים. לבסוף נתקבלה הצעת פשרה, לפיה נוצר מסדרון מיוחד בכניסה למפלגה, בשם "החסיבה הערבית" בציבור, לשאלים באחת עמים ובעבודה במשקי מפ"ם.

עם הפילוג החליטו אנשי מפ"ם להפוך את מפלגתם לדו-לאומית. לעומת זאת הס' חטפו אנשי לאחדות-העבודה ערבים בודדים שבעברו למפלגתם. אלה נתקבלו למפלגה החדשה, מבלי שהדבר נזכר אף פעם אחת בציבור. לשאלים הוסבר כי ערבים אלה מדברים אידיש.

סוציאליסטים נכבדים. בבחירות ה'אחרונות עשתה מפ"ם חיל ברחוב הערבי. הקולות הערבים נתנו לה כמעט חרבי כנסת שלם. לעומת זאת פיגרה לאחדות-העבודה, הסתפקה בכמה מאות קולות ערביים עלובים. על כן החליטה לאחדות-העבודה כי עליה לפעול בנידון.

ברחוב היהודי נאמר כי אלוף יגאל אלון, שהתפטר מתפקידו כמזכיר מייני של המפ"ג, לנה, עיף, וכי הוא חוזר לביתו במשק גינוסה. אבל העסק אלוף נשאר עסוק, סירר בכפרים הערביים, שמה קפה תורכי, ולא אצל הפועלים, החלוצים והמהפכנים דחיקא, אלא במדאפות (חדרי-קבלת-האורחים) של המוכתרים והנכבדים, הוא שוחח, נהנה מהכ"נסת האורחים והציע שותפות. אך ביודעו נסת פועלותיו אלה עלולות להזכיר ברחוב היהודי את ריבו הישן עם מאיר יערי בקשר עם קבלת ערבים למפלגה המשותפת, החליט להיות זהיר. הוא הציע איחוד פדראלי למפלגה ערבית, שתקבל את תקציבה מידי לאחדות-העבודה-פועלי-ציון. במ"הרה את הנכבדים המוכנים לשתף את פועלה.

"אני אב לעשרה ילדים, והייתי ארבע שנים בבית-הספר", אומר השיך זקי אלי צורי, נכד מכפר סמרה, בעלי-נסים. "אבל זה ריב מאשר סמרה שנות-לימוד לפי התוכנית של בית הספר כיום". הוסיף המנהיג החדש של פועלי-ציון, גובר המפ"ג לנה החדשה. למנהיג החדש דעה רעה מאוד על בית-הספר הישראלי. הוא סבור כי רוב המורים סופרים את ימי החדש, לצורך קבלת משכורתם.

אקטיביזם /או ממשל. למפלגה החדשה הובטח, נוסף על תמיכה מטעם לאחדות-העבודה, תשלום הוגן בעד ארמות מותרות. ביטול הממשל הצבאי /או צימ"צומ, פתרון סופי /או הוגן לבעית העקור רים כמו בכפר ברעם, אקרת וראבטיה, זכר יות מתאימות /או שחת, ועוד כמה מליצות יפות המתאימות לנכבדים שעבדו עם מפ"ם והתאכזבו בבחירות האחרונות. נוסף על כך הובטח חגיגות כי גורג' נצאר, מנהיג הקבוצה הערבית שהצטרפה למפלגה היהודית מראשיתה, ידריכו את המפלגה החדשה כיצד לצוד קולות לטובת האקסטר-ביום ותקוני-הגבולות, לפי מיטב האסטר-טניה האלונית.

דרכי אדם

על סרבן המלחמה

כיום בו הגיע צו-ההתייבות לבדיקה רפואית לביתו של חיוב הגיוס ישעיהו קולר, מיהר הצעיר ללשכת הגיוס, הכריז שם באוזני הממונים: "הגני סרבן מלחמה לפי הכרתי ומצפוני. אינני מסכים ואינני יכול להתגייס לצבא".

הבעיה בפניה הועמדו אנשי משרד ה' בטחון היתה חמורה למדי: בישראל אין שום חוק או תקנה המאפשרים לשחרר מן השירות סרבני-מלחמה מטעמי מצפון. בניגוד לנהוג בבריטניה ובמדינות מערביות אחרות, בהן בוחנת העדה ציבורית את ה' סרבנים, חוקרת אותם לאמיתות השקפותיהם ומחליטה אם לשחרר אותם אם לאו, נתונה ההחלטה בדבר גיוסם של סרבני (המטן בעמוד 14)

• חבר-הכנסת הערבי מטעם מפ"ם, יוסוף חמיס, הוכנס בחלקו בעזרת קולות עבריים, אחרי פטירת חבר-הכנסת היהודי יצחק יצחקי שעמד לפניו.

שנה חדשה

חדר צנטרויפוגלית ואוטומטית

פטנט ע"ס 10339. טל ב'יחר 81592 ת א

להשיג את "חדר" בתל-אביב אצל:

אלקטרונוע : רחוב הגר"א 2 ע"י התחנה המרכזית

אל תחמיץ את ההזדמנות

הגדולה ברקדניות זמננו

מרתה גראהם

ולהקתה

בתיאטרון. הבימה. תל-אביב

הקופה פתוחה בכל יום

משעה 11 עד 1.30 ומשעה 4 עד 6

וביום ו' משעה 12 עד 4

אשר הסגיר לידי המשטרה את רוצח המהנדס פיאטלי וכונופיית שודדי האקזחם

חמישת אלפים לי"י!

מסגיר הכנופיה רוזנטל*
— אין משמטיס

משטרת ישראל, שלא הצליחה במאמציה בזריזת חקירה שגרתית ובכוח האדם המקי צועי העומד לרשותה, לגלות במשך שנה תמימה את הרוצח בעל 22 ההרשעות הי קודמות, לא הקציבה גם פרס פומבי לגלוי.

רוזנטל, רוצח הכנופיה, שנתן למשטרה את הידיעה אשר הביאה לגילוי הפושעים ולכליאתם, ושהציל את כבודם של ראשי מחוז תל אביב, לא יוכה כנראה אפילו בגרוש אחד, אלא אם כן ירצה המפקח הכללי יוסף נח מיאס להגות כשם שנהגים באזרחים נא מנים במדינות רבות, ולזכותו בפרס על המעשה האזרחי הטוב שעשה.

רוזנטל מבני-ברק לא היה האזרח היחיד שרצה לעזור למשטרה במאמציה לגלות את הרוצחים והשודדים שהתהלכו בתל-אביב, מבלי שאיש יפריע להם לבצע את זממם. אזרח אחר, איש עסקים ידוע, סיפר השבוע לקציני משטרה מידידיו על מה שאירע לו לפני שבועות אחדים:

אזרח זה היה בין הקהל הרב שהמתין להצגה השניה בקולנוע צפון בליל הרצח. פרצופו של הרוצח נזרז או היטב בזכ רוננו, וכשפגני שבועות אחדים ראה שנית את אותו הפרצוף חולף ליד קפה נונה בתל-אביב, עזב מיד את הקפה ועקב אחריו. האיש בעל הפרצוף המוכר, סיפר האזרח לקציני המשטרה, נכנס לחצר הקולנוע גן רינה. האזרח עיכב שומר שעבר ליד הקולנוע וסיפר, ו בבהלה במה העניין: "אני מ ירושלים", אמר השומר והסתלק.

החשוד הרגיש כנראה שעוקבים אחריו. הוא עזב את חצר הקולנוע מבלי לקנות כרטיס, ונכנס למשטרה של נג'לונדון. האזרח עיכב שומר אחר וביקש ממנו לעצור את החשוד, כשיצא מן המשטרה. השומר חיכה, הסתכל בפרצופו של החשוד ואמר: "הוא לא מתאים לתיאור שקבלנו".

האזרח המסר לעקוב אחרי החשוד. הוא עקב אחריו עד לטיילת ההומה של ים תל אביב, ושם איבד את עקבותיו. כשסיפר הי שבוע את הסיפור כולו, בשעת מסדר זר היו בנפה הדרומית בתל-אביב, וזיהה את טומי בליץ כאיש שביצע את הרצח ליד קולנוע צפון ואשר אחריו עקב אותו לילה, אמרו לו הקצינים רק: "חבל שלא זכרת את מספרי השוטרים...".

הי. אני פחדתי כל הזמן שחיס ירצה לרפוק אותי ושיקח את האקדחים וישים אותם אצ" לי בארון. "בוא מהר", זיזתי את הי שוטרים, שהיה להם המון זמן כנראה. פחדתי להכנס יחד עם השוטרים לחיס הביתה, אבל כשנאור יצא, ראיתי שהוא שטח מאד. הוא אמר לשוטרים שיקחו גם אותי לתל-אביב. חקרו אותי באותו מוצאי שבת, עד שתיים בלילה. חקרו אותי בכל פעם שוטרים אחרים. סמל אחד הרביץ לי פעמים אחדות. "אנחנו נעשה אותך עד הי מלך", אמרו לי החוקרים, תודה רק שהיית שותף של חיס.

באמצע החקירה נפתחה הדלת. שני בלשים הביאו את חיס: "זהו השותף שלי", הוא אמר לבלשים.

פאר, ראש הבולשת, ניסה להשפיע עלי: "תראה רויאל, יש לי כבר ילדים בגילך. תודה ונגמור את כל העסק".

מה היה לי להודות אף פעם לא גנבתי שום דבר — מחוץ אולי לתפוחים שגנבתי כשהינני בישיבה של כפר הרוואה. סיפרתי להם כל הזמן את אותו הסיפור, אבל הם לא רצו להאמין לי. שוב חקרו אותי על העתונים שאני קורא ועל הספרים.

בסוף, בשתיים בלילה, שיחררו אותי. לא יכולתי כבר לנסוע הביתה לבני-ברק ונש" ארתי לישון במשטרה, על אחד הספסלים. חזרתי לעבודה בצבא, ובסוף השבוע, אחרי שקראתי בעתונים כי החקירה התקדמה וש מצאו כבר את אקדח הרצח, באתי לפאר כדי לקבל פרס.

פאר הסתכל עלי ואמר: "מה אתה עשית? אתה מסרת את הידיעה, אבל אנחנו חקרנו. אנחנו עבדנו. אתה לא עשית כלום!" מה זאת אומרת אני לא עשיתי כלום? הרי הם חיים מנסים. לולא אני, הם היו יכולים לחפש את בליץ ואת חיס עוד עשר שנים ולא היו מוצאים. הרי חיס סיפר לכל אחד שיש לו אקדחים ושהוא רוצח את פיאטלי, ואף אחד לא האמין לו. כל 5000 השוטרים של המדינה לא יכלו לתפוש אותי, עד שאני סיפרתי להם את כל מה שאני יודע."

*** השוטר היה מירושלים

יכוויי של רויאל רוזנטל לקבלת פרס כלשהו בעד תפישתו של רוצח המהנדס פיאטלי וכונופיה של כולה הם קלושים מאד, באופן פורמאלי, מסתבר

לו על כל מיני מעשי פשע שהוא ביצע. בבוקר החלטתי שחיס הוא בטח בלש של המשטרה, או סתם משהו מן השם. ושהוא רוצח לבדוק אם אני מוכן לעשות מעשי פשע כדי להלשין עלי אחרי כן למשטרה או לש.ב. החלטתי לא להודיע כלום.

מאז שחיס סיפר לי על הרצח בקולנוע צפון, ראיתי אותו רק לעתים רחוקות. פעם ביקרתי אצלו בחדר והחלטנו ללכת יחד לקולנוע. אמרתי לו: "הכה לי רגע, אני אלך לחדר שלי כדי ללבוש גרבים. אני רק בסנדלים." חיס היה בחור ידידותי וחברותי מאד. "אל תלך לחדר", אמר לי, "יש לי גרבים בשבילך, קח!"

כשלבשתי את הגרבים סיפר לי שהוא קיבל אותך מחבר אחד שלו, שעלה מהולנד ושהוא הכיר אותו בתל-אביב. בדרך לקולנוע סיפר לי עליו: "הוא בחור מצויין, ההולנדי הזה. יש לו אמא חולה בהולנד והוא בעצמו חולה באסטמה. הוא שודר. יש לו שיטה נהדרת. הוא מצלצל לכתובת אינושהי ומחכה לתשובה. אם אין תשובה, הוא הולך לאותה כתובת ופורץ לדירה. לפי גי כמה שנים תפשו אותו אצל לוי אברהם מי, מפקד מחוז ירושלים, בבית. דנו אותו לשנתים והוא ערער. קיבל רק שנה ושנה מבחן."

גם לחברים אחרים שלו הראה חיס את האקדחים, אבל אינני יודע אם סיפר גם להם שהוא רוצח את המהנדס פיאטלי. אני רק יודע שאף אחד לא היה מאמין לכל מה שהוא סיפר. פעם אחת נעלמה אשה זקנה שגרה ליד חיס. הוא וחבר שלו הלכו לי משטרה, כדי להודיע שהזקנה נעלמה ויש סכנה לחייה משום שהיא חולה במחלה הי שכתה. "תבואו בעוד 24 שעות", אמר לו הי יומנאי, "אנחנו לא יכולים לחקור לפני ש עברו 24 שעות מן הרגע שאתם הרגשנתם שהיא נעלמה." החבר שהלך עם חיס סיפר לי שהוא בקושי הצליח להוציא אותו מן המשטרה. "בטח שאתם לא יכולים לעשות כלום!" צעק אז חיס על היומנאי המסכן, "מה אתם כן יכולים לעשות? את הרוצח מקולנוע צפון כבר תפשתם?"

חיס היה מדבר תמיד על כך שהוא רוצח להתגייס למשטרה. פעם, כששוחחתי אתו על עבודה, סיפר לי שהוא הלך להתגייס למשטרה אך לא קיבלו אותו משום שהיה חולה. כשפגשתי אותו בבני-ברק, סיפר לי שהוא אחרי ניתוח קשה של כליות. בכל זאת, למרות המחלה, הוא היה עובד כמה ימים בחודש אצל קבלני-בנין, כטפסן.

*** מה קורה המודיעין?

ביום שרבוני עם חיס, פגשתי אותו במסעדה תפארת. שם אנחנו אוכלים בשבת, משום שזוהי המסעדה היחידה הפי תוחה בבני-ברק בשבת. חיס היה עליו מאד ושר פרקי חזנות אחרי האוכל. היה לו קול נהדר.

כששבר לי את המשקפים, אמרתי לו ש" ילם לי בעדן. הוא צחק ממני ואמר לי: "לך למשטרה!" חברים שלו אמרו לו: "למה לך? רויאל יקבור אותך אם הוא ילך למשטרה. שלם וגמור את העניין." חיס לא רצה אפילו לשמוע. "שילך", ש" ילך!" אמר לחברים. אני החלטתי ללכת. כשהרביץ לי וישר מן המשקפים, ראיתי בעינים שלו איוה מין מבט של רצח. חששתי תי שהוא ירצה אותי. כמה ימים קודם ראיתי את התמונה של המשטרה פרסמה, כאי לו זוהי התמונה של הרוצח. חיס דומה מאד לתמונה זו. הכל דומה. מחוץ למצח שלו. נכנסתי לתחנת המשטרה ברמת-גן וסיפרתי ליומנאי על המשקפים. הוא שלח אתי שוטר. השוטר אמר לחיס: "למה לך צרות? יהיה לך משפט ויאסרו אותך. שלם לו ונגמר." חיס לא רצה לשמוע: "גלך למש" טרה. אם יהיה משפט והשוטף יגיד שאני צריך לשלם, אז אני אשלם." אמר לשוטר. אחרי שכבר עזבנו את תחנת המשטרה, פחדתי עוד יותר מחיס. החלטתי שאני צריך לחזור ולספר את הכל. היומנאי שמע את מה שאני אומר הפנה אותי לסמל. הסמל קרא לקצין. "תיכף ראיתי שהקצין לא מאמין לי. "אתה קורא בלשים אמריקאיים?" שאל אותי.

לבסוף הסכים נאיר לעשות חיפוש אצל

נוכל לבצע שוד מוצלח, אם נתכנן אותו היטב ולמפרע.

אמרתי לו: "אפילו אם תבצע שוד מוצלח בישראל, לא יהיה לך לב לבזבז את הכסף." הצעתי לו תכנית אחרת: "בוא נמצא שני חברה שיוודעים ערבית. נלמד גם אנחנו ערבית. נשכור גיפ ונרכיב לו מספר ערבי. נכנס לטול-כרם, נבצע שם שוד מוצלח ונחי זור לישראל. אז נוכל לבזבז את הכסף כמה שאנחנו רוצים."

חיס לא התלהב מן הרעיון של טול-כרם. כדי לשכנע אותי לבצע שוד בישראל יחד אתו, אמר לי: "אני כבר ביצעתי כמה מעשי שוד. לא רציתי להאמין לו. הוא פתח את ארון הקיר, הראה לי מה שהיה בתוכו, על אחת האצטבאות: המישה או שבעה אקדחים, מסוגים שונים.

באותו יום, תוך כדי שיחה, סיפר לי חיס שהוא הרוצח של המהנדס פיאטלי, ש נרצח ליד קולנוע צפון. לא האמנתי לו. "אתה עושה ממני צחוק", אמרתי לו כל הזמן. חיס ניסה לשכנע אותי. "זה הייתי אני", אמר לי, "אני באתי לשם, הדבקתי על הפרצוף שלי פלסטר והחזקתי ביד אקדח. אבל התוכנית לא הייתה טובה כנראה. הקר פאי נבהל והתחיל לצעוק. הקהל הקיף את תי לא ידעתי מה לעשות."

על הרצח עצמו הוא סיפר: "נבהלתי מאד. החלטתי לירות ולפצוץ את אחד האנשים. חשכתי שאם מישהו יפצע, אז כל השאר יתחילו לטפל בו ותקום בהלה גדולה. וכך היה באמת. יריתי ואחד מן הקהל נפל ונפי צע כנראה. כולם רצו לפצוץ וחלק ברח מן המקום. רק שוטר אחד רדף אחרי באקדח שלוף, אבל לא ירה. הוא בטח פחד. ברחתי מן הקולנוע לאחד הרחובות הצדדיים, עליתי על אחד הגגות והסתכלתי משם איך שהמש" טרה מקיפה את כל האיזור והבלשים סור" קים את הגינות. אבל אף אחד מהמשטרה לא עלה על שום גג. חיכיתי עד שהיה יותר שקט וחזרתי הביתה."

חיס סיפר את כל זה בשקט, מבלי שאפי שר יהיה להבחין כי הוא מספר על רצח שהוא ביצע, לדבריו, בעצמו.

הסיפור על הרצח, יחד עם האקדחים ש" בארון הגביר את חשדותי. ידעתי על שוד

הרוצח המיניטתי
בעד נסים —

האקדחים שבוצע בחנות הרצל בתל-אביב. "אתה שדדת את החנות בתל-אביב?" שאלתי את חיס. נדמה לי שהוא לא ענה לי בכלל, או שענה לי "לא", אבל אני אינני זוכר כבר היום. זה היה יותר מדי בשביל ערב אחד: האקדחים, הסיפור על הרצח וכל הי שאר. הלכתי הביתה וחשכתי כל הזמן על מה שקרה לי באותו ערב.

*** "אולי הוא איש ש.ב.?"

א ישנתי כל הלילה. רציתי ללכת למשטרה ולהודיע על מה שראיתי אצל חיס, ועל מה ששמעתי מפיו. קראתי באותו זמן בגיליון ישן של העונט הזה על זאב אקשטיין ועדותו בבית-המשפט, כיצד הכיר לראשונה את הפרובוקאטור של הש.ב. דניאל זרניצקי. גם הוא הלך עם זרניצקי ביום הראשון שנפגשו לביתו, וגם זרניצקי הראה לו אקדחים ומחסן נשק וסיפר

במדינה

(המשך מעמוד 12)

תקבל הצעת-חוק לכנסת על-ידי ח"כ מיכאל חוני. כיום רואה החוק ברופא הטבעוני אדם העוסק בהתעסקות בלתי-הוקית ומטיל עליו סנקציות פליליות. בעוד שבארצות רבות כבש הרופאי הטבעוני לעצמו מקום מוכר במסגרת הרפואה הכללית ר' החוק . . . **אנרגית השמש** תספק שמונים אחוז מהאנרגיה הדרושה להפעלת מפעל הדשנים, ההולך ומוקם בבאר-שבע. מדענים ישראלים במכון לחקר הנגב, המ' נצחים על מיבצע זה, הגיעו גם לשיטת קירור באמצעות אנרגיה שמשית . . . **קרה וחלב** לא יחולקו בירושלים בימי החג, והתושבים יצטרפו להצטייד במלאי ערב החג.

תזכיר

חוסין ותנגד

התנגדותו החריפה של חוסין מלך ירדן לפני הכוחות הבריטיים מארצו, לק' ראתה הוזהיר לראשונה מדור תצפית (העולם הזה 1090) לפני שלושה שבועות, התפרסמה השבוע רשמית בכתב-עמון . . . **עתוני הבוקר** עתידים לפעול במאורגן נגד קציני המשטרה, הממשיכים בשיטתיות להעלים ידיעות משטריות מכתביהם, על מנת למס' רן בלעדית לשני עתוני הערב, או במרבית המקרים למערב בלבד. אחרי שהעולם הזה (1089) היה העתון היחיד במדינה שגילה את פרשת מסיבות העתונאים המשטריות, הנערכות במתכונן בשעות המוקדמות של הבוקר כדי לשריין את החומר לשימושם של עתוני הערב, הבטיחו ראשי המשטרה לחסל מנהג זה. השבוע השהה קציני משי' טרת תלאיב במשך 48 שעות את הידיעה על הודאתו של הפושע בליץ ברצח המהנדס פיאטלי, מסרו את כל פרטי הקריה בתיק, כולל תמונות וקטעי-הודעות, לכתבי המש' טרה של מעריבי ידיעות אחרונות. בתלונה, שתוגש כנראה בקרוב, ימצאו גם רמזים ברורים לאפשרות כי להעלמת הידיעות מי' כתבי עתוני הבוקר, ישנה גם סיבה כל-כלית — טובת הנאה פרטית לקצינים המעי' לימים . . . **רוצח אשתו** לוטפי גבולטי

מלחמה בישראל בידיהם של מנהלי לשכות הגיוס: בשעה שבחיפה למשל, נוהג מנהל הלשכה להאריך את שחרוריהם של הסרכנים מפעם לפעם, נוהג בהם המנהל התלאיבי ביד חזקה, מורה לאסרם כשהם מתנגדים לגיוס.

כזה היה גם הטיפול שניתן לישעיהו קולר, כאשר הגיעה שעתו להתגייס בתל-אביב. אחרי שעבר את הבדיקות הרפואיות וכשבקשתו לצאת לשירות לאומי אורחי ל' משך שנת-מיוחצחי נדחתה, התדפקו שוט' רים צבאיים על דלת ביתו, בשכונת נור' זיה בצפון העיר. "אתה עריק", הודיעו ה' שוטרים לקולר שהופיע בדלת בפיגימה, אחרי שהעירו אותו בחצות הלילה.

המשוחרר שלא גוייס. כך החלה פרשת מעצרו של ישעיהו קולר. אחרי שי' בילה לילה בתחנת המשטרה הצבאית בי' תל-אביב, הועבר סרבן-המלחמה קולר לבסיס הקליטה והמיון אי-שם. קולר, ליד הארץ ושחקן חובב בלהקות שונות, שכמה ממחז' תיו לילדים הוצגו בהצלחה ברחבי הארץ, התידד עד מהרה עם חיילי וקציני המחנה, שנמנעו מלעסוק בחיקו כל עוד לא אולצו לכך. אולם משנקרא קולר להשבע אמונים לצבא ההגנה לישראל, טרב העציר: "לא אשבע", אמר לקצין בפניו התייצב.

הוא הועמד למשפט צבאי בפני קצין בי' כיר, גרין למעצר מחנה של 21 יום.

קולר הועבר לאחד מבתי-הסוהר הצבאיים שם נכלא, לדבריו, בתא בודד במשך 16 יום, הוכה בידי הסוהרים, חלה והתעלף ושוחר' רר לבסוף, לפני תום מועד מעצרו, מבלי לקבל כל הסבר לכך.

מן המעצר הועבר קולר לבסיס השחי' ורורים. הוא הובא למשרד בו מקבלים חי' לי צה"ל את פנקסי המילואים, צויד בצו קריאה למילואים למועד קרוב, ושחרר לי' נששו. "אתה משוחרר מצה"ל", אמר לו הקצין מן המטכ"ל, שבא במיוחד לטכס שחרורו של קולר, שלא חוייל ולא גוייס מעולם.

כל ישראל

ברכה שקויה

13 מיליון כרטיסי ברכה יישלחו השנה, לפי הערכת הדואר, לרגל ראש השנה. כמות זו תטיל מעמסה של 25 טונות נייר על כתפי הדוורים . . . **יוקר המקררים** הי' חשמוליים מרבה תמותת תינוקות בישי' ראל. למסקנה זאת הגיע ראש המחלקה לי' תברואה מונעת של עיריית ניו-יורק, ד"ר מוריס גרינברג, שביקר בישראל כחבר הי' ועדה הרפואית המיעצת שליד האוניברסיטה העברית בירושלים. מיעוט המקררים ומחירים הגבוה מונעים אפשרות של שמירה נאותה על המזון הניתן לתינוקות, דבר הגורם לשילשולים ולקלקול-קיבה קטלניים. שלא כבארצות רבות אחרות, נחשב עדיין בישי' ראל המקרר החשמלי כחפץ מותרות, אשר עליו גובה הממשלה מס'קיות כבד מאד . . . **זקן בן 66**, חיים רוט מכפר מעש, החזיר למוסד לביטוח לאומי סך של 290.250 ל"י, שנשלח אליו על-חשבון קיצ' בת זיקנה, מאחר והזנק לו רק בגלל טעות ברישום גילו בתעודת הזהויה . . . **ספרי לימוד** חולקו השבוע, באיחור, לרכבות תלמידי בתי-הספר היסודיים בתל-אביב. הי' נתאי לחלוקה: אם הורי התלמידים לא ישל' מו עד חג הסוכות את אגרת החינוך העירונית, יילקחו הספרים בחזרה מילדי' הם . . . **5000 "רופין"** יורכבו במשך שלוש השנים הבאות במפעלי קיזור פריזר. זוהי הגדלה ניכרת, לעומת ההיקף הנוכחי של הרכבת מכוניות מסוג זה בארץ . . . **קנסות עישון** יוטלו החל מהשבוע על המעשנים באולמות הקולנוע של תל-אביב, או המלכלכים אותם. פקחים עירוניים, אשר יוצבו במיוחד לתפקיד זה, יגבו את הקנסות בו במקום . . . **קניף הכותנה** מעסיק עתה 5000 פועלים, באמצעות לשכות העברי' דה. עם התחלת הקטיף גם בדרום, בעוד ימים אחדים, יגיע מספר הקוטפים לי' 8000 . . . **האוכלוסיה העברית** של הארץ בשנת 1970 תגיע ל-1.846.000, לפי חישוב של סיכויי ריבוי טבעי נמוכים. חי' שוב לפי סיכויים בינוניים מבטיח 1.998.000 תושבים, ואילו בפרויות גבוהה יגיע המספר ל-2.078.000 נפשות. חישובים אלה אינם כוללים כל עליה של יהודים מחוץ לארץ . . . **רופאים טבעוניים** יוכלו לעסוק באורח סדיר במקצועם בישראל, אם

סרבן-מלחמה קולר
16 יום בכלא צבאי

יועמד בקרוב למשפט, באשמת רצח בכחנה תחילה. כפי שגילה העולם הזה (1090) יהיה המניע לרצח: רצונו של גבולטי להיפטר מאשתו ולסלול בכך את הדרך לנישואיו עם אהובתו היהודייה, המשטרה גילתה גם, כי חודשים אחדים לפני הרצח, ביטח גבולטי את אשתו בסכום של עשרות אלפי לי' רות . . . **דינה פסקין**, השחקנית הישי' ראלית הצעירה שזכתה להצלחה רבה בי' ברודווי ושיטפורה האישי התפרסם בהעולם הזה (1087). חתמה השבוע על תווה עם התיאטרון הקאמרי, תופיע במחזה הערב אימפרוביזציה, שיוצג בקרוב.

מיוס אני אמן דוגמא?

כי-היא טובה מאד
ממריצה אותי בעבודה
מפינה עיפותי
אני ממליץ עליה

דוגמא

20 סיגיות 420 פר. עגולות • שוחות

בברכת שנה טובה

רילאק רסס שיער

Rilac Hairspray

✱ התדיש ביותר
✱ המושלם ביותר
✱ השימושי ביותר

ניתן למילוי

תוצרת
VITALIPON S. A.
Zurich (Suisse)

שנת שלום וברכה

דשנים וחומרים חימיים בע"מ

העולם הזה" גלוה את ג' סות השריון בתמרונם הגדול ביותר

חרב במדבר

עכשיו סעודת עשר, הודיע משה, נאכל את החול של כל הכוח הזה.

***

המיסטריום צולפים

שמאל החלו מגיעים הדי התפור צינורות התותחים. כעבור כמה דקות נפסקה ההפגזה ובשמים בגובה נמוך מאד מעל לדיונות, הופיעו הצלליות המוכספות של המיסטריום. טריאח! טריאח! התקפות נאפלים ומכונות ירייה.

הטור חלף על פני צוות הקרב אחר. האמקסים נראו צרים על גבעה עגולה, ככלבים על חתלתול. תותחיהם נבחו. כלביי הציור מצאו את קרבנם. בעוד כמה דקות

יעמוד ליד המכשיר שלו, היתה הוראת מפקד צוות הקרב, בתורו האחרון שנתן בלילה הקודם, אני לא רוצה לנהל את המלחמה עם קשרים.

במיבצע סיני, פקד משה על החולם ה ראשון שנכנס לעזה. עתה, באמצעות רשת השידור הפנימית שלו, פקד משה על 14

זחלמים. האלחוטאי שלו, הניף בינתיים את דגל הקרב של משה: שלוש יריעות בד קטנות בעלות גזנים שונים, — שנקשרו

כאן טראפו; אתה יודע, כיסוי כזה שלא מראה את כל מה שיש מתחתיו.

***

המלחמה מבויימת, האש חיה

אור ג'ט באוהל מפקדת היחידה, ערך המפקד את קבוצת הפקודות לי מפקדי צוות הקרב. האווירה דמתה מאד לזו אשר שררה בעשרות מפקדות, ערב קדש. הפעם דובר אמנם בתרגיל, במלחמה על יבש. אך די היה להאזין לכמה דקות לקולו הגברי של מפקד היחידה כדי לי

בין שני זחלמים, מתחת לרשת הכי חאה, שכנה מפקדת צוות הקרב. בחיץ היתה שמש חסרת רחמים; בצל הרשת הצהבהבה נשבה רוח קרירה. "זדוק!" ציחה בקול של בקשה קצין המודיעין הצעיר על נהגו של המפקד, "תן לנו קצת מים קרים." רק אל תעירו את המפקד, הורה רב הסמל המזוקן, בלחישת של מיגרש מיסדרים. המפקד לא התעורר. הוא המשיך לשכב ב צידו השני של זחלם המפקדה, כששמיכת צמר מתחתיו ושיכבת חול מעליו.

לאורח שזה עתה הגיע אל לב המדבר, נשמעו המלים, "מים קרים" כמליצה. עד אשר הופיע זדוק, ובידו פח עגול גדול, אשר פעם הכיל מלפפונים כבושים של תנובה. אנלי קור ניגרו על דפנות הפח. בתוך המים צפו שברי קרח. "ככה זה אצ' לנו", הסביר רב הסמלים בחגיגות, "גל כמה עם כל הלוקסוס."

***

כובשי עזה ורפיח

היתה סיבה מיוחדת לאוירה העליונה. מחר גומרים את המלחמה ונוסעים הביתה, הסביר אחד הנהגים. בשבילי זה היה חופש שנתי מצויין, הכריז קצין מודיעין המושבניק. כעבור כמה שניות הוסיף בקול מהורהר: "אל תשאלו מה שזה עשה לי במשק. הרס. כשאחזור יהיה לי כבר מה לעשות."

הוא השאיר אחריו אשה ושני ילדים, יצא אל מחנה יחידתו כדי להצטרף אל סגל הפיקוד של יחידת השריון, אשר כל אנ שיה חיילי מילואים רובם לא נפגשו מאז מיבצע סיני, עד נכבשו בקרב עז משלטי אבו-עגילה, את רפיח ואת עזה. עתה, לי אחר כמה שבועות של שיפשוף ותירגול, התכוננו האנשים למיבצע הסיים.

היחידה הורכבה מיחידות סיור, יחידת טני שרמן, ויחידת חיל רגלים מי קום קלים אמקס. יחידת טנקים בינוניים שרמן ויחידת חיל רגלים מי שורייך. כמטרה הוצב מולם מיתחם גרמ, בו התבצרו יחידות חזקות של אויב ומי יוני. בפעולה מתואמת, בסיוע אוירי ואר טילרי ותוך שימוש באש חיה, הוטל על היחידה לחסל את האויב.

***

רץ מראתוני מתאמן

נקודות החזקה של כוחות המשנה, מהם היה מורכב צוות הקרב של היחידה עסקו החיילים בהכנות לקראת המח רת — שימונו את הקפיצים, בדקו את ציר ומשכו תחמושת, או סתם ציפו לארוחת הערב.

ליד אחד הזחלמים התעסק צעיר מצומק ונמוך קומה, עטוף סרבל האקי וכתמי שמן. קוראי עתונות הספורט היו מהים איתו גם תחת צבעי המלחמה שלו. היה זה רץ

מראתוני. גם כאן הוא מתאמן. סיפ רן בגאונה חבריו ליחידה. "רק הבוקר רץ אחרי הגיפ שלי", התגאה אחד הנהגים: "קילומטר וחצי, על 19 קילומטר לשעה. היה לי חבל על הבונון, אז הכנסתי."

מישהו הגיש קופסת שימורים מלאה קפה מהביל ומתוק מאד. "כאן שותים חמישה ליטר נוזלים ליום", מסביר רב הסמלים ברצינות, "אחרת היינו מאבדים את כל המי צים הטבעיים ומתייבשים."

לפני המרסאה נעצה מכונית. ליד ה נהג ישב מפקד צוות הקרב. הוא הספיק בינתיים להתעורר, וערך עתה סיור ביקורת. משה המפקד, הוא איש מלחמה ותיק, כעל עבר קרבי מגוון, הכולל גם שירות יחידה של חיל הים. הוא העיף מבט מיקף אחד באוהל וקרא לרב הסמל האחראי על יחידת הרסווא. "שמעת על דבר שנקרא הסוואה?" שאל באירוניה הדקיקה המיוחדת, המוענת למפקדים מכל הדרגות, יחד עם סימני דרגתם.

כן, רב הסמל שמע. "אם כן, המשיך המפקד, אני רוצה שתסוה את האוהל לפי האופנה החדשה ביותר. לא אופנת השק; היא נובקת לכל הבלטות ונבלה את הכל; היא גם יצאה מהאופנה. אני רוצה לראות

טאנק אמק"ם רוהר לפעולה

עכשיו סעודת עשר, הודיע המפקד, נאכל את כל החול הזה...

יסתערו עליו להנחית את מכת המוות. הפנטזיה הגדולה

אדי רחב. מעברו השני נישאה גבעה גדולה: היעד.

כל קופסות המתכת שלו תפסו כבר את מקומם מאחורי שירת הפיקוד של צוות הקרב, כשהם נעים במהירות. מאהיר, מתוך ערפילי האבק, הודיע אחד באל חוט: פנצ'ר. הקופסה שלו אינה רוצה לזוז. הפקודה היא לא להתעכב; להוציא את הציוד והאנשים ולנטוש את הרכב במקומו. "אחרי המלחמה" יסללו בו.

המפקד ופרשיו סטו מדרך העפר, נכנסו לרחבה כבושה, מכוסה כולה צינורות בטון גדולים; היתה זו רחבה של מפעלים בלב הגב. באבק המיתמר נראו לפתע כל ה צינורות כצלליות נעות של שריוני הקרב.

***

מיפגש עם הטנקים

א היתה זאת טעות ירייה. מבין הצינורות הגדולים החלו מונקים לפתע ייצורי פלדה צהבהבים; הטנקים של צוותת קרב אחרים. ברגע זה בדיוק הגיע תורם לנוע. האמקסים הנמוכים, בעלי התותחים הארוכים השלוחים קדימה, דמו לכלבי צייד גזעיים, בעלי האף המוארך, המונקים בגוף נטוי כחץ מתוח אחרי טרפם.

לקראת רגע זה עברו היחידות השונות מרחקים של כמה עשרות קילומטרים ונפ גשו ברגע הנכון, במקום הנכון. הזחלמים הראשונים שעברו הסילו אפי ריהם נרות עשן. עתה, משעלה וטיפס גם רכבו של משה, חדר העשן המתקתק והי מתניק לכל פינה: לעיניים, לריאות, לבסוף נפרץ גם מחסום זה, הזחלם מיהר לתפוס את מקומו בשורת הרכב שהתקדם, כשי שורת האקי דקיקה של חיל רגלים עולה משם ניתנה הפקודה: להמטיר אש על גבעה ממול, שם נשאר עדיין האויב. החלה פנטזיה כללית. כל כלי פתח באש. רק הטנקים נהגו בחסכוך. התפוצצות הפגזים היוצאים מקניהם קרעה קצובות את טרסור הנשק הקל. מן האגף הימני נראה פגז של מרגמת 2 אינץ' שט באויר כדג קטן, יורד בקשת ארוכה על הגבעה ממול.

היה זה סתם ביובו תחמושת. הסתבר שהאויב נכנע כבר לאחר היריה הראשונה. לאורך הקו הועברה הפקודה: "הפסק אש!" הכובשים ישבו על האדמה עייפים, מרי צים. אחרי ככלות הכל, היה זה עניין פשוט מאד. משה דיווח אל תוך המכשיר: "היעד בקי. אבידות: 5 פצועים, 3 הרוגים. טאנק אחד יצא מכלל שימוש. שני זחלמים שרו פים." החברה מסביב הקשיבו להודעה ב חיוך רחב. התרגיל נגמר.

הבין כי לא היה זה בכל זאת מישחק. הנקודה הקובעת בלוח הזמנים, הודיע המפקד, "הוא הסיוע האוירי." המסוסים, ארבעה מיסטריום, הוזמנו לשעה מסויימת. לפני הופעתם ירכבו התותחים את מוצבי האויב. ברגע שהמסוסים יכנסו לתחום ה תרגיל, חייבת כל אש אחרת להיפסק. אחרי ההפצצה והצלפה מן האויר, ינתן האות לי התערות הטנקים. טעות אחת קטנה יכולה לעלות בחיי חיילים רבים. כי אמנם המל חמה תהיה מבויימת, אך האש אמיתית וחיה.

מפקדי הצוותות התפזרו ליחידותיהם. בי תוכנית האימונים הושאר לילה זה חופשי. ערב הווי כל יחידת משנה תבלה את הל ליה האחרון לפני הקרב לפי טעמה. באחת היחידות של הרגלים התקבצו האנשים מ סביב למדורה. צחת של גלי צחיל הקלטי את ההתיי ליצן היחידה ניהל את העניינים. הוא הציג את גאחת היחידה: זמר אופראי, שזה עתה צורף אליה. מישהו צעק אליו: "הוא שר בלה-סקאלה!" הקונפרנסיה המזוקן לא שמע. "תודיע שהוא היה בלה-סקאלה", נשמעה שוב הקריאה. הקונפרנסיה הבין הפעם. הוא הכריז אל תוך המיקרופון: "רו, והוא בעלה שכלה."

***

משה יוצא לקרב

וקר מ-ו-ו-ו! חציסהר בהיר ריחף מעל לצלליות הכהות, השרועות על חולות המדבר. הגיע הזמן לקום. אמנם המלחמה תתחיל רק כעבור ארבע שניות, אולם עד אז היה סדר יום גדוש ומלא: הכנת הרכב והסוואתה, ארוחת-בוקר, מיסדר בוקר, המתנת-בוקר להופעת האלופים וי ביגיי, שיערכו סקירה ביחידה.

המתנה, כפי שעלול לקרות גם בצבאות ההוגנים ביותר, היתה לשוא. האורחים הנכ בדים לא הופיעו. ב-08.30 הועברה הפקודה באלחוט: היכון לתווה מידית. תוך 20 דקות היו הזחלמים מוכנים לנוע.

סגן משה ב. בן משק בן 24, נשען על דופן הזחלם המשוויין ובידו השמאלית אחז בפית מכשיר האלחוט. "כל מפקד

הוד מלכות

העשרה שאיפה היא גדל עם מצמצם

תיכרח, זה ילמד אותה להוריד את האף. אם תיכרח כמלכה, אין בידינו למנוע זאת. במקום או במאותה היא תהיה כזו.

★ ★ ★

הודית ישנה בשקט. היו אלה הימים האחרונים לפני תחילת הלימודים בבית הספר. היא רצתה לנצל כראוי את הימים האחרונים של חופשת הקיץ. אפילו להתרגשות של ערב הבחירה לא נתנה לה השתלט עליה. שקטה ושלויה קמה בשעה 11 בבוקר; כוס קפה, שתי פרוסות לחם, והיא היתה כבר בדרכה אל עליוה עולש, הקוסטיקאית שאיפורה את המועצות ל' תחרות עד היום אין יהודית זוכרת בדיוק מה עשו לה שם. לא היה לה צורך באיפור מעולם. שעה הבהיר הסבעי, צורה הצח ועיניה החומות הנתונות במסגרת של ריסים כהים מאוד. לא נזקקו מעולם לתוספת של צבע. הסבע העניק לה יותר מכפי שיד אדם מסוגלת להוסיף לה. אולם לקראת ארץ תו ערב, היתה חייבת להתאפר. כי לאור הזרקורים, כול בזקי המצלמות, יש להבי ליש את שהברק מסגור.

בחדר ההלבשה של המתאבוב, עם ערב, היו כבר כמעט כל הבנות שהשתתפו בתחרות. לא היתה עצבנות ולא התרגשות. רק כשקרבו מחוגי השעון לשעה שמונה החלה גם יהודית להתרגש מעט. מה שאירע אחר כך, הלך ביעף. המצעד הכללי של המרי עמדות, המצעד הפרטי שלה, כשבפעם הראשונה בחייה נמצאה לבדה מול קהל זר וסקרני, מול עיני המצלמות, על מסלול ארוך ולבן המרום מעל הקהל. גם זה חלה, באה ההפסקה, בה יצאו השופטים למניין קולות הבחורים. יהודית לבשה שמלת נשף ויצאה אל הקהל. רק אז החלה להתעצבן באמת. גם זה לא ארך זמן רב.

ואז בא טכס הבחירה. הכתר, השרביט, תשובות הקהל, נשיקות ההורים, חיבוקים, חרוצות ההודן של היודים, צילומים מיר חדים, חיובים מיוחדים, קהל מעריצים הי מצטופף סביבה, עוד נשיקות עוד חיבוקים, והכל נגמר. אותו לילה לא נרדמה עד שעה שש בבוקר. בשבע וחצי העירו אותה.

★ ★ ★

רקלה בחר בה. הקהל אהב אותה. מהרגע הראשון שיצאה אל המסלול. היא לא יצאה לבר. יצאו עמה עוד 18 נערות, יפות, חייניות, בעלות גיורות חסות בית, תמירות, חייניות, שופעות עלומים. אולי היו בהן נערות יפות לא פחות ממנה, מושלמות בחיצוניותן יותר ממנה. אבל רק קהל בחר ביהודית מזרחי כמלכת המים לשנת 1958. היה בה משהו מיוחד, מין תמימות ילדותית, הופעה גאה ואצילית, לא שחצנית; קסם שקשה להגדירו. היא היתה התגלמות של נעורים.

ביום הרביעי שקדם לבחירתה נרדמה יהודית מוקדם מאוד בערב. הסערה הקטנה שהתחוללה בבית כל אותו יום, כאילו לא נגעה בה. היא ישנה. הוריה לא נרדמו כל כך בקלות. היה זה האב אברהם מזרחי שהתנגד לכל העניין.

האב, גבר שחרחר יפהתואר הנראה צעיר הרבה יותר מ-38 שנותיו, הוא בעל חנות לדבריי-אמנות ברחוב נחלת-בנימין 20 בתל-אביב. למעשה, החל את הקריירה שלו ב' מקצוע שונה לחלוטין מזה. יליד אתונה שביוון, נשלח אברהם בניל צעיר להתחנך בארצו. שב בחר לו גם את עמיתו דו החליט להשתלם ברפואה. מלחמת הער' לם השניה שיבשה את תכניתו.

הוא קיבל הסמכה כרוקח. כשפרצה הי מלחמה הציע את שרותו לצבא הצרפתי. אולם שלטונות הצבא היו מוכנים לקבלו כקצין רק ללגיון הזרים. אברהם היה רחוק מחיל זה. הוא עלה לארץ-ישראל. תחילה רצה הצעיר רחב האפקים, שניגן בכינור כתחביב ועסק בציור כתחביב נוסף. להת' מסר למקצוע הרוקחות. אולם בתי-מרקחת היו באותם הימים עסק נפוץ למדי. בעצת אביו, החליט אברהם להיכנס לבית-המסחר של אביו ברחוב נחלת-בנימין. שם הוא משרטט ומחנכן כיום בעצמו את דבריי האמנות הנמכרים בחנות.

אמה של יהודית הינה צברית. לדוגמה. היספיה שחורת-השיער, הגראית ליד בתה כאחות מבוגרת אך במעט. נולדה בתורכיה, עלתה לארץ בהיותה בת כמה חדשים. ויכוח ער היה נוש ביון שניהם ביום שקדם לתחרות מלכת המים. האב לא רצה לשמוע על השתתפות בתו בטקס. "זה עלול להסיח את דעתה מהלימודים ולבלבל אותה לגמרי", נימק את התנגדותו. אולם הוא נאלץ להיכנע לבסוף, מול לחצה של יהודית וגי' מוקה של האם: "אם יהודית תיכשל ולא

רקס מתעניין

יהודית מזרחי מראה לכלבה רקס את התמונה שלה אשר הופיעה על השער של העולם הזה, כשכתר מלכת המים על ראשה. רקס הוא הייד הקרוב ביותר של יהודית, ישן עמה לפעמים במיטה.

ריב משפחתי

בין יהודית לאחיה הצעיר בועז בן ה-12 הוא תופעה מוז' בלת מאוד בבית. למרות שבודן כלל הם חיים בשלוש פורצות המריבות ביניהם בשעת עשיית השיעורים. כאשר אחד מפריע לשניה בהכנות.

עם אנא

בבית יהודית שומעת הסבר והבעיות העומדות ברומו של במיוחד בשם זה, היא עוזרת לעתים קרובות

תלמידה

יהודית, הלומדת בבית-ספר למסחר, מלקקת גליתה בחברת חברותיה לכיתה, בדרכה הביתה. בלכתה לבית-הספר היא לובשת את התלבושת הרשמית של בתי-הספר התיכוניים.

עוזרת בחנות

דבריי-האמנות של אביה, מודדת עגיל לאחת הקלחות. למרות שהאב הוא רוקח לפי סקצונו, בחר לבסוף במקצוע הצורפות.

ח, חביבה - עלמה על סף הפריחה

היהודים

חלומות משלה, עולם משלה, אפיניות למדי לרור חדש ש' דינה, ילידת תל-אביב שעולמה נתיים כמעט רק בתחום העיר, טיים. בסך הכל, חמש שפות. כאשר סיימה את בית-הספר העממי רצתה להיות עת' נאית. אלא שאו אירע מאורע ששינה את שאיפותיה. ביקר בארץ במאי סרטים מ' מקסיקו, אלפונזו פטינו גומז. הוא רצה ל' חלומות משלה, עולם משלה, אפיניות למדי לרור חדש ש' דינה, ילידת תל-אביב שעולמה נתיים כמעט רק בתחום העיר,

כס הגליכות

על כורסא מודרנית, בגזזסרת דירת הוריה, משתרעת יהודית להנאתה. אחד מתחביביה העיקריים הקבועים הוא התעמלות מיוחדת, אותה היא מבצעת מדי בוקר, כדרך שנוהג אביה לעשות זה שנים רבות, לשמירת חישוב הגוף ובריאותה, לרעננו לקראת יום העבודה.

אוסף התרלימים

של יהודית מורחית מכיל בעיקר מוסיקה לרקודים מכל המינים, ומוסיקה דרום-אמריקאית בעלת מקצבים סוערים. יהודית גם רוקדת רקודים ספרדיים בלחי קסטינטות בכוריאוגרפיה עצמית. הפוסק האחרון על רמת הביצוע הוא ידיה - חכלב רקס.

טה פנים

הבן, הבת והאם המאושרים אחרי שיהודית הוכתרה כמלכת המים, לפני שבוע. על ראשה מונח כתר המלכות ביס, מוצפת יהודית בנשיקות מכל צד, שהרעיפו עליה בני משפחתה.

את את כל השלבים הרגילים: גן, בבית פינקו אותה. היא היתה עתה יש לה גם אח בן 12. היתה חרוצה למדי, הצטיינה בתבה לפעמים חרוזים. רצו שתלמד לפרוט על פסנתר, נותר. האב הוציא את פינורו ה' ללוחות אותה בנגינה, כדי לטעת ורצון לנגן. אלא שיהודית לא על פסנתר. היא אהבה לרקוד, להשתוף הרבה, להתעמל מדי שועשה האב, ללבוש שמלות ות בחברה עליזה.

למדה ברצון היו השפות. בבית דידית קסטייליאנית; אנגלית למדה, וצרפתית ויחית בשיעורים פר-

לימודים בבית-הספר תופסים את

המחצית יומה של יהודית. בחצי השני היא חופשיה לעשות כרוחה - בתנאי אחד: להיות בבית לא יאחר מחצית. בשבתות ובחגים מותר לה לחזור ב'2 וחצי.

בשעות שאחרי סיום יום הלימודים וגמר השיעורים משתרעת יהודית על אחת הכורסות הפטוריסטיות, בדירת הוריה בצפון תל-אביב, קוראת רומנים קלאסיים. כשנמאס לה, היא מניחה כמה עשרות תק' ליטים על הפטיפון, מאזינה בהתלהבות ביחוד למנגינות דרום אמריקאיות סוערות. כאשר היא מתלהבת מתחילה יהודית לרקוד ריקודים ספרדיים, מלחה את עצמה בקסטינטות. רקסי, הכלב הקטן, הלבן וה' מסולסל הוא הצופה היחיד בריקודים אלה. לפעמים מצטרף אליו גם האח בועז.

כמו כל נערה בגילה מוצפת גם יהודית מחזורים. מלבד צעירים ישראלים מבקרים בבית הוריה גם צעירים זרים, ברובם תיירים שיש להם קשר אל תוג מכרי הורני יהודית. יהודית יוצאת לבלות בחברתם או עורכת מסיבות בבית הוריה.

כמו כל האמהות ששכחו כיצד התנהגו הן בגיל זה, תמהה גם אמה של יהודית: 'באמת שאינני מבינה מה הם מוצאים בה, מה איש מבוגר יכול לדבר עמה?' ההסי בר הוא פשוט: בעיני אמה נראית יהודית עדיין כילדה קטנה, אולם היא כבר נערה עצמאית. מלאת חיים - עלמה בתחילת פריחתה.

שנות מפי אביה, על החדשות מ. למרות שהיא אינה מתענינת לכתוב מאמרים פוליטיים.

לצחצח שיניים זה לא מספיק

להכראת הפה אתם מצחצחים שיניים, טוב הדבר אך זה עדיין לא מספיק. עליכם להשיג תשומת לב במי פה אודול. מי פה אודול חודרים לכל מקום שם לא יכולה להגיע מברשת השיניים. מטרה את הפה ומשיג מיד כל חידוק, ריחן מרענן ונותן הרגשה נעימה. מי פה אודול הם השלמה חיונית למשיג חת השיניים.

למשתמש באודול פה נקי ונשימה טהורה

המפיצים היחידים בישראל חברת נורית בע"מ

ע

נתן שלום ורוחה

כברכת בלוסלנד תלמה

עוד דאג השנה תשי"ט

הרצותיו על פרשת השבוע, לא דרש דרשה. בקיאותו העצומה עזרה לו להביא הקבלות ממקומות רחוקים במקרא, לגלות גילויים שאיש לא שמע עליהם מעולם. מן ההקבלות שהקביל הסיק מסקנות מקוריות ומפתיעות. מאז הרצה עמוס במוסד הרב קוק אחת לחודש, במשך שנתיים, את הדרך עבר ב' רגל, בגשם ובשרב. היתה זאת הפעם הראשונה שיכול היה להתבטא בפומבי. עולם חדש נתגלה לו.

אף על פי כן היה האיש האחרון שסבר כי יש בו משהו החורג מגדר הרגיל. כי חגים היה נוסע לדודותיו בתל-אביב, מבלה את החג בחוג המספתה בבית הישן, בו משוטטים כחצי תריסר כלבים, ומספר דו"מה של חתולים.

מעולם לא חשב עמוס אפילו שהוא מצ' טיין במיוחד בדיעת התנ"ך. לא היתה זאת ענתנות מזויפת — הוא פשוט לא יכול היה להשתתף מעולם את ידיעותיו עם זו"ל. כשהציע לו יוסיפון להשתתף בחידושי התנ"ך, הופתע, סירב, נכנע להפצרות רק בתנאי שגם אשתו של יוסיפון, צילה, מורה וידוענית בזכות עצמה, תירשם אף היא.

עד לגמר החידושי התנ"ך, לא בטח לרגע ביכולתו שכראה את יחיא אלשיך, הרב התימני רב-הידועות, סבר שהוא עולה עליו. כשניצח, היה מופתע מכל אדם אחר במדינה. חזקה הוא את דעתו על הישגו: "שואלים אותי אם יש לי זכרון פיננמלי. אני חושב שהזכרון הטוב ביותר הוא ללמוד ולשקוד תמיד. איני מייחס לעצמי שום זכרון מיוחד. את הישגי בדיעת התנ"ך אני מייחס אך ורק ללילות שעשיתי כמיים בלימוד התנ"ך". וברגע פיוטי יותר: "דומה התנ"ך לתמונה יפה. לעולם לא תסתכל בה עד הסוף. תמיד תמצא עוד פרט, שלפני כן לא שמת לב אליו."

*** "נאמנים פצעני אוהב"

מה יהיה עתידו של אישה-שנה? הצעיר שחיוו נהרסו בגלל ספר תנ"ך, שמצא כל ימי חייו נחמה באותו ספר, הפך עתה גיבור לאומי בזכותו. הוא עומד להי"שלח לאמריקה, להופעה בחידושי תלבויה באנגליה (שהוא שולס בה יפה, מכיר היטב את חרגום התנ"ך לה). הוא עומד לקבל טיפול רפואי, שלפי דעת הרופאים יהיה בו כדי לרפא לפחות חלק ממומיו. יתכן שיקבל משרה כמורה לתנ"ך במוסד החינוכי בעיירות.

כמו באגדת הברזון המכוער, השתנתה גם חיצוניותו. מאדם שאי-אפשר היה לעמוד במחיצתו, הפך לאישיות קורנת. המסיכה שעל פניו הוחלפה בחיוך מלא תוגה. הוא מקבל מדי יום עשרות מכתבים וחבי"לות מהארץ ומארצות-חוץ. בארץ, 90% מ"בין הכותבים הם נשים. מבין הכותבים הזרים, אופייני אחד יוהן שמיט מקלן, השולח לעמוס כל שלושה ימים גלויה מצו"יירת, לפי הכתובת: עמוס חכם, אלוף ה"תנ"ך מס' 1, ירושלים.

דבר אחד לא השתנה בעמוס חכם: הוא נשאר צנוע ונחבא אל הכלים. אופיו נשאר בסוף תשי"ח כפי שהיה בראשית השנה, עת כתב לחברו יוסיפון את המכתב הבא: "ביה, ג' מרחשון תשי"ח. לידידי, האדם היקר והטוב, מר דויד יוסיפון, ברכת עידוד והחלמת מהירנה!

רוצה אני בשעת הדחק לקיים מצוה ביקור חולים באופן כזה, ולשלוח לך בזה מעמקי לבי ברכת רפואה שלמה בתוך כל שאר חולי ישראל...

... בין פעלי הלשון הרע לא הייתי ולא אהיה, כי יודע אני להעריך את יחסך אלי, ודוקא משום שאתה אומר בגלוי את אשר אתה חושב ומצביע בפירוש ובלי ל"חפות על החסרונות שאתה מוצא בי. ודו"קא גישתך זאת נחוצה וחשובה לי מאד. כי כתוצאה מתנאים מיוחדים, שהייתי נתון בהם כימי ילדותי, דבקו בי הרבה הנהגות רעות, אשר קשה לי לתקנן בעצמי. ומעוניין אני מאד, שיהיה מי שיוכיחני, בבחינת "תוכחה מגולה ואהבה מסותרת", ונאמנים פצעני אוהב."

... ואסיים בתפילה שכל אלה שכבר חלו, ואתה בתוכם, יירפאו במהרה. וכל אלה שטרם חלו, ואני בתוכם, לא יחלו יותר. ונוכה בשפע טובה, תחת השפעת ה"רעה הזאת, ונוכה כולנו לשמור בריחה, כמו שאמרנו חז"ל על הפסוק בפרשת ה"שבוע: "ואתה את בריחו תשמור — ברית המעור בין עשר אצבעות הרגליים, והיא המילה וברית הלשון בין עשר אצ"בעות הליים, והיא המלח" (ע"ם ספר יצירה). בהוקרה וברכת רפו"ש בתוח"י, עמוס חכם."

משחק

מסכת העשור: כלי מסכת

הבעיה שעמדה בפני הבמאי הקיבוצית שולמית ("מיתה") בתדורי היתה חמורה מאד: איך ליצור תופעת-משחק המונית, לפתיחה התגינית של פסטיבל הקיבוצים החופאי, מבלי שתהיה זו "מסכת הגיגית" או "הפגנת כוח" או "מסכת של חלוציות, הגנה, שלום ובטחון".

עשר שנים דיקלמו הקיבוצים מסכות ל"מינייהן בכל יום חג או מועד: מסכות קציר ומסכות אסיף, מסכות בציר ומסכות קסיף, מסכת האיחוד ומסכת הפילוג, מסכת יום הבנים הנכנסים לקיבוץ ומסכת משבר ה"תנועה הקיבוצית. אך טבעי היה, כי ב"עשור לקיבוץ במדינת ישראל ישמיעו ה"במאים הרגילים, בעזרתם של הכתבים ה"רגילים והחרוזים היותר-רגילים, את "מסכת המסכות, מסכת עשר השנים: מסכת ה"עשור".

המקום שנועד להצגה התגינית היה איד"יאל למסכת: גבעה מלאכותית, כביש מימין, כביש משמאל ופסי רכבת ברקע. אפשר היה להציג את המכוניות בגודל טבעי כשהן פורקות את המגדל ואת החומה מלפנים, את רכבת המעפילים ברקע ואת ההתיש-

ות המסורתית.

האמת שניצחה. שולמית בתדורי, אמם הורתם של אחי גיבורי התהילה שהוצ"גו ברוב עם בשנים שעברו, בחרה בדרך ה"קשה. את הגבעה המלאכותית והמשטח הגדול שלרגליה הפכה לחצר של קיבוץ. את הגבעה זרעה באספסת אמיתית, אל השטח הביאה אביזרי חצר קיבוצית אמ"ית ואל כל אלה הביאה וגררה את חברי הקיבוץ. בחצרו של קיבוץ זה פתחה שו"למית בתדורי את פסטיבל הקיבוצים: "חצ"רו של קיבוץ פשוט, אופייני, לדבריה "חצר עם טראקטורים, מתבך-קש, אורחת ופלאטפורמות מלאות בשקי תבואה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

החצר הקיבוצית הרגילה הוכיחה את עליונותה על כל המסכות הנמצאות. חגגנו את נצחוננו כשאינו עד כמה היה הקהל ברובו הגדול קהל עירוני, מרותק למה שמתרחש בחצר שלפניו, סיכמה השבוע בתדורי את הצלחתה החדשה, האספסת האמיתית, הקציר האמיתי, הטראקטורים ה"אמיתיים וחברת הקיבוץ החתיקה, האמ"ית אף-היא, שפתחה את הערב וסיימה אותו — שבו את לב הקהל יותר מכל המליצות המזויפות והבלתי-אמיתיות. האמת ניצחה."

גלאי, אמר המתכחח, בהקריאו את ההת"קפה הפרועה של גלאי על השחקנים, התי"אסרון ועל המבקר דן מירון, שתקף את גלאי בצורה קיצונית ומונה בינתים לאחד מחברי ועדת הרפורטאר של התיאטרון ה"קאמרי. את התיכוח הנחתה השחקנית בתיה לנצט, שאמרה בדברי פתיחתה: "כל מי ש"עולה לדבר, יאמר את שמו — על מנת שיהיה אחראי לדבריו". . . המחבר והבמאי של המחזה החדש בתיאטרון זירה, פתקאות בכובע מאת יגאל מוסנזון, לא יספך גם לשחקן. אחרי שבפרסומת ה"מוקדמת של התיאטרון נאמר שמוסנזון יחבר, יביים וישחק במחזה זה — החליט מוסנזון להסתפק בתפקידי המחבר והבמאי בלבד. את תפקידו בהצגה יתפוש השחקן הירושלמי המוכשר יוסף באשי, שבלט ב"הצגת הפיניאן בתפקידו של אברלייש. אחד השחקנים הראשיים במחזה זה, שנושאו הוא חיי הנפש של אסירים, יהיה שחקן האהל לשעבר פרץ הלוי, שביים לא מכבר מחזה שלם בבית-הכלא מעשיהו. . . צייר תפאורות צעיר, משה בן-שואל, חזר לא מכבר משתי שנות לימודים באוסטריה. בן-שואל, שכיהן לפני צאתו את הארץ כעורך דבר לילדים, הגיש עתה הצעות לתפאורה לאחת ההצגות החדשות של תיאטרון הביי"מ. . . תיאטרון מוסיקאלי לילדים

"מנוחה בקיבוץ" של אריה פרובלבסקי בתערוכת הקיבוצים חצר עם טראקטורים, אורחות ופלאטפורמות

הקימה וטיפחה השחקנית החתיקה עליוה לוריא, חניכת בית-הספר היראמי במוס"קבה, בשנות ה-20. אחרי שהציגה בצנעה וללא פרסומת את המחזות כיפה אדומה, חיי מוצארט והנזל וגרטל, תממה עתה עליוה לוריא על חזוה עם אמרגן ותציג בקרוב את עקדת יצחק. מאת אברהם גולדפא"דן. . . כובע זהב יהיה חבוש על ראשו של הזמר הצרפתי שרל טרנה, שיופיע ב"קרוב בישראל במסגרת פסטיבל האמנים הצרפתי, העתיד להציף את הארץ ביבוא של אמנים זרים. את הכובע המשונה וה"יטר קיבל טרנה מחברת התקליטים מרקוני, ביום בו מלאו 20 שנה להופעתו הראשונה על הבימה. כדי לשמור על הכובע ה"יקר לו, מופיע בו שרל טרנה בכל ה"פעו והופעה. . . חידושי תנ"כי זעיר, שלבחה להקת פרנזו בהופעותיה שנערכו מאז חידושי התנ"ך, שמואל רוזן מקול-ישראל הוא מנחה החידושי, והזמרת יפה ירקוני מופיעה בשירים תנ"כיים לפניו ואח"ריה. בתוכניות הפיתוח של פרנזו: הופעה משותפת עם דו"ינאו ושומאכר. . . ש"ח" קני התיאטרון לילדים במוסקבה, אחד עם ספרים ומשררים לילדים, שיגרו לאח"רונה מכתב אל חבריהם למקצוע בישראל, בבקשה להחליף חומר ונסיון. מכתבם שהגיע למשרדי תנועת חידושי ישראל ב"יה"מ ב"תל-אביב נאמר, כי האמנים הסובייטים מעוני"ניים בקשרית קשרים עם האמנים היש"ראליים. . . אפשר להאמין ואפשר לא להאמין לגדעון שמר, במאי תיאטרון סמ"בסיון, הנשבע כי מה שהוא מספר זה נכון: בהופעת דבר אל הקיר באלם אורה בחיפה, בליל ששי שעבר, התעלפה אחת הצופות מרוב צחוק, באחת מתמונות המערכון החוספיים, מאת יעקב ברינתן ובכריאל ("פטייה") דגן. זהבה ברלינסקי, אשתו של זאב ברלינסקי, שהיא אחות מוסמכת, הגישה עזרה ראשונה למתעלפת.

ההתחלה

דייזי (תמר, תל אביב; בריטניה) היא קר מדיה המבוססת על הנחת היסוד שאדם, אפי לו אם הוא אנגלי, עשוי להיות מופתע למצוא תנין בתוך פנתון או בתוך אמבטייה. על הנחת היסוד זו מתפתח העלילה כלהלן: הקומיקאי דונלד סנדן נכנס לתא אניה, ומופתע להיווכח כי שכנו לתא הוא תנין. חה, חה, חה. מצחיק נורא.

הוא מביא את התנין אל דירת הוריו, המופתעים למצוא את התנין באמבטיה. חה, חה, חה. מצחיק נורא. הוא מביא את התנין לתחנת משטרה כדי למסור אותו לשוטרים, אבל הם מופתעים מאוד. חה, חה, חה. מצחיק נורא. התריאציה היחידה על הנושא לאורך הסרט, היא שבין עשרות האנשים המופתעים למצוא תנין במקומות שלא חיכו לה, יש גם כמה אנשים שאינם מופתעים.

לעלילה אינפנטילית זו לא עזרת נוכחו תה של דיאנה דורס, כפי שנראתה לפני ארבע שנים, וגם לא קטע הומוור מצוי על אמרגן יהודי בשם רוזנבלום, הממציא שלא גרים בדרך מקורית. כי עד אשר מגיע תורם של אלה להופיע על הבד, הקהל נמצא כבר בדרך כלל בחוץ.

כולם וברוטים

תדיהחלומות (תל אביב; תל אביב; אר צות-הברית) הוא סרט שקשה היה להבינו, לולא היה מוצג לפניו סרטון מצויר קצר ונפלא המספר בשלוש דקות מה שהסרט אחריו מספר בשעתיים. בסרטון הקצר נראה האבטיפוס של האורח האמריקאי הקטן, רומולוס, כשהוא מאושר ומצליח, מתחבב על כל רעיניו. עד שהוא נתקל בגבר אלום, הוא מגיש לו פרח, משעשע אותו בלהטו טים, נותן לו דג; שום דבר לא עוזר. האיש האלים שונא אותו. בלידת-בריתה הולך ה' איש הקטן אל הפטיכואולטיקן, דמות פו פולרית בארצות-הברית בדיוק כמו נהג ה' טקסי. הרופא קובע את האבחנה: "אתה נברוטי".

אותה שעה הולך גם האיש האלים לרופא, לשאול אותו מדוע בעצם הוא שונא את רומולוס. הרופא קובע אבחנה: אתה נב רוטי. השניים נפגשים, מגלים זה לזה כי הם נברוטיים, ומאו חיים בשלום לעולם ועד. סרטון עוקצני נפלא זה הוא המפתח למה שמרחש בסרט הגדול.

האכזריה (תל אביב; תל אביב; אר צות-הברית) קציט יותר מפואר מזה המקובל בישראל. מתגוררים ארבעה זוגות צעירים, מהגדס אלקטרוניקה ואשתו, בעל תחנת בני זין השואף להיות ראש משטרה ואשתו, סוכן מכוניות ישנות ואשתו, וסוחר כליר בית. תיאור היחסים בתוך כל זוג ובין ארבעת הזוגות, המתואר בצורה ניאוריאליס'טית למדי, מציג התך חיים של אמריקה, 1958.

מלבד הסוחר ואשתו, הנראים כווג גור מלי, מתוארים שאר הזוגות כאנשים מופ רעים, שחיהם אינם סדירים. סוכן המכוני יות הוא שיכור ושקנן, רווחן בשנים נקלה; בעל תחנת הבלונים, המתאכזב כשאין הוא מקבל את משרת ראש המשטרה בשל הש' כלתו המזוכה, אונס את אשת ידו. המהג' דס רב עם אשתו על רקע של יעוד מקצועי. אז אלה נוספת גם בביתו של הסיני ה' עובד בחנותו של הסוחר. כולם מרוצים מ' מנו מאיר ומעריכים אותו, אלא שאין קום חפצים שיגור בכפיפה אחת עם. וכך הוש הסרט בעיות אמיתיות ומלאכותיות רציניות ורציניות פחות.

הסרט אינו מראה רק את האנשים. הוא מסביר גם מדוע הם כאלה. המכנה המשותף בכולם, המבלבל את דעתם ודוחף אותם להסרעות רוחניות, הוא השאיפה להתקדם, להצליח, לעלות על השכן. שאיפה זו, לדעת הסרט, אינה אלא תולדה של חוסר בטחון, של פחד מפני המחר. וכמו הסרטון הקצר שלפניו מסתיים הסרט באותה דרך: מכיון שכולם הגיעו למסקנה שסיבת כשלונותיהם היא היותם נברוטיים, הם נשארים כאלה והפראנוד על ישראל.

משום כך תליהחלומות אינו סרט רציני ביותר כפי שהוא מתימר להיות. למרות שהוא עשוי בטעם עם צחת שחקנים כש' רוניים קשה להתחסס ברצינות לסרט החור' שף את אחד הנגעים הממאירים בחברה ה' אמריקאית, אך המתחם אליו מצד שני כאל תופעה קלת-ערך שאפשר להתגבר עליה ב' נקל.

גלי הצחוק

רביחחובל חוליהים (מקסיקו, תל-

מאריון מישל ב"ליאנה"

בגלג גרמניה ערומה בג'ונגל -

מישל כאלה לבנה של שבט כושי

— סערתיחומות בתל אביב

שחור, ואילו בתור הסרט הטוב של השנה נבחר בפסטיבל זה הסרט היפני איש הריק'ו ש... החוברת האחרונה של היר' חון לעניני קולנוע, אמנות הקולנוע, מוק' דשת לסקירות על הסרט השחור והסרט ה' סובייטי... חבריהם של האמנים הישראליים שנבחרו לתכנית הטלביזיה של אד סאליבן, בתכנית של אמנים צרפתים ש' תוצג בערך באותה עונה, יהיו בריגיט בארדו ומיריס שלבייה... אחרי הפי' סקה ארוכה ייצר דני קיי בקרוב סרט חדש. הסרט שיוסתר כנראה ביפאן ייקרא הקש על החשי, ובת לויתו של דני תהיה השחקנית האנגליה המצטיינת קיי קנדל.

תדרין

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם: **מרוץ נגד הזמן** (ארמון-דוד, תל אביב) — אב שיכור שבנו עומד להיות מוצא להורג תוך 36 שעות, מנסה להצילו, בסרט מתח אנושי. מייקל רדגרייב.

הרוח היא פראית (אופרה, תל אביב) — אנטוני קוין האב, ואנטוני פרנצי' יווה הבן-החורג, מנסים לרסן אשה פראית אחת — אנה מגיאני.

העברייני מברוקלין (תל אביב) — ג'רי לואיס בקומדיה מטורפת, בנוסח זרע הפורענות.

עד התביעה (ארמון, חיפה) — צ'ארלס לוהטון הפרקליט נופל בפח שהטי' מינו לו לקתוחויו. סרט מתח. מרלין דיטריך. **כפירי אריות** (מפתיאטרוני, חיפה) — מלחמת העולם השנייה, דרך שתי נקודות מבט — זו של קצין נאצי וזו של חייל יהודי בצבא ארצות-הברית.

לידות קביריה (אורגיל, ירושלים) — ג'ולייטה מסינה כפרוצה רומאית עלובה ונזכאת, בסרט פיוטי.

לא פשוט להתחתן (מוריה, חיפה) — ניאוריאליזם אמריקאי בסרט המספר על הדברים הקטנים סביב המאורע הגדול

תוכניות

האלף השני

סרטור מכוונת-קידוח בחלץ ומכוונת-יריה בחאן יונס הדגים השבת למאיון המשתאה כיצד יישמע האלף השני של גליונות יומן החדשות, שישודר החל מהשבע. ללא כל צביון מפלגתי, או צנזורה מטעם, שפעו 45 דקות המשדר שהוקדש לאלף גליונות יומן החדשות (מאלף עד אלף, קול ישראל, שבת) מבחר מצויין של יומנים, שמנתה המפלגה שכח לפקוח אוגו עליהם.

הד ההתפוצצויות בכונתילה התערב ב' רעמו העצום של הרימון שהטיל דוויק בכנסת, וקולו הנרגש של כתב יומן החדשות בגליל נשמע על הדי שירים של משתתפי הצעדה הראשונה. עורכי היומן, שהשמיטי מתוכנית היובל שלהם כל שמץ של שעי' מום, אשר גדש את רוב יומניהם עד כה, יכלו להתנאות, בצדק, לפחות בתוכנית זו, בפוטנציאל העצום העומד לרשותו של יומן החדשות של קול ישראל.

זה היה בשבת, ביום ראשון בערב שבה והוסרה מסכת העניינות. המאיון שצופה, בעקבות משרד השבת, לשינוי-מה לטובה, אוכזב. כל עוד מזכירי המפלגה באילת או קומיסארים תרבותיים בירושלים קבעו את תוכנו של היומן, לא היה צורך במספור: גליונות האלף או האלפיים של יומן ה' חדשות יהיו והים.

גלים קצרים

התנין בראש

הצלחתו הכתיימשוערת של חי' דון התנין ננתנה את הדחיפה האחרונה לשינוי מהותי שיחול, כבר אחרי החגים, בשידורי התנין. חמש הדקות שהוקדשו לשידור עד כה יורחבו ל-15 דקות, בהן ישודרו פרקי היום בלויית מנת פרשנית מתאימה... לפחות עשרה חברים יוחלפו במועצה הציבורית לענייני שידור. טענת אנשי קול ישראל: החברים המוח' לפים לא גילו פעילות מספקת. אולם אין זה מן הנמנע כי בין המוחלפים ימצאו את עצמם אף שניים מגורמי הצרות למנהל שרות השידור... פרי קולק' יחליט אישית על גורלה של הלשון הגרמנית בשידורי קול ישראל. לאחר שתי ישיבות סוערות של המועצה לענייני רדיו, בה העלה ח'כ חרות בנימין אבניאל את השאלה, הודיע צבי זינר, יו"ר המועצה, כי מאחר ולא הצליחו להגיע לסיכום דעות, תיכרך השאלה למנהל משרד ראש הממשלה... **טרם נמצאו** יורשים מתאימים לאימי' פריה הרחבה שהשאיר אחריו דוד ריבלין בנני צה"ל. לאחר שאלימלך רם קיבל על עצמו את עריכת התוכנית שני שערות, מחפשים עתה גלי צה"ל מחליפים לחי' דוניו של ריבלין ולתוכניות המלל שלו.

תדרין

המסדרים המפורטים מטה עשויים להיות מעניינים. שינויים אפשריים.

● **זוקר על המזרח** (קול ישראל, יום ד', 20.00) — יעל חורד, יוסף הדס ועבד אל-עזיז זועבי (מחברי מערכת הירחון בשפה האנגלית, השקפה החדשה) ישתת' פו בסמפוזיון בן חצי שעה. הנושא: המש' פחה הערבית.

● **למה דווקא?** (קול ישראל, יום ד', 22.30) — הסימפוזיה באסח הבלון, עורכי התוכנית, יצחק שמעוני וארון שמוקי' לר, ינסו לשכנע את המאיון, בעזרת קטעי' ג'ז סימפוזי נוספים, כי לא רק הסימפוזיה של גרשחין עשויה למלא את מדורי' כבששתן.

● **המגילות הגנוזות** (קול ישראל, יום ב', 20.10) — מישור קול ישראל שי' יובש לתחרות הבינלאומית על פרס איטליה. סיפורן של המגילות הגנוזות, מפי חוקריהן, המאיון ההירי לא יפתח את מקלטו כתא' ריכס ובשעות המפורסות משה, פן יטבע בגלי השעמום.

● **מפעזות ההסדרות** (קול יש' ראל, יום ה', 19.20) — מסע משלחת הפועלים בארצות-הברית (על חשבון משלמי מט אחיד) במיטב המלל והמליצה.

● **השירה כהשקפת עולם** (קול ישראל, יום ה', 22.15) — דיון מוקלט ב' שעורי יובה בכתיבה-הספר. המבוגרים פטורים.

● שחלל ממוצאי ראש השנה יחפכו ליומנים ממש, ישודרו מדי ערב בערב.

המכירה הכללית

(חמש טעמה 9)

כלית: למעשה, יחול זמן הפרעון הנקוב הראשון של איגרות מלחה הפיתוח רק בשנת 1963, שאז יאלץ האוצר להחזיר 21 מליון לירות בתוספת 4 אחוזים ריבית. 80 מליון לירות נוספות מכספי מלחה הפיתוח יהיה האוצר צריך להחזיר בשנים 1966-69. אין, איפוא, כל צורך להזדרז בהחלטות כלכליות מרחיקות לכת, אומרים שוללי הצעתו של אשכול, "יש עוד זמן למכביר".

אשכול עונה גם על כך: מכירת אגרות המלחה תקפוץ בארצות הברית, אם ישמעו בעלי ההון היהודים על התנאים הטובים שאנו מבטיחים להם בהמרת אגרותיהם בבוא יום הפרעון. אלה הם נימוקים שיש להם יסוד, אולם אין הם עומדים במבחן החשבון הסופי: אם יפקיר האוצר את תעשיות היסוד המבטיחות והמכניסות לידים פרטיות, יהיה הוא עצמו חסרי יכולת בעתיד הקרוב לפרוע את התחבובותיו. בתנאים בהם רוצה אשכול להעביר את חלקה של הממשלה במפעל דשנים וחומרים כימיים לידי קבוצת רוטברג, הוא מגדע את האילן הצעיר עליו הוא יושב ומתנווד בסכנת נפשות של גפילה לתהום.

הטענה האחרונה המלחה בחלום הרוד ומקסים, היא חסרת כל ביסוס לחלוטין: המפעל ימכור את הדשנים במחירי השוק העולמי, מבטיח אשכול. מחירי השוק העור למי הם נמוכים הרבה יותר ממחיריו הנור כחיים של המפעל כיום. אילו היו המשקיעים והבעלים לעתיד שומרים אפילו על המחיר רים הנוכחיים, המחייבים אותם להסתפק ברוח נמוך בהרבה — גם אז היתה הממ שלה צריכה להמשיך ולהבטיח לסחות את הסובסידיה הממשלתית הנוכחית למפעל, כי ערך של 3.5 מליון לירות לשנה. אם יעלה שיעור הרווח, ומדיניות המחירים של המפעל היקבע לפי הוצאות יצור פלוס שמנה אחוז רוח נקי, לפי הבטחות אשכול — יק פצו המחירים עוד יותר, אם לא יתמכו בסובסידיה ממשלתית נוספת.

אשכול רוצה למכור את מגיות הממשלה בדשנים וחומרים כימיים בע"מ בערך הגי קוב. הדין וחשבון שהוגש על-ידי מומחי החברה האמריקאית, שערכה לאחרונה את הסקר במפעל, קבע שערכו הממשי של המפעל כיום הוא כמעט כפול. המתנה שאש כול רוצה לתיתה לעסקן המסור של מלחה הפיתוח בארצות הברית היא מתנה יקרת ערך: מגיות שחיון כמעט פי שניים למעשה מערכן הנקוב, בתשלומים למשך שנים רבות. בריבית סמלית ותוך הבטחת רוחים גבוהים.

★ ★ ★

במשקפים שחורים ובלעדריהם

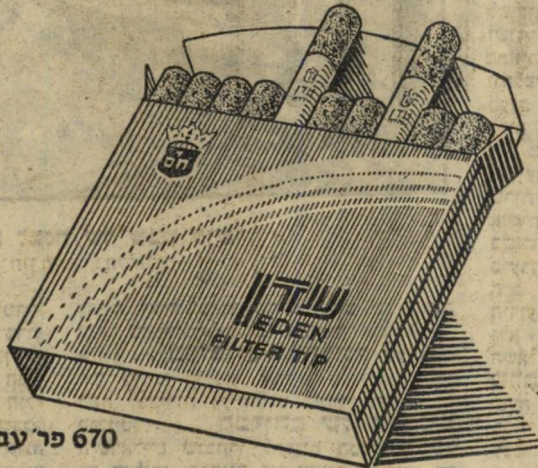
ל זה אמור לגבי מצבה הנוכחי של המדינה. נימוקי השוללים את תוכנית אשכול למכירת החיסול של המפעלים הממ שלתיים, רובם מפעלי יסוד, הם נימוקים כבדים ורציניים עוד יותר לכל מי שרואה את עתידה של המדינה וככלתה מבעד למש קפיים אחרים מאלה של הרוב המסאיי בקואליציה, המודרך בחישובי המדיניים על מצב מלחמה שיהיה קיים לאורך ימים בין ישראל למדינות השכנות.

כי ביום בו יחתמו הסכמי השלום הראי שונים בין ישראל למדינות ערב, יקפוץ וי עלה ערכו של מפעל הדשנים והחומרים הכימיים, ואתו ערכה של התעשייה הכימית כולה, פי כמה וכמה. החקלאות הערבית הבלתי מפותחת תהפך לצרכן העיקרי וה חשוב של הדשנים הישראליים. התעשיות השונות בארצות ערב תזדקקנה לחומרים כימיים, שהמפעל הישראלי הגדול יוכל ל ספק להן.

אולם במצבו הנוכחי של המפעל יתגפצו סיכוייו הכלכליים בשלום העתיד לבוא. מעי מדו של ההון האמריקאי ישתנה תכלית שינוי, במערך הכלכלי החדש שיחצר. המדי ניות הכלכלית של ממשלת ארצות הברית, הרואה עתה בעין יפה ומעודדת את ורימת ההון היהודי לישראל, יתכן מאד כי תצד את צעדיהם של המשקיעים בישראל שתשכון בשלום עם שכנותיה. התנאים המדיניים ומ דיניות החוץ האמריקאית לגבי המרחב — הם שיכתיבו או את מעמדו של ההון היהודי האמריקאי במדינת ישראל במציאות החדשה. אם ישאר מפעל דשנים וחומרים כימיים בידיה של ממשלת ישראל בכל הרכב פוליטי שהוא, יוכל הוא לשמש כראש גשר כלכלי, חשוב לא פחות מעמדות מכוונות יריה או בסיסי חיל-אוויר בימי מלחמה — ליום בו יוכרו השלום בין ישראל למדינות ערב. אם יעבור לידיים פרטיות, לידי משקיעים חסרי ענין פאטרניסטי ראשוני במדינת ישראל — אומרים מתנגדיו של אשכול — לא יוכל המפעל לשרת את התפקידים המדיניים והכלי כלים שיוסלו עליו בבוא היום.

אני סומכת על טעמי ועל גרוני, הקובעים איזו סיגרית. פילטר מתאימה לי ביותר. הנאתי מ'עדן' שלי גדולה יותר, וספוקי מעישונה רב מכל סיגרית פילטר אחרת.

670 פר עבור 20

ה ס ע ו ל ה מ כ ל ס י ג ר י ו ת פ י ל ט ר .

קומון סנס

משמיד בהחלט

מהקים (זוקים)

הלהרו חיופים

להשמדת מקקים (ז'וקים)

דרוש אך ורק

קומון סנס

COMMON - SENSE

מ ש ח ה ב ש פ ו פ ו ר ת

תוצרת יונלה

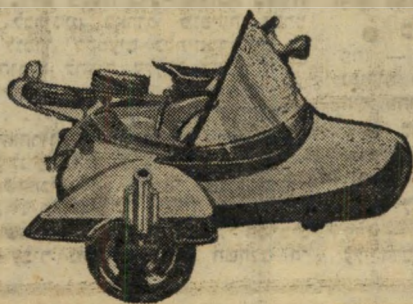
האמנושר העברי

סקולנות

הפעולה השמית

הודעה חשובה

לבעלי וספה-למברטה ולכל רוכבי אופנוע

פירות צד מדגם **סירבל-איטליה SIRABELL - ITALIA** במחיר — 350 ל"י

ישר מהיצרן לצרכן • סירבל איטליה" הם מדגם חדש 1959, עשויות יציקת אלומיניום גמיש. מצוידות ב" Shock Absorber. מתהברות לאופנוע ללא צורך במסגרת, נוחות לחיבור ופרוק. מכירה גם בתשלומים

פרטים ותצוגה אצל: "סירבל-איטליה" מודל, יצרני סירות צד וחלקיחילוף לקטנועים. ר"ג, דרך ז'בוטינסקי 115 ע"י ה"זורהטרון".

מתאריך 1.9 ועד תאריך 30.9 יקבל כל קונה תוספת חינם של אביזרי קישוט ומגן לאופנוע.

פרקי התי אלה הניצחו את לבסיה, כשי לונותיו ונצחונותיו של האיש הקטן בישראל, 12' חדשי תשי"ח: תשרי

משקל סגולי

חיפה, הועמד אברהם ארעי לדין, הר אשם בדריסת אדם בנהגו במכונית משא עמוסה ב-12 טון, נשאל מה יש לו להגנות, השיב: "לא ידעתי שהמכונית כל כך כבדה." * * *

חשוך

כל ישראל חברים

חולון, בעת אסיפת חברים של פקיד ועובדי העירייה, הסביר אחד החברים לנאספים כי אם לא יקבל שיכון מראש ה עיר יאלץ להרגו, שוכן מיד בבית-הסוהר. * * *

כסלו

הגר זאת בפרחים

חיפה, יצאו פקחי העירייה לביצוע פני לות שיפור פני העיר, הרסו דוכן למכר רת פרחים, בטענה שהוא מכער פני הנוף. * * *

טבת

מאזן רווח והפסד

ירושלים, נטשה אם את ששת ילדיה בלשכת הסעד, לקחה אותם חזרה כעבור יום, חזרה אחרי יום נוסף, השאירה יל אחד בלשכה בטענה שיום קודם לכן קיבלה שבעה ילדים במקום הששה שהשאירה. * * *

שבט

חינוך שימושי

יפו, עלה אדם על גג אחד הבתים ברחוב סואן, החל להמטיר אבנים על עוברים ושבבים, טען אחרי שהורד בכוח: "הם לא עוברים את הכביש בזהירות." * * *

אדר

פני הדור

תל-אביב, הציג מצגת נעלים ברחוב דיונוף את עזרתו לחגיגות פורים, הכי ריו כי יצבע את פני לקוחותיו במשחת נעלים תמורת תשלום של 200 פרוטה. * * *

ניסן

מה שכטוח - ביטוח

ירושלים, הודיע מנהלי הביטוח ה לאומי כי ברשימות הסטטיסטיות של המשרד מופיע כמבוטח אדם הרשום כגונב לימונים, ואדם שפרנסתו המוצהרת היא: תמיכה במפלגות בימי בחירות. * * *

אייר

סיכומי ההגנה

רמלה, תלה עורך-דין עולה-חדש שלט זה על פתח משרדו: "עורך-דין, עושה עניינים בבית-המשפט." * * *

סיון

טו יאנג

תל-אביב, נמצא ילד בן שבע מטיל ברחוב הירקון, כשרגלו כפותות בשר- שרת ברזל נעולה בשני מגנעלים, הסביר כי אביו כפתו אחרי שרב עם אחד מחבריו והאב החליט כי הוא צעיר מדי כדי להכותו. * * *

תמוז

המלשין

תל-אביב, איכו תושב כפרי-אסיף את תעודותיו, הודיע על כך לשוטר מספר 3178, שעצרו מיד על אי-החזקת תעודות. * * *

אב

זרם חינוכי

חיפה, ניסה ראובן סטרול למנוע מגנבים לקטוף תאנים מתצרו, חיבר חוט חשמל שהעביר זרם לעץ, נעצר על-ידי ה- משטרה אחרי ששני ילדים קיבלו מכת-זרם. * * *

אלול

עבודה עצמית

ירושלים, אחרי שאחד האזרחים הת לונן על מטוסי סילון המגנכים טוס ומפריעים את מנוחתו, השיב לו דובר צבאי כי כדי למנוע הישנות טיסות כאלה עליו לרשום מספריהם של האוטוסים המסריעים. * * *

אתם רוצים לומר לי שמרצונכם הטוב התיישבתם ושלתחתם לי ברכות שנה טובה? אני במקומכם לא הייתי עושה את זה. מכיון שאת הנועשה אין להשיב, אני מודה לכם ומאחלת לכם שבשנת החדשה תקבלו את כל מה שאתם ראוים לו. * * *

לא הטיפוס שלי

מאחד שאין לו דם אפילו למסור את שמו המלא, שלא לדבר על כתובתו, מלבד מנשה: "יודע אני שמכתב זה לא יוכה לפרסום מצידך, ואם כן, הרי שזה לא מפריעני כלל, מה שכן עלול להפריע לי הוא שתשני מכתב זה בנוסח ה- פרמלי שלך, ואז תוכלי לחייך בהנאה את החיוך השטני שלך, לכשתראיהו מודפס בעתון. * * *

... באחד מעתוניכם ראינוך באור שלילי - תוכלי לחשוב שאיפעם ראינוך באור חיובי - שהתבטא ברגשי הסדיום במדורך. האם באמת הינך כזאת, או שרק לשם רושם? כדי שנבין זה את זה, יש לי הצעה הוגנת עבורך: הדפיסי את תמונתך, לא זו שמופיעה מדי שבוע ליד הכותרת מכתבים לרותי, כי אם תמונה מלאה של כל הגוף, תחת הכותרת נערת השבוע, ולפי כל הכללים ששימשו אותך עד כה. נראה אינו צורה תקבל או רותי ורד המפורסמת שלנו. ואם באמת דומה היא לרד, יתכן שאבין את רגש הגאחה שלה לאחר ש- אראה את בקשתי מודפסת ואשנה את דעתי מיד, ואולי אף גרוע מזה, אתאהב בך. * * *

מנשה-מה שמך: דוקא כן פורסמה התמונה שלי בכל הדרי (העולם הזה 1048). אבל אל תטרח בכלל להתחיל להתאהב, משום שכבר עכשיו אני מרגישה איכשווה שאתה בכלל לא הטיפוס שלי. שנה טובה. * * *

בחור טוב, בבקשה

משהו מן הגולה הוויה, ובעברית שיכולה לבייש כל טפשי עשרה מקומית: הגני נערה יהודיה (1093/17) הנמצאת בברזיל. עתה לומדת אני להיות מורה בבית-ספר גבוה. בת 17 הגני, נערה יפה, סימפטי, רצינית ועשירה. הורי רוצים לחתן אותי * * *

נערת השבוע

מוצר חדש ב-פיצה" שבחשוב דיונוף. צהוב, עומד ומצייץ. קוראים לו נילי דאורמן, והוא הגיע מפולין לפני עשרה חודשים. נילי היא זו שמגישה את הנגלידה ("הואנלי? שוקולד?") כשהיא נורא רצינית ומנסה להתעלם ממבטיהם והלצונותיהם של הזכרים. היא בת 19 ויש לה חבר מציל, והיא אוהבת נורא נורא לרקוד ויש לה שערות בלונדיות. היא גם יכולה להתנאות בתופעה שלא מוצאים אותה אצל כל בלונדית: עיניה צהובות כשערה, עטורות בריסים מוכתים. עוד הפנים הוא כולו שלה. השמש שלנו עוד לא עשתה לו דברים. היא שונאת נודניקים ולנסוע כל בוקר באוטובוס מחולון. * * *

בברזיל ולא חסרים לי בחורים. אך מכיון שאני רוצה לנסוע לישראל לאחר שאגמור את לימודי, מעונינת אני להתכתב עם בחור ישראלי בן 20-25 גבוה, סימפטי, רציני שיהיה מוכן להתכתב עמי וכשאבוא לישראל יהיה לי ידיד ואולי יותר. אני מקווה שיימצא איזה בחור בכל מדינת ישראל שיהיה מוכן להתכתב עמי. * * *

בחורים, מה אתם מוכנים לעשות למען קיבוץ גלויות? אבל אל תפריזו. * * *

בית-קברות לכשרונות

אני בטוחה (1093/18) חושבת את עצמה לנורא חכמה. קודם כל היא סמינרסטית, ראייתם כבר סמינרסטית או מורה שאיננה חכמה? אתם לא מחוייבים לענות. היא כותבת ברצינות נוראית איך היא רוצה "יצור הולך על שתיים המכונה אדם, אנוש, או כל כניו מקביל מהודו או מסין, ואפילו מישראל, המוכן להתכתב על כל נושא מתחת השמים ומעליהם, עם * * *

מכתביוקי
זרותי

נטיה לספרות, תיאטרון וכל אותם פרטים שיגרתיים הנזכרים בכל מכתב. היא מרגישה שממגר זהו בית-קברות לכשרונות אבודים, ואני מקוה שזה באמת כך. * * *

... ועוד

הוא (1093/19) רוצה שתאמיני שכבר היו לו המון נערות וידידות, אבל, כמובן, אף אחת לא היתה מספיק טובה בשבילי. הוא נורא מקורי. הוא רוצה בדידה עד גיל 25, מתעניינת בספרות, מוסיקה קלסית, תיאטרון, קולנוע, וכאילו לא הספיק כל זאת - ועוד. * * *

עוד מלח בודד בים

נערה בכל נמל או לא נערה בכל נמל (1093/20) רוצה להתכתב דוקא אתך, אם את בת 18-20 ואוהבת לקבל גלויות מכל העולם. אני מקווה שהצלחת להבין (1093/20) הוא יודר-ים. הוא דומה לאלף בחורים אחרים, אוהב אותם הדברים, אבל קצת יותר. * * *

לא כרחובות

(1093/21) נמאס ללכת עם חברותיה לפרטים ולמדוד רחב בות. אני יודעת אם באמת מתכוונת לכך; היא רוצה לשם שינוי לשבת בבית ולכתוב אל צעיר בן 18-20, תל-אביבי. היא היתה, כמובן, מוכרחה למלמל משהו כמו "שיהיה לו שכל-אם יש לו שכל... * * *

אמישלי אומרת שהסיבה מדוע שגברים מעדיפים בלונדיות, היא משום שהן מתנכלות יותר בקלות. * * *

מוזה, ועוד כמה דברים

(1093/22) אומר שהוא בחור רגיל, עם קצת בעיות. יש לי הרושם שעם הרבה, אם להאמין לדבריו הוא צייר הרואה, משום מה, צורך לומר שהוא דומה קצת לגוגין, מפני שגם הוא אוהב אנטומיה של האשה. יש לי הרושם שהוא כבר מעבר לשנות חיך היפות ביותר, כי אחרת לא היה רוצה להתכתב עם עלמה כבת 30, שלא לדבר על ירושלמית. * * *

לפמיניסטית, סטודנט

אל תסתכלו עכשיו, אבל זו שעוברת כאן כל החברה אומרים עליה שהיא עליונה, וחברותיה, ונחמדה, וכל מה שאתם רוצים. חוץ מזה היא (1093/23) בת 17 וכל הכרוך בדבר. אתם אינכם מוכרחים להאמין, כשהיא אומרת שהיא שואפת להכיר ולדעת את כל הניתן והמצוי. וכשהיא אומרת שהיא רוצה להכיר סטודנט בעל חוש הומור, היא מתכוונת באמת להחליף אתו רשמים. * * *

מה אתם אומרים על הסנוב הזה שהתאבד מפני שלא השת? ה ז מ נ ה למרתה נראה? * * *

טפשעשרה והחלטותיה
הטובות לשנה החדשה

מוכרחה להתחיל לעשות משהו לאנגלית שלי. אני מאמינה שהשיטה הכי טובה ללמוד שפה זה דיבור. אי אפשר לדעת אף פעם, יש תיירים ואי-אם ובכלל, טוב לדעת שפה... כן, גם לגנן על גיטרה, כולם עושים את זה. עכשיו זה נורא חברותי ואינטימי, ומוסיקלי ובכלל... למדור עם איציק... מוכרחה להשיג תקליטים חדשים אין כבר מה להשמיע... אני אהיה בלונדית. מצפצפת על אמה היא מוכרחה להבין שאני כבר לא תינוקת יותר ושלא תנהל לי את החיים... כל ערב, לא חשוב מה שהיה, אני אקרא פרק בתנ"ך, פרק טוב, או פסוק, אבל אני באמת אקרא אותו... להפסיק עם העובגות... לקרוא לקרוא ולקרוא. איזה בושה שלא ידעתי מי ואת דוירה. אני באמת שונאת ללמוד, אבל אי-אפשר לזלול לגמרי בהשכלה... מוכרחה לעשות לי מהר שני זוגות מכנסיים ארוכים. עם השמלות נראה איכשהיה בשנה הבאה. טוב שעשיתי לי רק שק אחד... להתלבש על רפי. מה יש, רינה חברה כל כך טובה שלי? ואם כן, או מה? באהבה ובמלחמה אין חברים, רגע, מי אמר לי את זה פעם, לא גרעון? מה זה חשוב בעצם. לגרעון יש אמנם הזמנות לכל מיני הצגות והכל והוא דוקא די נחמד, אבל רפי ממש משגע בצי-אצי-אצי. אני לא יודעת למה אבל הוא נורא מוזיקר לי את גיימס דיי, רק שלא יהיה לו סוף כזה. נורא לחשוב על זה... יש לי רושם שבנוך החבר החדש של אחותי קצת פוול אלי. נבלה כונו, הייתי עושה לה את זה. רק בשביל הקסנדרל שהיא עשתה לי כשכתבת לה את הליפסטיק. ואמא כל הזמן לצידה, מתה לחתן אותה. תתחתן, שתלך לה כבר... מוכרחה למדוד את המדים של ציפ. אבל אני חושבת שבטופו של דבר לא אלך לחיל הים. במטכ"ל יש קצינים נורא נחמדים... אי-אפשר כבר, אני מוכרחה לנקות את המגרה שלי. רק שאמא לא תחליט לנקות אותה בשבילי. תמצא שם את כל מה שאני לא רוצה... עווי הוא באמת גועלי, עם המשקפים שלו ועם המצעים על הפרצוף אבל הוא תלמיד נורא טוב במתימטיקה. מה יפסת לי להיות טובה אליו, רק שאף אחד לא יראה. * * *

ספורט

כדורגל

האיש שבא לקבור

כל הפנים שנראו בין עסקני הצמרת של ההתאחדות לכדורגל, באסיפתה הכללית, היו אותם הפנים שנראו שם זה שנים: עסקנים צרי-האופק וחדלי-האונים, שאינם נותנים למוכשרים ולצעירים מהם לתפוס את מקומם. רק דמות חדשה אחת נראתה בנייהם. היה זה האיש אשר קושט בתואר נשיא ועדת המנדטים, יהושע ("יושע") בורשטיין-ענבר.

לא להמתמציאים בענפי ספורט אחרים לא היו פנים אלה חדשות. יושע, גבר כפוף קומה בגיל העמידה, חבר קבוץ גבעתי חיים, היה עד לזמן האחרון יושב-ראש ועד הכדורסל של ההתאחדות לספורט. הוא האיש שחילס את הכדורסל בישראל, בגרמו לשבירת משחקי הליגה האחרונה על-ידי כך שהתיר לנבחרת הפועל לצאת לחוץ-ל-ארץ לפני סיום המשחקים. אחרי שנכשל בכדורסל, החליט מרכז הפועל כי באותו כשרון יוכל בורשטיין לנהל גם את עניני הכדורגל.

בעוד חודשים מספר עומד יצחק זאבי, יושב-ראש ההתאחדות לכדורגל, לפרוש מ-תפקידו ובורשטיין, שמעולם לא היה אף עסקן כדורגל, הוא המועמד לרשת את מקומו. אמר אחד מעתונאי הספורט: "זה רק טעני שאדם אשר קבר בכשרון כה רב את הכדורסל בא לקבור באותו הכשרון את הכדורגל".

למקרה!

בראשית היתה סערה. האשמות חריפות התעופפו מכל צד. איומים הושמעו בהצרות לעתונות. היו אלה נציגי הפועל בהתאחדות הכדורגל שרתחו, אחרי שבשבוע שעבר, בגלל טיפשות בהנהלת ההצבעות באסיפה הכללית של ההתאחדות, לא הצביעו כל אנשי מכבי בעד הצעת הפועל להקפאת הליגות השונות בכדורגל, והצעת ההחלטה לא קיבלה את הרוב של שני שלישים הדרוש לשינוי סעיף בתקנון ההתאחדות.

השבוע בא הדר"ר יוסף לאם, נשיא ההתאחדות, והשתיק את הסערה בהחלטה יבשה אחת. הוא קבע על סמך תקדימים באסיפות שהיו בעבר, כי החלטות המתקבלות באסיפה הכללית של ההתאחדות, אינן מהוות חלק מהתקנות ומשום כך לא דרוש לקבלתן רוב של שני שלישים אלא רוב רגיל. עם החלטה זו נכנסה לתוקפה הצעת הפועל להקפיא את משחקי הליגות לשנה אחת.

אף אחד לא שיחק. היתה זו החלטה אכזרית מאוד. היא היתה כעין זריקת שיתוק לחולה שיתוק. אפילו הדר"ר לאם לא היסס להביע את דעתו: "נראה לי כי עניני הספורט דורשים לא להקפיא את המבנה לא לשנה ובודאי לא לשנתיים. כמו כן נראה לי כי המבנה הארגוני בהתאחדות דורש תקנון נוקשה שאינו מרשה להגידה לשנות את המבנה יגב לא לאס-גה הכללית ברוב רגיל".

במילים אחרות, החלטת ההקפאה שנעשתה בלחץ מרכז הפועל ושנועדה כאילו לחסל את גילויי השתיקות בספורט, שוב העדיפה איני טרטים אגודתיים צרים על טובת הספורט. דיה זה מרכז הפועל שהיה מעוניין בהקפאה, אם כדי למנוע עליית קבוצות בלתי תלויות בו לליגות גבוהות יותר במקום אגודות הפועל שירדו, ואם כדי להגביר את השפעת המרכז על האגודות המקומיות, שיהיו מעתה תלויות בתקציביו ובהשפעתו יותר מאשר קודם לכן.

כיצד אפשר להסביר קבלת החלטה מורה זו לרעת הספורט על ידי האסיפה הכללית של ההתאחדות לכדורגל? הסביר זאת במלים פשוטות אחד מגדולי הכדורגלנים של ישראל שהיה נוכח בדיונים: "יושבים פה אנשים שמדברים על כדורגל, רבים על כדורגל וחיים כל השנה בכדורגל, ואף אחד מהם לא שיחק בחייו כדורגל".

במסלול

צה"ל לדרום-אמריקה

אלוף-משנה שמואל סוחר שהתפטר מתפקידו כמרכיב נבחרת הכדורגל של ישראל, ראל, מתמסר לאחרונה לפיתוח ספורט הכדורגל בקרב שורות צה"ל. בתכניתו של סוחר להקים סגל קבוע של נבחרת צה"ל, לשלחו אף להתמודדות בחוץ-לארץ. הבר-קור הראשון המתוכנן הוא ביקור בדרום-אמריקה.

כח כולנו חוסנים

שנת
בטהון
וחסכון

בנק לאומי לישראל בע"מ

לשנה החדשה...

יפה וצעירה יותר

התחילי עוד היום לנקות את פניך ביסודיות ובמהירות במי-פנים שרק. עוד פנים צח משפיע תמיד על הופעה צעירה ומלכת.

מבחן שרק - אינו מאכזב

מנקה את פניך בדרך הרגילה עד שהן "נקיות" לחלוטין.

הרטיבי חתיכת צמר גפן במי פנים שרק ועטי את פניך היטב.

הצמר גפן נעשה כהה בעוד שפניך נוצרות מנקיין. שרק מרענן ומנעים.

Scherk
Face
Lotion

מחיר הבקבוקים:

1.800 ל"י - 3 ל"י

המפיצים היחידים בישראל חב' נורית בע"מ

רעמוס חכם -

מתחרה?

אילן מזור בן ה-12 זכה בפרס של 1000 ל"י בחרון התנ"כי של "תיא" הנט" - משחת השיניים החדשה עם "הייגלים". היתה חרה אילן הצעיר עם חכם, או שמא עדיף להיות אלוף השיניים הלבנות - היפות? - הלווא הוא משתמש ב"תיארנט"...

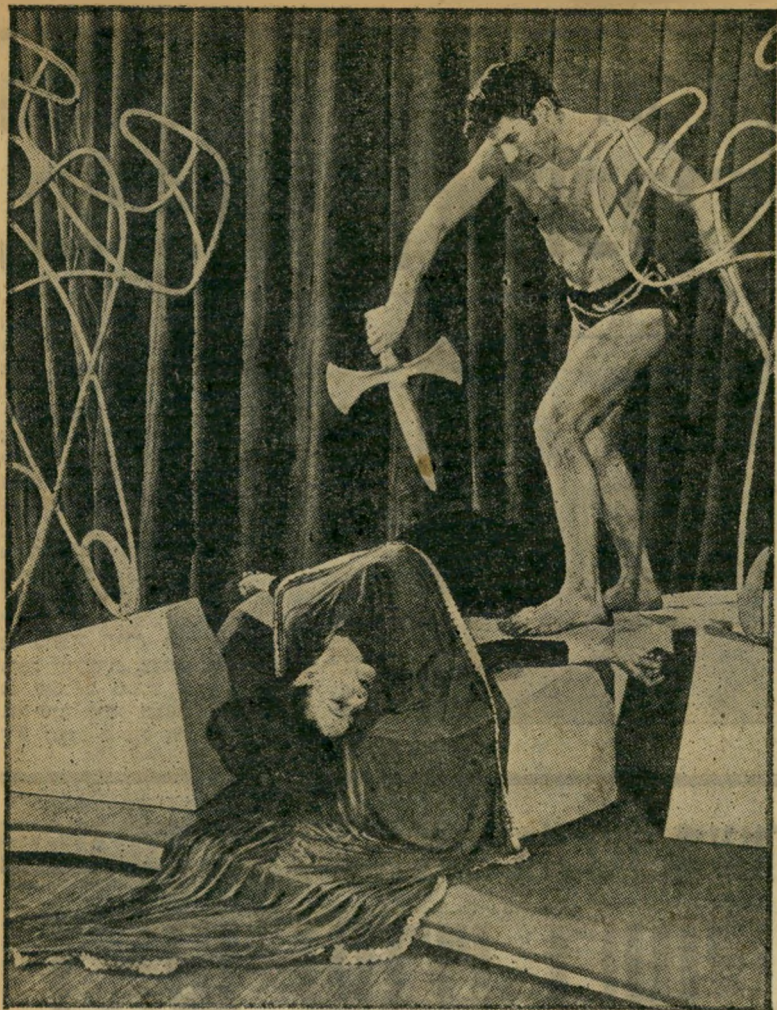
לחיים
על היינות
והעשקאות
הטובים
ביותר

מיקבי
ש. פרידמן ובניו

החל את השנה החדשה

עם מצלמה מ"פוטו ברנר" הרבה שמחת החגים ע"י צולמים אל תשכח שהצלמים הם מזכרות יקרות של ימים שעברו ללא חזור. שנה טובה עם מצלמה! הדרכה חנם.

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוק וז

גרהאם ב"קדימנטרה" התלמידה אמרה: "איום ונורא..."

את דעתה של מומחית כאנה סוקולוב, שביימה לאחרונה בישראל את מעשה בחיל. אנה, שהיתה בשעתה תלמידתה של מרתה גרהאם, והמייצגת כיום זרם שונה במחול המודרני שאינו גורס תפאורות כבהצגותיה של מרתה גרהאם, נתבקשה על ידי שורני קול ישראל לחתת את דעתה, בין מספר צו"ש אחרים. היא התחמקה מכך בגלוי, אולם בשיחה פרטית בין ידידים חיחתה את דע"תה: "משהו איום ונורא" . . . אחת הסר" לייסטיות הראשיות בלהקת גרהאם, מרי הינקסון, שהיא אף מורה בבית הספר למ" חול של גרהאם, ניצלה את אחד הבקרים הפנויים מחזרות, אחרי ששמעה כי יתן אינה רחוקה מישראל, ניגשה למשרד נס" עות כדי לנסוע לארצות הברית לאתונה. רק כשנמסר לה כי הטיסה לאתונה נמשכת כשלוש שעות, התחרטה: "טוב, אז אסע לאשקלון" . . . חברים אחרים של הלהקה, כמו הסוליסטים הלן מק"גיי וג'ון ט" ל, יצאו לבלות באפולוניה, שם ניצלו את קפיצותיהם הארוכות כדי להגיע לסלעים, אשר מבקרים רבים לא מגיעים אליהם, מצאו חרסים ושברי כדים אותם הביאו חזרה לתל-אביב, הראו אותם בגאווה רבה לחבריהם כעתיקות יקרות-מציאות . . . הפסנתרנית פנינה זדצמן ערכה לכבוד חברי הלהקה ארוחה חגיגית בביתה, הגישה להם סעודה מזרחית שכללה קבאב, שישליק וח"י מוס . . . חידון התג'יך נעשה כה סופולרי בישראל עד ששמואל רוזן, החידונאי המפורסם שהתחתן לפני שבוע, עורך עתה הופעות של חידונים תג"כים עם פרסים, הוזכר להצלחה גדולה. אגב, שמוליק הת' ליף את המונח בימים טרופים אלה, במונח חדש, על שמו של עמוס חכם: "בימים עמוסי חכמה אלה".

תפאורה לאסע

שוטרי גיידת ססירה בצפון תל-אביב הכי חינו השבוע בשני סיפוסים חשובים. השניים, שבידי אחד מהם היה תיק עור, נכנסו מחנות לחנות ברחוב דיונגוף, יצאו משם כעבור כחמה דקות בידים ריקות. השוטרים החשדנים מיהרו להכנס בעקבות שני ה" צעירים לתנות הנעליים נמדוד, שאלו את הזבנית אודות החשודים. התשובה: השניים הוזמנו 12 זונות סדילים, מבלי לשלם דמי קדימה. השוטרים לא יכלו להתאפק יותר, מיהרו לעצור את השניים, גילו כי אין אלה אלא יונתן רבמון, שלהקת הרקדנים שיירת זכתה לפני שבוע במקום הראשון במבחנו

הצגת בכורה

לפני יציאתה לארצות-הברית, כדי להש" תתן בעצרת האו"ם, הפסיקה שרת-החוף גולדה מאיר את הופעתה לעבודה ב" משד-החוף, ושארה לשכב בדירתה כדי ל" אגור כוח לקראת הנסיעה . . . כאשר נפ" גשה הגברת אלן טיילור, נספחת לעניני תרבות של השגרירות האמריקאית בישראל והממונה על שירותי האינפורמציה של השגרירות, עם רעייתו של ראש הממשלה פולה ב"גוריון, התענינה פולה, מיד בשאלתה הראשונה, לדעת היכן גרה הגברת טיילור ומהו שכר-הדירה שהיא משלמת. כאשר גודע לה כי בת שיחתה משלמת 200 ל"י לחודש עבור דירה בשדרות המלך דוד, בתל-אביב, הפליטה פולה: "זה לא הרבה" מיס טיילור ניסתה לשכנע אותה שזה כן הרבה, אולם פולה טענה מיד: "כמה היית משלמת בשביל זה באמריקה?" רק אחרי שמיס טיילור הס" בידה לה מה היא מקבלת בעד אותה מחיר באמריקה, שוכנעה פולה: "באמת לוקחים אצלנו יותר מדי כסף" . . . הצגת-הבכורה החגיגית ביותר של השבוע היתה הצגת הבכורה של אמנון בן יעקב הלוי רכטר, בנם של השחקנית חנה מרון ובעלה הארכיטקט יעקב רכטר. בטקס ברית-המילה של הבן, שנערך בבית-החולים אסותא, השתתפו עשרות אמנים מכל ה" תיאטרונים, סופרים, ציירים וארכיטק" סים . . . באותה הזדמנות אפשר היה לר" אות את הסופר האנטיקלוריקלי משה שמיר, כשהוא חבוש במגבעת ועטוף סליה. הוא היה הראשון בסנדקים, כשאת ירו באים, לפי הסדר: ראש העיר חיים לבנון, ראש קרן נורמן בישראל אליעזר פרי, ואביה של חנה . . . כאשר נטל המהול את הרך הגולד בידיו והחל לומר בקול רם, סרץ התינוק בכבי העיר על כך יוסף ירין: "הוא בטח כבר לא יצביע בשבילים" . . . אחר כך התנהל ויכוח ער בין דיין לצייר ראובן ראובן, בקשר ל" חידושי המילה, שהביאה עמה הציביליזציה באמריקה. ניחש דיין: "בקרוב יתחילו למהול בעזרת בלנדר".

ביקורת אמנותית

המאורע האמנותי של השבוע היה הופ" עת להקת המחול של האמנית מרתה גר" האם. דעות הנוכחים בהצגת קדימנטרה היו חלוקות. מול אלה שטענו כי המחול הוא נפלא, ניצבו אלה שטענו כי לא הבינו ממנו דבר. משום כך היה מעניין לשמוע

של אד סאליבן, וגדליהו שיבה, המתופף והמנהל האדמיניסטרטיבי של הלהקה, שעסקו בקניית קדחתניות לקראת נסיעתם לארצות הברית . . . אחרי שהסתדרות ציוני אמריקה הודיעה כי אין ביכולתה לשאת בהוצאות ההסעה של הלהקה, המונה 12 איש, הודיע אד סאליבן כי הוא לוקח את ה" להקה על חשבונו, שלא במסגרת שיירת כוכבי ישראל, התחייב לערוך לה הופעות של אד סאליבן, וגדליהו שיבה, המתופף והמנהל האדמיניסטרטיבי של הלהקה, שעסקו בקניית קדחתניות לקראת נסיעתם לארצות הברית . . . אחרי שהסתדרות ציוני אמריקה הודיעה כי אין ביכולתה לשאת בהוצאות ההסעה של הלהקה, המונה 12 איש, הודיע אד סאליבן כי הוא לוקח את ה" להקה על חשבונו, שלא במסגרת שיירת כוכבי ישראל, התחייב לערוך לה הופעות

ושידורי טלביזיה מיוחדים, שיכסו את הור צאות שהיתם בארצות-הברית ואולי אף יבי" או להם הכנסות. סאליבן גם לא היסס ל" ציין במה עולים הרקדנים הישראלים על רקדני הלהקה הרוסית מוסאייב, שביקרה לאחרונה בארצות-הברית: "שם כולם מת" קרבים לגיל ארבעים, ויש להם שנינים תור" תבות" . . . רקדניו של יונתן כרמון הם אוסף מגוון ביותר, בין חמשת בנות ה" להקה נמצאות שתי מורות. האחת, עזרה צפריירח מקיבוץ עינת, היא מורה להתעמ" לות; ואילו רחל טסמן היא מורה בבית ספר לילדים מפגרים בחיפה. חברה שלישיית בלהקה, שושנה חודורוב (לא קרובה של השוער), היא גננת המשתלמת עתה ב" מדרשה למורי מלאכה . . . בין הגברים של הלהקה נמצא גם יונתן גבאי, סרן בצה"ל, המסיים בדיוק החודש את שירותו הקבע שלה. לפני תקופה מסוימת היה רקדן אחר של הלהקה, גברון לוי, שג. במחנה בו היה גבאי סרן, בבוקר היה מצדיע לו ליד שער המחנה, ובערב היה צועק עליו בחזרות המשותפות של הלהקה . . . המס" פו של להקת כרמון הוא אברהם קוגל, בן ה"24, שסיים השנה את לימודיו ב" טכניון, ובכיסו תואר של מהנדס בנין. קוגל, טברני העוסק ברקודיעים רק שנה אחת, הבטיח למסור לראש עיריית גיריורק מפתח של העיר טבריה, "אלא שבטבריה עוד לא נותנים לי לנסוע. שם עוד לא יודעים בדיוק איפה זה אמריקה" . . . אחד היודים אשר פגש לאחרונה את הסופר ה" צעיר עמוס אריכא ולא שמע עדיין כי אריכא זכה באלף ל"י כפרס אשר ברש, שאל אותו לתמונ: "עמוס, בעצם ממה אתה חי?" השיב עמוס: "מה זאת אומרת? מקב" לים פרסים" . . . ענף יצוא חדש עשוי לעניין בקרוב את שר האוצר: יצוא שירים ישראלים לארצות-הברית. דידי מנוסי תירגם לאנגלית את שירו קול-אורלוגין, מ" תוך טונית בחוף מיוסבה, מתכוון לשלח למפיצים מעבר לים. ואילו חיים חפר תירגם, בעזרת סופרו של לייף בישראל, את הסלע האדום. באנגלית נקרא השיר Rock of Blood (סלע הדמים) ואריק לביא מתכוון להפיצו בצורה זו, כשיתחיל לומר במעודו של לייא פולד . . . ועוד אודות דידי: הוא מסר קטע חדש של שיר אקטור אלי לתיאטרון סמבטיון, אך מנהלי התי" ארון טירבו להכלילו בתכנית: "משרד ה" עבודה החליט לקרוא / את אבא חושי לבירור רחב / אולם החושי" יהפוך עורו / רק אם נמיר" את חברברותיו".

פסוקי השנה

הראשון וצרותיו הם כאין וכאפס לעומת הצרות שתבואנה.

ניסן

- שרת החוף גולדה מאיר, בשובה מסיוור ממושך באפריקה: "אחרי הנסיעה הוו אני יכולה להתפטר ולהצטרף אייר
- מנהל ועדת העשור תדי קולק, בנאום סיכום בלי העצמאות: "שקט, שקט, אתם שיכורים, אני שיכור. אני שיכור. אתם שיכורים. שקט... הערב חג גדול... חג העשור. אני מבקש שקט מוחלט. הבחורה הנהדרת בארץ-ישראל שאני מאוהב בה היא ריקה וזאי. תגידי יחד איתי: יחי העשור! יחי בן-גוריון! יחי ריקה וזאי!"
- הפורץ הנוצץ ישראל בנציוני, בתשובה לשאלה מדוע נהג לפרוץ לדירות לבדו: "בימים טרופים אלה קשה למצוא אדם ישר שאפשר לסמוך עליו כשותף."
- עמוס קינן, על חילופי המשטר בצרפת: "הרפובליקה עמדה דרוכה על המשמר עד שהמשמר דרך עליה."
- אליעזר ליבנה, בתגובה לנאומו משה דיין: "גיל צעיר זוהי סגולה ביולוגית המסייעת לריבוי הילודה; אין זה סימן היכר אינטלקטואלי או מדיני."
- דויד בן-גוריון, ראש הממשלה ושר הבטחון: "יש בארץ מוסד אחד בפניו אפשר לספר דברים מבלי שיתפרסמו - עורכי העיתונים."
- שר החינוך זלמן ארן: "אנו אולי המדינה היחידה הממשיכה לרחוש אתה לארצות-הברית למרות העזרה שהיא מגישה לנו."

אב

- הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, בהרצאה על כלכלת ישראל: "בששח זה אין הבלד בין ישראל לאמריקה. האמריקאים חיים מכספם וגם אונחנו חיים מכספם."
- פרקליט מחוז תל-אביב יעקב בריאור, בנאום סיכום במשפטם של שני בני טובים, חברי התנועה המאוחדת, שנאשמו בגניבת ג'יפ: "אם הם רוצים להיות חלוצים - שיראו מעשה חלוציות וילכו לבית-הסוהר."
- היועץ המשפטי לממשלת ישראל חיים בהן, על פסק-הדין במשפט קסטנר: "אי-אפשר לבוא אלי בטרוניה שצפיתי את רצח קסטנר מראש. לא יוכלו לבוא אלי בטרוניות אם לא אצפה בעתיד התפתחויות כאלה. עדיין אני חושב שאזרחי ישראל אינם רוצחים."
- יושב-ראש ההסתדרות הציונית, הד"ר נחום גולדמן: "חגנו את העשור במלוא הפאר והשמחה, בעתיד הקרוב לא תהינה לכם הרבה הזדמנויות לשמות. העשור

אדר

„כִּיָּהּ שִׁיגָץ מִלוֹכֶרְךָ!“

הדור הישראלי הצעיר לא בלט בשנת תשי"ח כמעט בשום שטח. שההביטוי העיקרי של דור זה — צבא הגנה לישראל — לא הופעל, עסק בתרגול ובשיכלול של שנת שלום. שטח צעיר אחר — הספורט — בלט ברקבונו.

מקום אחד בו בלטו צעירים היה ספסל הנאשמים. שורה ארוכה של „בני־טובים“ נשלחו לבתי־הסוהר או הועמדו במבחן. נאשמי רצח קסטנר, ביניהם שני הצעירים **זאב אקשטיין** ו**דן שמר** נידונו ל־מאסר עולם. **מושה דואק**, הצעיר שהטיל את הרימון לכנסת, היה גם הוא גיבור של משפט מרתק.

מחץ לרעיון השמיי, שכמה מיוצריו היו צעירים שגדלו בארץ, ונאומיו המבולבלים של **מושה דייץ**, לא בלטו צעירים בשום יוזמה פוליטית. צעירי כל המפלגות ליחכו את פיתכום בשקט, הקפידו שלא לשחות נגד שום זרם, שלא להשמיע שום רעיון חדש ונוצני שיכול היה להרגיז משהו. מי

לכד נטורי קרתא, היו הצעירים הלוחמים היחידים במדינה ערביי ישראל, הצעירים שמאות מהם נדרו לבתי־הסוהר ולמקומות־גלות. שיכבה אחת של צעירים בלטה השנה, אם כי תפקידה היה בעיקרו פאסיבי. היו אלה בני נשואי־התערובת, חלקם חתיקים בארץ וחלקם עולים חדשים ממזרח אירופה. שגרמו בשנת תשי"ח לסערה רעיונית ופוליטית בלתי־פוסקת. עוד בשנה שעברה דרש מזכיר הרבנות הראשית, אלימלך הלגלרטר, בתזכיר סודי, לערוך רשימה ארצית של „ממזרים“ כדי למנוע בעדם מלהתחתן ולהפעיל בצורה אחרת את הזכויות האישיות שנמסרו בישראל, כתוצאה מקאליציונית עכורה, לסמכותן הבלעדית של הרשויות הרבניות. בשנת תשי"ח נסתבר כי היה זה איום ממשי ביותר. הסערה החלה עם סרובו של הרב מפרדסיחנה לקבור את הילד **אהרון שטיינברג**, בן נוצריה שלא נימול (ראה איש־הדת). היא התחממה כאשר נודעו פרטים על שורה ארוכה של ילדים מבני עולי פולין שנרדפו על־ידי חבריהם בשל אמהותיהם הנוצריות. כך סיפר בוגדן סביצקי הבלונדי, בן 12: „הילדים הצביעו עלי ואמרו: בוגדן הוא בכלל לא יהודי. הוא גוי. בוגדן הוא פויה. הוא שייגץ מלוכרך!“

המקרה הבולט ביותר היה זה של **זאב היין**, צעיר (26) יליד ברלין, הנמצא בארץ זה 24 שנה, ושאהיו נפל במלחמת־תשי"ח. אמו של היין, נוצריה שהתגיירה בגרמניה ונישאה לבעלה היהודי, דאגה למילת בניה. אולם הרב חיים זבולון חרל"ם מראשון־לציון (שהסתכן לאחר מכן בשערורית שותד) לא הכיר בגיור שנעשה בחוץ־לארץ, סירב להשיא את היין לבחירת לבו, בתו של הסופר התימני מרדכי טיבני.

פרשתו של היין ושל כמה צעירים וצעירות אחרות, שנודעו כולם לשרת בצבא־ל אך נמצאו לפתע משוללים זהות לאומית ודתית, ריתקה את תשומת־לב הציבור לבעיה זו. כאשר הוציא השר ישראל בריהודה הנחיות חדשות, לפיהן יכלו היין וחבריו להפוך אוטומטית ל„יהודים“, נגרם משבר ממשלתי. אולם הבעיה לא נפתרה.

לגבי רוב רובם של הצעירים בישראל היתה הבעיה פשוטה ביותר. בהיותם רחוקים מן הדת היהודית, היה ברור להם כי כל אדם המגדיר את עצמו כעברי, הדובר עברית והמרגיש כעברי, הממלא את החובות הנובעות מכך, עברי הנהו. אולם היה זה אופייני לפאסיביותו של הדור הצעיר בישראל שקולו כלל לא נשמע בויכוח. זה התנהל בין אבותיו, ובעיקר בין יוצאי מזרח אירופה, שלא העזו להפריד בין האומה לבין הדת. השקפת־העולם של הדור הצעיר נשארה ללא ביטוי פוליטי, רעיוני או ספרותי.

דויד בן-גוריון

יהדות

מה זה יהודי?

דויד בן־גוריון אינו הוגה־דעות, המגבש השקפת־עולם כוללת והגיונית. הוא טכסיסן מפלגתי, המגבש סיסמות לתועלת השעה החולפת. כך עשה גם השנה. אולם סיסמותיו עזרו לצייר סימון־שאלה גדול מסביב לשאלה: מה זה יהודי? שאלה זו הפכה אותו לאיש־היהדות של תשי"ח.

במשך שני דורות הצליחה הציונות ליצור השקפה שלא היתה הגיונית ביותר, אך שנתקבלה כמעט על דעת כל היהודים בעולם. היא קבעה שהפורה היהודית אינה עדה דתית בלבד, אלא לאום מפורד, שמולדתו בארץ־ישראל. היא לא הפרידה בין העדה והלאום. להיפך, היא קבעה שהם דבר אחד — לאום דתי ודת לאומית.

כך לא נוצרה הגדרה חדשה להשתייכות האדם ליהדות. יהודי היה למעשה אדם שהשתייך לדת היהודית, או שהוריו השתייכו לדת היהודית, כל עוד לא המיר את דתו באחרת. גם לפי ההשקפה הציונית החילונית ביותר, אדם שהמיר את דתו חדל להיות יהודי.

אמנם, הגדרה דתית זו יכלה להתקיים ללא שמץ של דתיות. הציונות רוקנה בהדר־גה את הדת היהודית מתוכנה, השאירה רק סמלים חיצוניים, עליהם הוכרו כעל סמלים לאומיים. אך דת הציונית זו עדיין נשארה ההגדרה היחידה ליהדות.

השנה ניסתה ממשלת ישראל, בהנהגת בן־גוריון, לחולל שינוי מסויים במצב זה. מכלי לפגוע בעקרונות הדתי היסודי, ניסתה לבטל את תחולת ההלכה הדתית, לפתוח דרך חדשה להצטרפות ל„לאום“ היהודי, הדבר נעשה בדרך מינהלית, על־ידי מתן הנחיות חדשות לפקדי הרישום בישראל. לפי הנחיות אלה, די היה שההורים יכריזו על בנם שיהודי הוא, ושאינו לו דת אחרת, כדי שיהיה כאמת יהודי על פי הלאום, אפילו אם אמו היא נוצרייה.

הנחיות אלה עוררו משבר לא רק בארץ, אלא בכל רחבי העולם היהודי. כמעט כל רבני העולם מחו נגדה, ראו בה שבירת המסגרת העולמית היהודית. בן־גוריון עצמו נסוג, ביטל את ההנחיות. השאלה נשארה פתוחה.

גם בחזית אחרת נשארו דעותיו של ביגיי חלונות בחלל. בהכריו: „העולים אינם ציונים, והציונים אינם עולים“ טען כי אבד הכל על ההגדרה הציונית. אך באותה שעה הוסיף לדרבן את הציונים לאסוף כסף כדי לקיים את מסטרו בישראל.

לפי הוראות בן־גוריון, הנהיג שר־החינוך **זלמן ארן** השנה לימוד „התודעה היהודית“ — כליל של מושגים דתיים שרוקנו מתוכן, שמטרתו ליצור זהות מלאכותית בין הנוצר העברי בארץ לבין הפורה היהודית — זהות שנעלמה ממנו.

בסוף תשי"ח תופיע על הבמה הישראלית בפעם הראשונה גורם פוליטי, ששלל במפורש זהות זו. המינשר העברי, מצע הפעולה השמית שהופיע בימים האחרונים של השנה, קבע כי בישראל קיימת „אומה עברית (שהיא) יחידה לאומית חדשה ונפרדת“. המינשר רצה להשתית את היחסים ההדדיים בין אומה זו לבין יהודי העולם על „זיקה הדדית כנה וחופשית“.

לא היו גיבורים בעולם היהודי בשנת תשי"ח. **יצחק זולפסון**, מיליונר יהודי־אנגלי שרכש חלק ממתקני חברת של בארץ, הקים מכספו בירושלים את היכל שלמה, בנין הרבנות הראשית, שטען לכתר „מרכז רוחני“ של היהדות — אך הסך רק מישכן נוסף לפקידים מפלגתיים.

האיש הפעיל ביותר בעולם היהודי, **נחום גולדמן**, השקיע את מאמציו בבדיקת האפשרויות לפלוש לזירה הפוליטית הישראלית, לא בלט השנה בזירה היהודית העולמית. ואילו היהודי הנערץ ביותר בעולם, פרופסור **מאריטין בוכר**, כמעט ולא נשמע בתוככי היהדות. השקפתו המתקדמת על התקרבות ישראל ועמי ערב הרחיקה אותו מהמוני היהודים. כשם שהרחיקה מהם יהודי גזול אחר, יהושע (ר' **בנימין**) התלמי, שהלך השנה לעולמו.

הקשר עם יהודי בריית־הציונות נוצר בשנה שעברה בפסטיבאל של מוסקבה, נותק כליל. משלחת של עסקנים יהודים, כולם קומוניסטים מוכשרים, אמנם המיעט לשם ישראל, אך נראה כי תפקידה העיקרי היה להזהיר את יהודי בריית־הציונות מפני עליית ישראל.

גולדה מאיר

מדיניות

ראש שבט כושי

בעולם המדיני של ישראל, שהיה ריק מדמויות חדשות ורעיונות חדשים, בלטה בשנת תשי"ח דמות אחת שזכתה לאהדתו של הציבור כולו: שרת־החוזן **גולדה מאיר**. היא לא היתה מדינאית המתקוממת נגד שיגרת האתמול, מפלסת דרכים חדשות למדיניות ולעלית־מעוף. אך כשנרית המדיניות הקיימת, זכתה להערכה כמעט כללית בארץ ובחוץ־לארץ. היא נאבקה עם חולשת גופה, עם אויבים מבחוק, עם נצריה־הזוהר של ביגיי בבית. היא יצאה מנצחת.

בישראל עצמה נאלצה גולדה לעמוד מול התקפה זוונית ובלתי־פוסקת של קבוצת־החצר, שניסתה להציגה במערכת לחיטות ושמועות ככלי סדוק וכעוברת־בטל, כדי ל־הוריש את תפקידה ל**מושה דייץ**, המועמד הפרטי של ביגיי. אויבה העיקרי, **שמעון פרס**, התעלם בגלוי מקיומה, ניהל את מדיניותו הפרטית בצרפת. כאשר ניסתה גולדה לשפר בהדרגה את היחסים עם בריית־המועצות, כדי להחזיר למדינה מידה כלשהי של חופש־תמרון, יצא פרס בנאום אנטי־סובייטי חריף, קילקל במכה אחת את מאמציה.

גולדה הגישה בסוד את התפטרותה ל־ביגיי, אך נתבקשה להמשיך בתפקיד. מש־בר שני הגיע כאשר נתפס באלג'יריה מטוס־נשק ישראלי מזור, שמטרתו נשארה שרויה במסתורין, ואשר הצרפתים החשידוהו בגלוי כמיועד למורדים האלג'יריים. גולדה זעקה חמס נגד נסיונות פרטיזניים וחובבניים אלה של „שמעון פרסומת“ לנהל מדיניות־חוזן פרטית משלו, באמצעים המפוקפקים ששררו מימי השיי של ההגנה. לפי שעה, הצליחה להוריד את ראשו של פרס.

גם לגולדה לא היתה גישה קונסטרוקטיבית חדשה לתנועה הלאומית הערבית. אך היא השקיעה מאמצים רבים לכיבוש יידיים חדשים ביבשת אפריקה, שיכלו, אולי, באחד הימים לשמש גשר בין ישראל לעולם הערבי. במסעה הממושך במערב אפריקה זכתה לתואר של ראש שבט כושי. למרות מצב בריאותה הרופף, הניתוחים שעברה ושהיותה הממור־שכות בבית־החולים, יצאה למסע־הסברה נוסף באירופה, כמעט חוץ סיכון חיהי ממש.

אדם היחיד מלבדה שבלט בזירה הפוליטית הפנימית כמצטיין בתפקידו, היה שר־הפנים **ישראל בריהודה**, שהוכיח השנה כי אין לו רק „עין זועמת“, אלא גם יד זוקה, במאבקו נגד תופעות שנגאו לו שליליות. הוא יצא למלחמה נגד ההפקרות שהשתלטה בארץ בעיריית רבות, התל מפעיל בפעם הראשונה ביקורת תקיפה של השלטון הממלכתי על הרשות המקומית. אולם בעיקר בלט בריהודה כאשר דאג לקבורת הילד אהרון שטיינברג, בן הנוצריה מפרדסיחנה, תוך הפעלת מלוא כוחו הממלכתי.

בריהודה היה האיש החזק מאחורי הנחיות־הרישום, שגרמו למשבר הממשלתי. אמנם לא העז גם הוא להפריד לגמרי בין דת ולאום, אולם הוא עשה לטחות צעד ממשי אחד לקראת הפרדה כזאת. בואת גילה אומץ־לב רב יותר מאשר כל שאר חבריו בממשלה, שרובם השתקפו כבהונה פורמלית בלבד, כשהם מנסים לרכוש קצת פרסומת אישית על כמך מעשים שנעשו והחלטות שהוחלטו בידי פקידיהם.

מכל שאר הבחינות, היתה תשי"ח שנה של ירידת המתח הפוליטי הפנימי. קיומם של הציונים הכלליים כמעט ולא הורגש. הדתיים שפרשו מן הממשלה השתדלו מאד שלא להרגיז את ביגיי ולחטום את דרכם תורה. תנועת־החרות נמנעה מכל מעשה שיכול היה למשוך תשומת־לב. בשנת תשי"ח הוכח שוב כי מפלגות ישראל — מחרות ועד מפ"ם — הגיונות כולן מאותו מקור תפקידי (המגביה היהודית המאוחדת) אינן אלא פלגים שונים של מפלגה גדולה אחת, שההבדלים ביניהם זעירים בהשוואה לדמיון העצום במהותם.

לא פחות בלט העדרה של מנהיגות־של־אמת בציבור שהיה זקוק לה עוד יותר: מאתיים אלף ערביי ישראל. מחוסר מנהיגים בעלי־מעוף, שיכלו ללכד את ערביי ישראל, לעמוד מול הקו־הציוניסטים השכורים מצד אחד והחרתנים מצד שני, רסן לעמוד בראש המלחמה להחרות זכויות הערבים ושלילובם במערכות המדינה — נפל על ההנהגה למעשה בידי המנהיגים הערביים של מקי, ביניהם בלט השנה במיוחד המנהיג הצעיר והדינאמי **אמיל ח'ביבי**. מקי השתמשה בהודמנות כדי להפיק את הסיסמה של „הגדרה עצמית לערבי פלסטיני“, שיכלה להביא לביתור המדינה ולרעיון בטהונה. בכך עזרה להעמיק עוד יותר את התהום בין הרוב העברי לבין המיעוט הערבי. מצד שני עזר להם בואת הממשל הצבאי.

ששה-עשר איש ואשה סימלו בשנת תשי"ח את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם הם נבחרו על-ידי עורכי "העולם הזה", שנמנעו מלבחור באיש-הרפואה של תשי"ז מאחר שלא נמצא אף לא איש אחד במדינה אשר חולל מאורע אמיתי והיה ראוי לתואר זה. נימוקי הבחירה של הששה-עשר מצטרפים לדו"ח על מצבה של מדינת ישראל בשנת תשי"ח.

אנשי השנים המתקיימים

שארל דה-גול

העולם

איש מול המרחב

ההיסטוריה האנושית נוצרת תוך התגוששות בין כוחות אלמוניים. כך היתה גם שנת תשי"ח: צחת סובייטי אלמוני שילח לחלל את סטופניק 1, שנתן את חומר-הדלק לפעלתותיו הססגוניות של ניקיטה כרוש'צ'וב במשך השנה. צחת אלמוני יריב שילח לחלל את הלווינים האמריקאיים.

פנים שחוקות הביטו השנה מתוך התמונות השיגרתיים של העתונים היומיים. הברק האישי דהה מסביב לכדור הארץ. רוויט איוזנהואר וג'ון פיסטר דאלס נגרו אחרי המארעות, ללא יוזמה חדשה וללא רעיון חדש. במזרח הרחוק החליפו שני יריבים זקנים, צ'יאנג קאי-שק ומאו טסה-טונג, גידיפים ופגזים. הלוהם החתיק, יוסף ברוז'ט'ו, הזדקף שוב מלאו שיעור-קומתו כדי לעמוד מול התקפה חדשה של הענק הסובייטי, אך גם שמו נפגם במקצת עקב רדיפת חברו וסגנו לשעבר, מילוכובאן דג'ילאס.

מבין כל הדמויות האלה, בלט אדם אחד שהטביע על השנה חותם אישי לגמרי, שלא היה פקק על גלי מאורעות אלמוניים, אלא שעלה הודות לאישיותו המיוחדת, שהשפיע הודות לאופיו היחיד במינו. היה זה האיש שעלה לשלטון בצרפת: הגנרל שארל דה-גול.

הכוחות שהעלו את דה-גול על האוכף של המדינה הצרפתית היו אלמוניים, רחוקים מתחום שליטתו. היו אלה המתישבים הצרפתיים באלג'יריה ובני-בריתם, הצנתנים ושאר חיילי הכיבוש, שהתקוממו ב-13 במאי 1958 באלג'יר (היא אלג'זאיר הערבית) כדי לקטול את הרפובליקה הרביעית. מטרתם היתה להשליט דיקטטור חסר-רחמים, שידא בכוח הנשק והעינויים את מלחמת-השיחרור האלג'ירית, יבטיח את שלטון המתישבים בצפון אפריקה ויקים משטר מרומי פאשיסטי בצרפת עצמה.

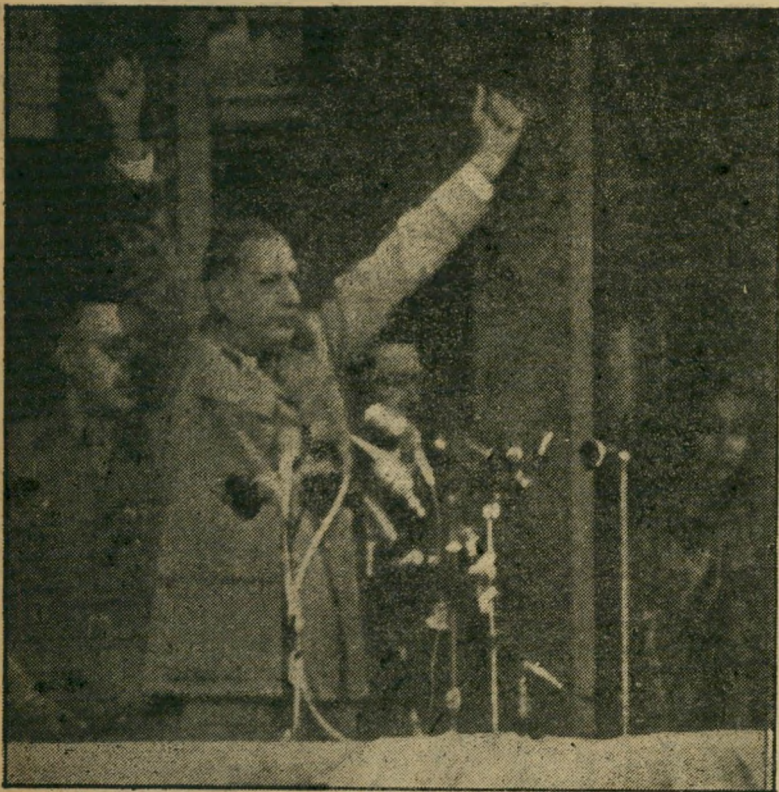
אולם הגנרל שהגיע לכס ראש-הממשלה הודות למרד זה היה איש שונה מאד מתמונה זו. מעשהו הראשון היה להבטיח את המשטר הרפובליקאי בצרפת, עליידי שיתוף המפלגות החתיקות בשלטון. מעשהו השני היה לשבור את עמוד-השדרה של המרד האלג'ירי, והטלת מרות קפדנית על הצבא המרדני בצפון-אפריקה.

זקוף, גאה ושתקן, סירב דה-גול לגלות את השקפת-עולמו ואת תוכניתו לפני שהושכן לבטח בארמון השלטון, עליידי אומה מיואשת, שראתה בו הצלה יחידה מפני מלחמת-אזרחים מגואלת בדם. כאשר השיג מטרה זו אחרי תריסר שנות מרצון גילה זה גול גישה שהפתיעה את עסקני צרפת והדהימה את מורדי אלג'יר.

דה-גול תפס את אשר לא תפס שום מדינאי אחראי אחר של המערב: כי העובדה המרכזית של המאה העשרים אינה ההתמודדות בין העולם המערבי לבין הגוש הקומוני-סטי.

צעירה מוסלמית מתעלפת בהפגנה לזמן עלית דה-גול

דה-גול נואם בפני המתישבים הצרפתיים בעיר אלג'יר

ספי, אלא ההתפרצות הלאומית של עמי אסיה ואפריקה, עמי האין השואפים אל הישג ממשלות הגמדים, ששלטו בצרפת עד לעליית דה-גול, ניסו לעמוד נגד התקוממות זו, כפי שניסו זאת ממשלות-הגמדים של ישראל. במאבק הסריסוכיים זה איבדו את הודוסיין, מארוקו וטוניסיה, עמדו לאבד את אלג'יריה, היו עתידות לאבד את מאדאגאסקאר, הסודאן הצרפתי, הקאמרון וארץ טנגו. היתה זאת הדרך הבטוחה להפיכת צרפת למעצמה קטנה.

מול ככה זו הציע דה-גול הצעה גראנדיוזית, מפתיעה ברוחב תפיסתה ובתנופת מעופה. הוא הציע לצרפת להשתלב ביבשת האפראסיאתית, ללכד מאחוריה מחנה גדול של עמים שואפי-שחרור, לתת להם סעד כלכלי ותמיכה פוליטית, ולהפוך את צרפת למנהיגת פדרציה אפריקאית גדולה — כראשונה בין שחת.

גי מולה, מעין בן-גוריון צרפתי, רצה לעמוד נגד המרד האלג'ירי עד כמה שאפשר. גיאק מאסי, גנרל הצוננים, מעין משה דיין צרפתי, רצה להטביע את המרד בדם. גיאק סוסטל, מעין בנין צרפתי, רצה להתחכם, לתת לבני אלג'יריה שחיון מלא כאזרחים צרפתיים, אף במחיר הכנסת מאה צירים אלג'יריים לפרלמנט — שם יכלו להפוך ללשון-מאזניים.

דה-גול הרחיק לכת עד אין שיעור יותר. הוא הציע כי אלג'יריה אוטונומית, בה ישלוט הרוב הערבי שלטון מלא, תכנס כחברה שותף-זכויות לפדרציה הצרפתית הגדולה, שתכלול גם את מארוקו, טוניסיה, והמושבות הנוכחיות של צרפת, שיקבלו את עצמאותן. חבר-עמים צרפתי כנה, קיחה דה-גול, יהצוך את צרפת שוב למעצמה גדולה, בעלת היסט כלכלי מרחבי מיצק, דוברת של מחנה גדול וחשוב בעולם. מדינה שגם אמריקה וגם ברית-המועצות יצטרכו לדבר אליה בכבוד.

לא במקרה הגיע דה-גול לגישה זו. לפני 17 שנה, כשהיה ראש צרפת החופשית, עמד על קרקע אפריקאית. או הבין שרק אפריקה הצרפתית יכולה לשמש בסיס איתן לצבא צרפת החופשית, ממנה יוכל לגשת לכיבוש חזרה של המולדת הצרפתית, שנאנקה תחת מגפי הנואצים ומלחכי פינכתם. או נתן הצהרה היסטורית, בה צייר לראשונה את התמונה המושכת של אפריקה חופשית, הקשורה עם צרפת.

רבים השבו או כי זהו תכסיס חולף, האמינו כי הגנרל שכח את חזונו ביום שדרכה רגלו שוב על אדמת צרפת המשוהרת, הם לא העריכו כראוי את יושרו האינטלקטואלי. תפיסתו המרחיקה-ראות של דה-גול קרובה מאד לגישתם של בעלי הרעיון השמי בישראל, המבקשים להפוך את ישראל לנקודת-המוקד של מרחב שמי גדול ומאוחד. אולם זיה-גול היה נועז גם מהם. כי סיכוייה של צרפת, מדינה אירופית עמוסת ירושה קולוניאלית נפסדת, להצליח במיבצע כזה, היו קלושים הרבה יותר מסיכוייה של ישראל, שהיא מדינה אסיאתית והקשורה בעמי ערב קשרי תרבות, לשון והיסטוריה.

אין כל בטחון כי דה-גול יצליח במיבצעו הנועז. אם יצליח, יוכל להיות לאיש-השנה של תשי"ט או תשי"ח, ייכנס להיסטוריה כאחת הדמויות הגדולות של ההיסטוריה המערבית. אולם עצם עלייתו לשלטון והצגת מצעו הופכים אותו לאיש-העולם של תשי"ח.

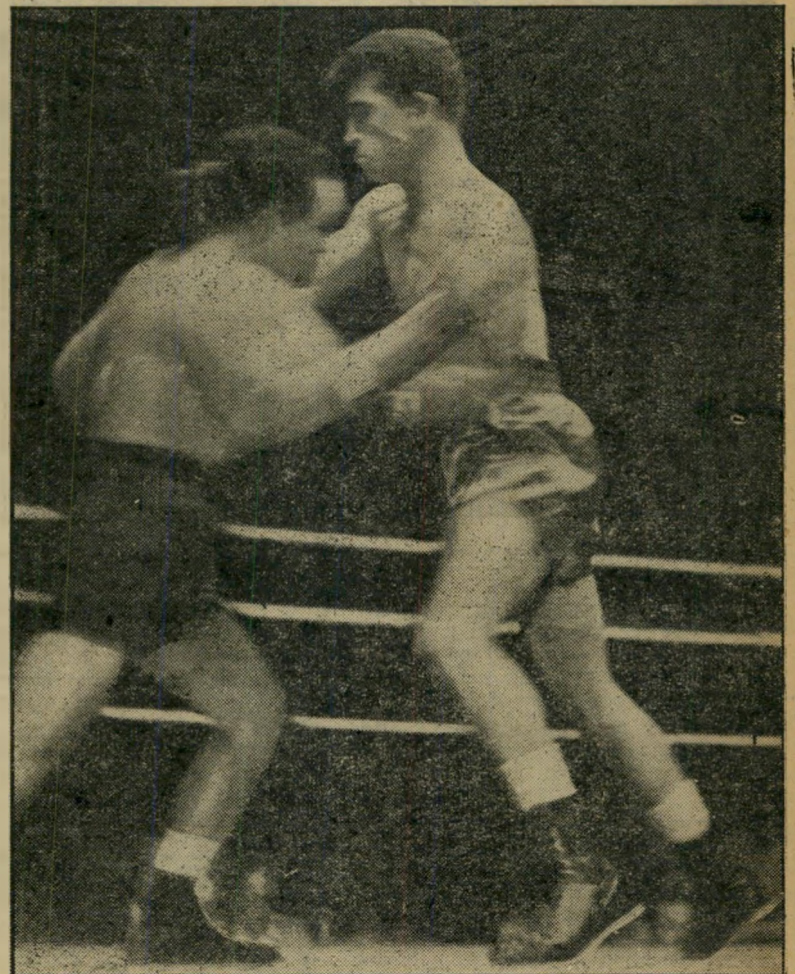
סרחון מן הראש

היה זה אופייני מאוד כי האיש ששמו היה קשור בשני המאורעות החשובים ביותר שקבעו את המונח הספורט הישראלי בתשי"ח לא היה ספורטאי, אלא זחקא עסקן ספורט. כי תשי"ח היתה שנה בה פינו הספורטאים, על המסלול והמגרש הירוק, את מקומם, ונתנו את רשות הדיבור לעסקנים. האחרונים השתלטו והתפשטו בגוף הספורט הישראלי על כל שלווחותיו כסרטן, הביאו להסתירות עורקים מוחלטת, לתופעות של רקבון, ובסופו של דבר העמידו על סף החיסול את שני ענפי הספורט הפופולריים והנפוצים ביותר במדינה: הכדורגל והכורסל.

אלוף-משנה **שמואל סוחר** היה אולי הדמות החיובית ביותר בין כל עסקני ה"ספורט למיניהם. הוא היה עסקן ששמו לא היה קשור באגודה מפלגתית זו או אחרת, לנגד עיניו עמדה טובת הספורט לפני כל טובת הגנה פרטית. היה זה הוא שהצליח להוביל השנה את נבחרת ישראל בכדורגל להתמודדות, במסגרת המשחקים המוקדמים של הגביע העולמי, נגד מצרית כדורגל כמו חלם. הוא האיש היכול בצדק לזקוף על חשבוננו את הפסדי-הכבוד של ישראל במשחקים אלה, בהם זרחה בבת אחת מחדש כוכבו של שוער הנבחרת ה"לאומית **יעקב חודורוב**, שחזר ארצה כי גיבור לאומי, אחרי שגילה יכולת ברמה בינלאומית במשחק בקרדיף.

מלבדו התבלטו השנה ספורטאים כמו האתלט **אורי זוהר**, שהשיג הישגים טובים בהדיפת כדור-ברזל, ייצג בכבוד את ישראל במשחקים האסיאתיים בטוקיו; המתאגרף **דויד עובר**, שעזב את הארץ, הפך למתאגרף מקצועי על וירות בריטניה, קצר נצחונות ראויים להערכה; הצנחן **שמעון צחור**, שבכוחות עצמו, ללא כל עזרה מצד כל גוף

דויד עובר, הספורטאי המצטיין, הולם ביריבו בתחרות

שהוא, ניסה להחזיר ספורט חדש לישראל — הצניחה החפשית, אירגן לבדו משלחת צנחנים לאליפות העולם בכדורסלבה שבצ'כיה.

לא חסרו השנה מאורעות ספורט אחרים, בהם לא התבלטו במיוחד ספורטאים בודדים. השנה נתחזה עם נעילת המכביה החמישית, בה לא השיגו ספורטאי ישראל כל הישגים מיוחדים. היא הסתיימה בתורתה של משלחת הקלעים הישראליים, שהשיגו תוצאות של כבוד באליפות הקליעה במוסקבה. באמצעות יצאו מספר משלחות ספורט לחוף-לארץ, וכמה קבוצות זרות, כולן קבוצות כדורגל, ביקרו גם בארץ. אולם אף לא אחד ממאורעות אלה לא הטביע את חותמו על הספורט במשך השנה.

ללא ספק היתה זו פרשת חרפת טוקיו שאפיינה את הספורט הישראלי בתשי"ח. היא גילתה את כל הרקוב והפסול המכוסים בספורט בארץ, ולא בכדורגל בלבד. בגילגוליה השונים היא חשפה את שלטון המרכזים האגודתיים, את שחיתות העסקנים שדבקה בספורטאים. ואשר באה לידי ביטוי בולט בכשלון המחפיר בטוקיו.

לא היו אלה דברים חדשים, אולם הם הגיעו לגבול שהצריך ניתוח חריף. שמו של מרכיב הנבחרת, שמואל סוחר, למרות שלא היה אחראי באופן ישיר לחרפה בטוקיו, סימל את הפרשה. הוא היה גם האדם הראשון שידע להטיק את המקצועות, התפטר מתפקידו — עובדה שהבליטה עוד יותר את אופיים של העסקנים האחרים.

דם בחוצות בגדאד

המאורע החשוב ביותר במרחב, ואחד משלושת המאורעות החשובים ביותר בעולמה של תשי"ח (שני האחרים: שיגור הספוטניק, עלית דהיגול) אירע ב-14 ביולי, בשעות המוקדמות של הבוקר. בייעילות של מכוונה משומנת היטב התקומם הצבא העיראקי, קטל את המלך **פייסל**, את דודו **עבד אל-איללה** ואת ראש-המשלה **נורי אל-כאסבי**.

במשך כמה ימים חיכה העולם הנדהם להתקוממות נגדית. שמעות על תנועת חטיבות נאמנות לממלכת ההאשמים ריחפו בחלל. אולם אחרי שבוע היה ברור לכל: העם ה"עיראקי כולו, על בניו הערביים והכורדים, קיבל ברצון את שבירת המשטר הישן, ש"כלם במשך דור שלם כל התקדמות פוליטית וסוציאלית של העם, באמצעי-דיכוי מתריסים והולכים.

לא היה זאת מהפכה עיראקית גרידא. הרצח האכזרי של אל-כאסבי סימל את סופו של דור שלם — הדור שהנהיג את מלחמת השיחור הערבית נגד התורכים, שכרת ברית לחיים ולמוות עם האימפריאליזם ה"מערבי, ושניסה לקיים בעזרתו שלטון ריאלי קצוני של המעמד הפיאודלי ורוח האיסלאם. נפילתם של שאר נציגי הדור הזה וממשיכיו **המלך חוסיין בירדן והמלך סעוד בסעודיה**, לא היתה אלא שאלה של זמן. בעזרת כידונים בריטיים ודולארים אמריקאיים יכלו להחזיק מעמד עוד כמה

שבועות, חודשים או שנים — אך כבר בתשי"ח לא היו אלא שרידים של תקופה שחלפה. האיש הגדול של המרחב בשנות תשי"ח נשאר **כמאל עבד אל-נאצר**, גיבורם של שנים מיליונים מאירוק ועד עומאן ומוסול. תשי"ח עמדה כולה ביסמין נצחונותיו. סוריה נתנה דוגמה יחידה-במינה של ויתור מרצון על קיומה העצמאי, הצטרפה לריפובליקה הערבית המאוחדת, בחרה בעבד אל-נאצר לנשיא רעים. תמונתו נישאה בידי מורדי הלבנון, שעירערו את שלטונו של **כאמיל שמעון** הפרו-מערבי וגרמו לבחירתו של הרמטכ"ל **סואד שיהאב** במקומו — עדות לרצונה של המחצית הנוצרית של הלבנון להשתלב בתנועה הלאומית הערבית, כפי שעשתה זאת העדה הדרוזית בהנהגת **כמאל ג'ומבלאט**. המרשל טיטו וניקוטה כרושצ'וב התחרו בניגודם בניסיונם לרכוש את לבו של השליט הצעיר בקאהיר; הוונגטון, לונדון ופאריס החלו אף הן בלית ברירה לנגן לו סרנאדות. המהפכה בעיראק היתה רק שיא של תהליך זה, ורבים תלו בה תקות. כי בעוד שעבד אל-נאצר עצמו נמנע מלבש השקפת-עולם חברתית ברורה, ונסיגותיו הקטנים להביא קידמה כלכלית לארצו (כמו מיפעל הפרחת השממה ב"מחוז השיחור" נסתיימו בכשלון, היה נדמה כי המהפכנים העיראקים ערים יותר לבעיות הסוציאליות של העולם הערבי. הם לא היו בני עור אחז. בהנהגתו של **עבד אל-כרים אל-קאסם**, נהניג מתוך ואהוד, התלכדו זרמים שונים ומשונים. בצד אחד עמדו המדינאים האורחיים, רובם בעלי שאיפה חברתית מתקדמת אך מתונה. בצד השני עמדו הקצינים הצעירים, מעריצי גמאל עבד אל-נאצר, בהנהגת **עבד אל-כאסם עארף**, דמגוג צעיר ולוהט.

אחרי שנצחונה המוחלט של התנועה הלאומית הערבית הפך הדאי, היתה השאלה הגדולה: מה תהיה דמותה הסופית? ככל שגולה האימפריה של עבד אל-נאצר, כן רבו בה הזרמים הרעיוניים. מסוריה התפשטה ברחבי המרחב המפלגה הסוציאליסטית המתקדמת אל-בעת. בהנהגת **אכרם אל-חוראני**, שהשמיעה לא פעם רמזים של אהדה לישראל, ויתכן כי המהפכה העיראקית תוסיף לה זרם נוסף.

ישראל התרחקה השנה עוד יותר מתנועה זו. כאשר פלשו האמריקאים ללבנון, למחרת המהפכה בעיראק, כדי לקיים את שלטונו הכושל של שמעון ולהיות מוכנים לקראת אפשרות של פלישה לעיראק, קידמה ממשלת ישראל פלישה זו בשמחה גלויה. כאשר צצו הבריטים לפלוש לירדן כדי לקיים את שלטון-הדיכוי השנוא של המלך חוסיין, פתחה

אין צעירים זועמים

לולא יצירה ספרותית רבת-היקף אחת, היתה תשי"ח יכולה להיכנס לתולדות הספרות העברית החדשה כעוד שנה של שדפון. ענקי-הרוח המשיכו בדומיית-האלם, כמו בשנים הקודמות. רחוקים מהחי הארץ, זרם לבטו של האיש העברי, ריקים מכל בשורה התובעת ביטוי, שבעים מטובות-הנאה אותן שפצו עליהם מפלגות וראשי-ערים, ראו רבים מהם את עצמם פטורים מליצור כלל. רק סה ושם עוד התפרסמו פרקים מיצירות העומדות לבוא של שמואל יוסף (ש"י) **עננזון**.

ענק הספרות העברית וסמל היושר שלה, שהשנה נחוג יובלו ה-70. מותו של ה"סופר **יעקוב פיכמן** גראה כסופה של תקופה.

לעומתם המשיכו המספרים של הספרות העברית להוציא ספרים אשר המרחק בינם לבין יצירות ספרותיות היה רב. הבעיות שפקדו את האומה בשנים האחרונות, ה"עוועים שחלפו על פני העם, חילוקי-הדעות שהטרידו כל אורח בשאלות דת ומוסר, ההתנגשות בין הדת והמדינה, המאבק בין כסחון המדינה לבין צחי המוסר — כל אלה לא הגיעו אליהם. במקום לחשוף אמירות חרות לקראת אידיאלים חדשים או לשקף לפחות את הלך הרוחות של התקופה, את השאיפות החברתיות, התרבותיות והמוסריות, הסתפקו כמעט כולם בעבודה הקלה של רפורטגיה ספרותית.

מצארים הרחוקה זרק אחד היוצרים הישראליים המקוריים האמיתיים, **עמוס קינן**, קריאת-תגר לעבר סופרים אלה. "אפשר לתאר באופן נוגע עד הלב את החי הלווחמים בפלמי"ח, ההולכים והגופלים בשדות, מבלי לעבור בחיים אפילו חויה של יוסאימונים אחד... (אלה הם) פונקציונרים רוחניים, מקבלי משכורת לעידוד התרבות, מפכרקי מוראל

ויוה אביבה!

שני הקצחת של העולם הנשי יוצגו השנה עלידי נשים שהתפרסמו הודות ל'בעליהן'. הדמות היפה ביותר היתה אשה נכריה **אודרי פלינט**, אשתו של הקצין הקנדי בשרות האו"ם שמסר את חייו על הר-הצופים (ראה עמוד 4). כתבה אודרי פלינט בהעולם הזה עם פירותה מן הארץ: "אני עוזבת את הארץ הזאת ברגשות מעורבים. הכרתי את יופיה, וגם את צערה ואכזריותה. היא כמו לב שנקרע לשניים — האם אפשר לראותו ולא לבכות עליו? ... האם אני שונאת את הארץ או את יושביה? אין בלבי כל סיגה זו."

שנאה. האם השנאה תחזיר לי את בעלי? אשה מסוג אחר לגמרי היתה אשת הפורץ הנוצץ, **עדה בנציוני**. כאשר נודע ברבים כי הפורץ השקיע את הרכוש השדוד בוילה מפוארת, אותה רשם על שם אשתו, בעלת גניילדים משגשג, חיכה הציבור לשוא כי האשה תחזיר את הרכוש.

כמה ישראליות צעירות הוסיפו לעשות חיל בחוף לארץ, למרבית קנאתן של נערות-הוזהר בצפון תל-אביב. **זיוה רודן** (לשעבר **שפיר**) נראתה פעמיים על בדי ישראל, כל פעם במשך שניות ספורות, שלחה הייתה תמונות חצי-עירום וקטעי עתונות בהם הופיעה כגיבורת צה"ל. **חיה הררית** נראתה בתפקיד ראשי בסרט איטלקי בינוני, זכתה להישג חשוב כשהיחמתה על חוזה לתפקיד הראשי בסרט בן-חור, והדימה את מעריציה כאשר הגיעה לארץ תמונה מן הסוג ההוליוודי, בה הופיעה כמעט ערומה.

שחקנית צעירה אחרת, **רינה פסקין**, חזרה ארצה אחרי שהגנה נצחון תיאטראי בתפקיד אנה פראנק על במת ברודוויי.

אולם האשה שריתקה השנה את דמיון הציבור יותר מכל אשה אחרת היתה אמנית משטח אחר: **אביבה רוזה**, הצד הנשי של צמד-הזמרים אילקה ואביבה. היא גרמה לסנסציה עולמית ולמהומה במגרש-הכדורגל של קארדיף כאשר הופיעה באנגליה יחד עם

אילקה ואביבה בתמונה משפחתית במטבח ביתם באפקה

נבחרת הכדורגל הישראלית. כאשר נפוצה השמועה כי הוזמנה עלידי ענק הכדורגל ג'ון צ'ארלס, היהדהה בעתונות הבריטית והישראלית השאלה המדבקת: "מי שלם בשביל הכרטיס?" תשובת אביבה: בן-דודו של בעלה.

האפיוודה כולה חיבבה את אביבה על הקהל הישראלי, לא הזיקה לדרכם האמנותית של אילקה ואביבה.

אשה אחרת שהצליחה כאשה, לא פחות מאשר זמרת: **ריקה זראי**, חביבת הקהל, שהשקיעה בתפקידה כאם וכמחנכת לא פחות מרץ מאשר בעיסוקה האמנותי. בשאר השטחים נשאר הנשים של תשי"ח, במידה רבה, אלמוניות. האחת שזכתה לפרסומת, **גולדה מאיר**, לא מילאה תפקיד נשי, התגברה בהצלחה על תפקידו של גבר. בכל רחבי הארץ עבדו אלפי מורות, לעתים קרובות בתנאים קשים, תמיד במשכורת מגוחכת. מאות עובדות סוציאליות ניסו לעמוד מול המצוקה הגוברת והולכת של ישראל השנייה. אחת מהן השמיעה בסוף תשי"ח קריאה נרגשת, כאשר גינתה את חגיגות העשור עליהן מוצאות מיליוני ל"י, בשעה שרבות משפחות ישראל מוכות-רעב. אחת החלוצות האלמוניות, הצעירה **שושנה לפידות**, זכתה השנה לתואר אשת-סופת, בשל פעולתה המסורה בהשתכנות כעבריה יחידה בכפר ערבי כמורה וכידידה.

כוותלי הסורי, עבד אל-נאצר המצרי ועארף העיראקי

ישראל לפניהם את המרחב האווירי שלה, דבר שחיוק מחדש בכל רחבי המרחב את הדיעה שישראל היא בת-בריתם הטבעית של האימפריאליסטים. הגילוי המרעיש כי זלק מן המהפכנים העיראקים רצה בשעתו להתקשר עם ישראל, אך נדחו על-ידיה, רמו על סיבות התפתחות זו.

המארינס נוחתים ליד ביירות למחרת המהפכה בעיראק

סטנדרטי לפי הזמנה! ענה לו הסופר **יהושע בן-יוסף**: בדורנו אין צורך בנוגנופני-רמיים, באייהשלמה עם סדרי החברה, מפני שבאמת הכל בא כבר על תיקונו, ובמדינת ישראל הוקמה הברה כה מושלמת עד ששוב אין לסופר מה לבקר. היה זה ההיפך המוחלט של ה"צעירים הזועמים", שהפיתחו השנה חיים חדשים בספרות האנגלית.

גומה שהסופרים האחרים מצאו שהאידיאולוגיה של בר-יוסף כדאית ונוחה. **נתן שחם** כרה רפורטגיה על הי הקיבוץ, ניסה לנגד כמה בעיות יסוד של החברה הקיבוצית, בקובץ סיפוריו הרביעי סיכון וחתיקים. **חיים הזז** טיפל באותה דרך בהתישבות החדשה בלכיש, בקובץ סיפוריו חגורת חלומות. שלא הצליח לתאר את האפוס המופלא של אנשים הנצמדים אל קרקע חדשה. **משה שמיר** באגדות לוב, ו**חנני ברטוב** בהשוק הקטן, עסקו ברפורטגיות סתמיות, שבמרכזן עמד טיפוס האדם הקטן בישראל. **בנימין תמוז** ביכר לכתוב בקובץ סיפוריו הקצרים גן נעול על הטיפוסים הזרים והמוזרים בחברה הישראלית, עלה בכושרו על רוב חבריו. משורר-החצר **נתן אלתרמן** הוציא את קובץ שירי התיבה המזמרת לבני-הצעירים.

פעלתנות ספרותית רבה פיתה מנהל עם עובד, מדינאי-לשעבר **משה שרת**, שהוציא לאור לא רק שני ספרים של עצמו, אלא גם הכניס לתיכנית ההוצאה כמה יצירות חשובות, פתח בסידורה של ספרי-כיס עממיים וזולם לשיפור טעם הקהל.

היחיד שהתרומם מעל לכלם היה יזהר (ס. יזהר) סמילנסקי, שהוציא השנה לאור את יצירתו ימי ציקלוג, שעל חיבורה שקד חמש שנים. בשני כרכים, המכילים 1143 עמוד, גולל יזהר את סיפורה של כיתת החילים במשך שבוע ימים, בו לוחמת הכיתה על אחת הגבעות בדרום הארץ, בימי מלחמת-תשי"ח. בסגנון קשה לעיכול, במשפטים ארוכים המשתרעים על פני עמוד שלם, בצורה הספרותית של "שפך מחשבה" מסועף ובלתי-פוסק, ניסה יזהר להעלות את הטיפוס של הצעיר הישראלי, בן דור המדינה.

למבקרים היו דרושים שלושה חודשים כדי להתגבר על קריאת היצירה אירת-הממדים. (התלונן מנהל בית אחד-העם ד"ר יוחנן פורגובינסקי: "וכי ראיתם סיפור שנוקקים לכל הפחות לעשרים מילונים כדי לקרוא בו עמוד אחד?") אולם אחרי שהמבקרים סיימו את הקריאה, החל להתפתח ביניהם קרב שלא נפל בחריפותו מן המאבק על גבעות ציקלוג עצמן. בעוד שרוב המבקרים גמרו את ההלל על יזהר ויצירתו, כדרכם לגבי כל יצירה של סופר שקנה לעצמו מעמד בטוח, הרי נשמע לפחות קול נוגד חריף אחד.

טען **ברוך קורצווייל**, החשוב בין מבקרי-הספרות בישראל: "אין לפנינו התקדמות ... בסך הכל, ריידה מדאיגה של הרמה האמנותית (של יזהר) בכללותה ... הרחבה אין-סופית של הסיפור הפלמ"חי, בסגנון היוהרי הידוע ... קריאה מייגע, ולעתים קרובות מאד משעממת ..."

אפשר היה לחלוק על תפיסתו האכטיסטי-נציאליסטית השטחית של יזהר, לטעון כי בלב הנוער העברי הבויים הניצנים של תחושת-חיים חדשה וגם מערכת-אידיאלים חדשה. אולם אי-אפשר היה להכחיש כי יזהר היה בשנת תשי"ח היוצר היחיד שניסה להתמודד עם הבעיות האמיתיות של הדור — יחסו של בן האומה העברית החדשה אל האומה העברית הקדומה, חיפוש הוהות העצמית של הדור החדש, יחסו של האדם העברי למלחמה.

אדים דה-פיליפ

אמונה מזיזה שרים

אם היה קיים השנה משהו שאפשר לקרוא לו אמנות ישראלית, הרי שקשה היה להבחין בו. כי מבול בלתי-פוסק של אמנות זרה הציף את הארץ, כיסה כל צמיחה מקורית חדשה.

רוב ההופעות הורות עמדו על רמה בינלאומית גבוהה. הלונדון פסטיבל באלט כבש את לבבות בעלי-הטעם, הגודן גייס רכש את לב נעוריהוזהר של תל-אביב, קירקס מוראנו ערך מסע-צנחנות בין הילדים, פיקולי הפי לא בלהטוטיו את הילדים מגיל 6 עד 60.

הכושית של בראזיליאנה, שאנטיה ראו ההודית, אולימפיה הצרפתית — כל אלה מצאו להם קהל. אולם הפרסומות הרעשנית שנתנה משקל שהיה לפיל ולזובוב, למר" תה גראזאהב וללהקת הפלאטרס, והכש" לון המחפיר והיקר שליווה כמה הופעות כאימה פומאק, יצרה ריאקציה בקהל.

ריאקציה זו גברה כאשר הקדישה ועדת העשור את כספי הציבור להבאת להקה תיאטרלית זרה שהציגה ברוב פאר את הבכור, מחזה יומרני חסר-ערך, בו הופיע במקרה בנו בכורו של מנהל ועדת-העשור. זה היה האירוע האמנותי העיקרי של שנת העשור, שמארגניה, הזרים לרות הארץ, הת נכרו לרוב ענפי האמנות המקורית.

הריאקציה הציבורית נוצלה בנריות על-האינטרסנטים, בעיקר על-ידי התיאטרואות.

ימינם בקדירה הציבורית, היקשו לכונן מעין צנורה ממשלתית על הייבוא האמנותי הפרטי. אולם גם בלי הגנה שרירותית ופסולה זו צעדה האמנות השנה כמה צעדים בטוחים קדימה. בערבי זליה התייחדו רבבות עם ריקודי-העם הישראליים, בחלקם מלאכותיים ושטי חיים, אך בחלקם פרי אמיתי של נוף הארץ. אלפים אחרים הריעו לקראת להקת ענבל, בהנהלת שרה לוייתנאי שחזרה ממסע-צנחנות בחוף-לארץ, מיוגה בקירבה ליטוש מקצועי עם סגנון ישראלי מובהק ושרשי. אחריה חזרה ממסע-הצנחה בחוף-לארץ הזמרת חנה אהרונאי, שדרכה להצלה הוכיחה עד כמה קשה להיות זמרת בבית.

אשת-האמנות של תשי"ח היתה האשה שימשה מופת בעקשנותה ובלחמתה למען האמנות הישראלית: אדים דה-פיליפ, שאמנותה הזיוה הרים ושרים, הקימה מחזד

בראזיליאנה בפטולה — טיפה ממבול יבוא האמנים הזרים בשנת תשי"ח

את האופירה הישראלית ונתנה שיעור מאלף של ייבוא אמנותי חיובי: הבאת כוכבי אופירה זרים שנכנסו למסגרת המקומית, משכו קהל והעלו את הרמה האמנותית. התופעה האמנותית המסוכנת ביותר של תשי"ח היתה עלייתה של שיכבת קומיסארים תרבותיים — נערי-הזוהר של דויד בן-גוריון, שרמתם התרבותית קרובה לאפס, אך שהתימרו לקבוע מה מותר ומה אסור לקהל הישראלי לראות ולשמע. אחרי שרד"י קולק הרחיק את תמונתו של הצייר זייצקי מן המדור המרכזי של תערוכת העשור והגלה אותה לפינה נידחת, על היותה מופשטת מדי לטעמו הילדותי ולטעם ראש-הממשלה, החל קול ישראל, הכפוף אף הוא לקולק, ושקיבל בענין זה השראה משמעון פרס, להטיל חרם רשמי על כמה יצירות שלא מצאו חן בעיני הקומיסארים, כגון הסניע האדום, אנקש ועוד. ברוב המקרים מיהרו הפזמונאים שחיברו שירים אלה להכות על חטא באופן פומבי, בצורה שהזכירה את התופעות של תקופת הזידאנובציניה בברית-המועצות.

אשה זילברג

חשפט

אחד מול השלטון

לתשי"ח לא חסרו משפטים פליליים סנסציוניים כמו משפטו של ישראל בניצוני, אולם כמו בשנים הקודמות עקב הקהל בנושימה עצורה אחרי המשפטים הפוליטיים, בהם ניתן לשופטי ישראל להוכיח באיוו מידה נשאה להם איתלות אמיתית מול מאמצה הממור שך והבלתי-נאלה של הרשות המבצעת להכניעם לרצונה.

דוגמה יפה של איתלות זו ניתנה על-ידי שני הרכבים של שופטים מחוזיים בתל-אביב. השופטים מרדכי קנת, יצחק זינדרביץ ויצחק גביזון חייבו את יוסף מנקס, זאב אקשטיין ודן שמר ברצח הד"ר קסטנר, אך זיכו את שלושתם כאשמת חבורת ומנהיגות בארגון מחתרת. מאותה אשמה זיכו השופטים נתן ברוכאי, יצחק רוזה ופסח אבישר את הנאשם יעקוב תרתי. היתה זאת מכה קשה לש.ב., שטען כי היתה קיימת מחתרת פוליטית. כי בהעדר מחתרת כזאת, נשאה פתוחה הי שאלה הקודרת: מי שידל את אקשטיין, סוכן ש.ב. לשעבר, להרוג את קסטנר, אשר נוכחותו הפריעה במידה כה רבה לכמה מאנשי-המפתח בשלטון?

בשני המשפטים הצטיינו הפרקליטים מקס קריצמן ויצחק אדרת. לעומתם התבלטה בשניהם התובעת, סגן פרקליט המדינה מרים בן-פורת, בהתקפותיה הי בלתי-מרוסנות על כל יריבי השלטון, אותם ביקשה לסכך ברצח קסטנר. על כן סערו הרוחות בציבור המשפטנים כאשר מונתה בן פורת לתפע למשרת שופטת מחוזית. דבר שרבים ראו בו פרס לשרות פוליטי. ציבור עורכי-הדין תרמים, זו הפעם הראשונה מאז קום המדינה, את טכס כניסתה לתפקיד.

משפט חשוב אחר היה משפטו של קצין-המשטרה יוסף זינגר, שנתבע לדין על-ידי הקצין-לשעבר זאב שטיינברג בעון עדות-שקר במשפט שביים מטה המשטרה נגד שטיינברג, בימי כהונת יחזקאל סהר. שופט השלום ד"ר יוסף מגורייהן בלט באומץ-לבו במשפט זה, עת ציחה בתום החקירה לעצור את זינגר ולשחררו בערבות. אולם החשוב מכל המשפטים השנה היה משפט קסטנר, שהגיע סוף-סוף לסיומו. בפסק-הדין, שתוכנו היה פוליטי לא פחות משהיה משפטי, ביטלו רוב השופטים העליונים חלק מפסק-דינו הקיסטורי של ד"ר בנימין הלוי, איש-המשפט של שנת תשס"ו. על-ידי מסירה מסודרת ומקוטעת של פסק-הדין, שהתדלו שופרי השלטון ליצור את הרושם כאילו טוהר קסטנר מכל דופי. אולם אפילו הרוב, שהיה תמים בדעתו הפוליטי על השלטון, מצא את קסטנר אשם בהגנה על פושעי-המלחמה קורט בכר.

האיש שבלט באומץ-לבו בין כל השופטים וחיבר פסק-דין היסטורי משלו היה השופט העליון משה זילברג, שהצטרף לדעתו של הלוי, קבע: "קסטנר מילא ביועיו, ושלא בתום-לב, את רצונם... של הנאצים, והקל עליהם על-ידי כך את מלאכת השמדת המיונים... הוא השתתף עם הגרמנים בהעלמת סוד ההשמדה...". הודות לאומץ-לבו של זילברג, נשאה פרשת קסטנר בחוקת תיקו משפטי, כאשר שלושה שופטים — הלוי, זילברג וגויטיין — מתייצבים מול שלושת השופטים אולשן, אגרנט וחשין בהערכת הפרשה ההיסטורית.

כלכלה

פנחס לבון

סנט ג'ורג' והדרקון

אילו קם השנה מחבר-אגדות גאוני, יכול היה לחבר סיפור מרתק על סנט-ג'ורג' החדש, פנחס לבון, שיצא להרוג את הדרקון האכזרי, סוגל בונה, בעל שבעת הראשים היורקים אש, כדי להציל את בתולת ישראל מגורלה המר.

האמת היתה פחות ספרותית. מסע לבון לי פירוק סוגל בונה — המעשה הגדול ביותר בכלכלת ישראל השנה — היה פרי שיקולים פוליטיים. מטרתו היתה להכניע את קבוצת-המנהלים של סוגל בונה, שגיבשה לעצמה עמדה פוליטית מונופוליסטית במערך כוח מפא"י, ולהשליט במקומה את המני גנון הגדול של ההסתדרות — שבראשו עומד לבון עצמו. כמו בימי המלחמות בין הדוכסים של ימי הביניים, לא היה לאדם הקטן איכפת מי המנצח. כי מטרת המלחמה לא היתה שירת שלטון הדוכסים.

בסוף תשי"ח נחל לבון נצחון בקרב, אך עדיין לא ניצח במלחמה. הוא הכין בסבי לנות את הכיבוש, שלב אחר שלב — תחילה כיבוש הועד הפועל, אחר כך כי בוש חברת-העובדים, לבסוף כיבוש סוגל בונה. אולם המנהלים לא נכנעו, השיבו מלחמה ערעה, התפטרו בסיטונות, ביקשו לעצמם בני-ברית חדים במאבק הגדול על השלטון בתוך מפא"י.

הקרב על סוגל בונה לא נגז במאומה מלחמת-היסוד של הכלכלה הישראלית. על אף כל הסיסמות והפראזות הנבובות, על אף הידיעות המעודדות בעלות טורי הספרות שפורסמו כל כמה ימים, התרחקה המדינה בשנת תשי"ח עוד יותר מעצמאותה הכלכלית. בשנה בה שרר שלום עמוק לאורך כל הגבולות, ושלא הצטיינה בעליה רבתי, שוב עלה הגרעון במאזן המסחרי של המדינה. בשנת 1957 הגיע ל-480.6 מיליון ל"י, במחצית הראשונה של 1958 הגיע ל-241.3 מיליון ל"י. היתה זאת הוכחה נוספת לכך שלא הבטחון ולא העליה גורמים לגרעון, אלא ליקוי יסודי בעצם מהותו של המשטר הכלכלי בארץ. ליקוי זה בלט השנה לאורך כל התזימות הכלכליות. שררה-הפיתוח המפא"י מרדכי בנטוב, שזוכה בשעתו מאשמה בשערורית-המיליונים של סדום, נמצא אשם במישרין בשערורית-המיליונים חדשה, הפעם בתמנע, שם נקברו סכומים עצומים בחוסר-יעילות מופתית. במישך השנה התעוררו ספקות גוברים והולכים לגבי כל תוכנית הפיתוח של הממשלה, ובמיוחד לגבי פעולות משרדו של השר פנחס ספיר, שזכה לכינוי "פוטיומקין". נסתבר יותר ויותר כי המדינה, הגורפת כספים מחוץ-לארץ באמצעות השילומים, המענקים, המבניות והמלווים, מחלקת כספים אלה ביד רחבה לליוותנים מפלגתיים ופרטיים, אשר הממשלה מכסה מ' 80 עד 110 של ההשקעות במפעליהם, שבחלקם אינם אלא פיקטיביים, וברובם הגדול בלתי-יעילים.

ביקורת קטלנית נמתחה על כמה מן ההשקעות האלה, שבלטו במיוחד. כך בלטה ההשקעה הממשלתית במפעל טקסטיל מופקק בנצרת, באמתלה של "יהוד הגלילי". סכומים עצומים אחרים שולמו לבעלי מפעל המלך נשר כדי להשקיעם, כביכול, בנגב. מפעל קיזור פרייזר, אחד הגדולים שטופחו על-ידי ממשלת ישראל, זכה לביקורת יסודית וקט לנית בסידרת-מאמרים של שבתי טבת, שגילת כי המפעל אינו יעיל, אינו כדאי ואינו מועיל למדינה — אף שהמדינה היא שנתנה לו מימון אדיר-מדיים.

בי"ם לנהגות גדול ומשובלל, הוראה עיונית ומעשית.
לכל סוגי כלי הרכב, ע"י מורים מוסמכים.
קטנועים, אופנועים, מכוניות, אוטובוסים.
טל פ 61844

הכוכב אילן
ביס לנהגות
הטנוע • אופנוע
מכוניות • אוטובוס
תל-אביב רח' השומר מס' 5
פנת רח' נחלת-בנימין 12

הכוכב אילן
ביס לנהגות
הטנוע • אופנוע
מכוניות • אוטובוס
תל-אביב רח' השומר מס' 5
פנת רח' נחלת-בנימין 12

הכוכב אילן
ביס לנהגות
הטנוע • אופנוע
מכוניות • אוטובוס
תל-אביב רח' השומר מס' 5
פנת רח' נחלת-בנימין 12

הכוכב אילן
ביס לנהגות
הטנוע • אופנוע
מכוניות • אוטובוס
תל-אביב רח' השומר מס' 5
פנת רח' נחלת-בנימין 12

תל-אביב רח' השומר מס' 5
פנת רח' נחלת-בנימין 12

עמוס דה-שלים

מדע

אמוס למען השלום

בשטחים רבים הוסיף המדע הישראלי לצעוד השנה קדימה. בראשית השנה התבלט פרופסור **זאב לב**, עולה דתי באמריקה, יליד פולין, אחד הפרופסורים הצעירים בארץ (32) במחקר המים הכבדים שהיקנה לו שם בעולם. בצפון ובדרום חפרו הארכיאולוגים באדמת הארץ, כאשר שורה שלמה של צעירים — **יגאל ירון, יוחנן אהרונזי** וחבריהם — חושפים בסבלנות ובעקשנות את ההיסטוריה הרב-גונית של ארץ-ישראל.

בפעם הראשונה נעשה ניסיון לנצל את המדע כדי לפתור בעיה פוליטית רבת-נפק, כאשר ניסתה הממשלה להסתמך על אנשי המדע במאמציה לשנות באופן שרירותי את יסודות מוד יוקר המחיה, עליידי אי-הכללת כמה תריסר נקודות שהיו אחד מיסודות האינדקס עד כה. המדענים לא הסכימו לתת את שמם וידם למעשה פוליטי זה, שסתר את הכרתם המדעית.

אולם מלכת המדעים הישראליים, בעיני דעת הקהל, היתה זו אשר ראשי-הממשלה הזכירה בכל הזדמנות, ואשר הקהל הבלתי-מדעי תלה בה תקוות חרודות לגבי העתיד. היה זה מדע האטום לצרכי שלום, אשר רבים בישראל קיחו כי יעזור בבוא העת להפרות את השממה.

בראשית השנה התכנסו בישראל כמה מגדולי האישים במדע עטור-אגדות זה. המשלהב את דמיונו של אדם ממוצע.

רוברט אופנהיימר, נילס **בור** ושורה נכבדה של חבריהם התכנסו ברחובות, נתקבלו עליידי קבוצה של מדעני-אטום ישראליים צעירים. הבולט בין אלה היה הפרופסור **עמוס דה-שלים** (36), יליד הארץ, שסימל את הנוער הישראלי המתמסר למדע כיעוד בחיים. אולם דה-שלים סימל עוד בעיה, שהיא אולי החשובה ביותר בעולם המדע הישראלי, הוא לא היה רק המצטיין בקבוצת הצעירים — הוא היה גם אחד המעטים מבין מחנה גדול של פרטי-מדע מבריקים שגדלו בין כתלי האוניברסיטה העברית ומכון וייצמן — שנשאר בארץ. רבים מחבריו, שהציבור הרחב לא הספיק מעולם להכיר את שמותיהם נמשכו על ידי כוח הספיגה העצום של אמריקה, בה זוכים אנשי-המדע לקאריירות מזהירות. היתה דרושה מידה רבה של אידיאליזם כדי שמדען צעיר ומזהיר יישאר בארץ. עמוס דה-שלים סימל אידיאליזם זה. בקרב הנוער הישראלי הרואה במדע ייעוד-חיים.

הסינוי

קיבלת חשבון או חזקת על תשלום דמי המינוי, נא העבר לנו את הסך הנקוב. עקב הביקוש הגדול לעיתון לא נוכל לספק עיתונים למינויים שיפגרו בתשלומיהם.

אלי תבור

עיתונות

בילוש אחרי הבלש

אין ארץ בעולם בה יש לעתונות יכולת רבה כזו להשפיע על דעת-הקהל כמו בישראל. נוכח האפסות של הרדיו הממלכתי, העדר טלביזיה ואי-האמון שרוחש הציבור לעסקנים מפלגתיים, נשארה העתונות למעשה בלי מתחיה בשטח עיצוב דעת-הקהל.

אולם בשנת תשי"ח, כמו בשנים קודמות, לא השתמשה העתונות בפקדון זה שנמסר לידיה. רוב העתונים נשארו כבולים באויקים מפלגתיים, עשו מלאכתם רמיה, גם העיתונים הבלתי-פוליטיים-למחצה נזהרו מאד שלא לדרוך על יבלות בעליה-השררה. העתון הנפוץ ביותר בישראל ליהך את סינכת זו שלטון ללא בושיה, תמורת פירוורים של אינפורמציה. ואילו העתון המכובד ביותר היה משועבד במידה רבה לשורה של שינאות וקניאות פרטיות.

לכן נשארה השנה כמעט ללא מסע-גילויים מרעישים. שום כתב של העתונות היומית לא סיכן את עצמו כדי לגלות עובדות בלתי-נחזות לשלטון. בשנה, בה הוכיח סילוקו של יחזקאל סהר מראשות המשרה את הערך הציבורי העצום של זה מלחמה הבלתי-נרתעת בשחיתות, לא מצאו העתונים היומיים עוז בלבם ללכת בדרך זו. קשרי-השתיקה, מסוג זה של עתונאי הספורט סביב שערורית טוקיו, היה מצב רגיל.

להשפעה הציבורית הרבה ביותר זכו בעלי טורים אישיים, שהוכיחו במרוצת הזמן את אי-תלותם. אנשים כמו המבקר התיאטרוני **חיים גלמן** והמבקר הספרותי **ברוך קורצווייל** הפכו כמעט דיקטטורים בשטחיהם. מבקרים קולנועיים פחות ידועים קנו לעצמם השפעה רבה על ארגוני הקהל.

יחד עם הטורים הביקורתיים זכו להצלחה הטורים ההומוריסטיים, כמו אלה של **דן בראבון** ו**אפרים קישון**. כמה עיתונים הפכו בהדרגה מכלי-נשק ציבוריים לכתבי-בידור, ניסו בצורה זו להחזיק בקהל, שלמד לקמץ בשנה של מחירים מאמירים. מסעי-הגילויים הסנסציוניים ביותר של השנה בוצע עליידי כתב העולם הזה **אלי תבור**, שהוציא במו ידיו את השא. מן המחותרת, זוכה על כך בתואר איש-העתונות. כשסירבה הממשלה לגלות את שם ראש השא, גילה תבור את זהות האיש, בלש אחרי ראש-הבולשת במשך יום שלם (ופירסם להנאת הקהל את פרטי מעשיו במשך יום זה). החקירה גילתה כמה פרטים מדהימים על שיטות העבודה של מנגנון זה, שבראשו עמד עסקן מפלגתי פעיל. כתוצאה מכך נאלצה הממשלה להחליט על ביטול השא. — דוגמה יפה לערכו החיובי של מיבצע עתונאי נועז.

כעבור זמן קצר התפרסם שמו של אלי תבור בארץ, כתוצאה ממיבצע בו מילא תפקיד של קרבן: פרשת החטיפה המסתורית, שהרעשה את הארץ כולה, הגיעה לכנסת ולעתוני חוץ, חילקה את הציבור לשני מחנות יריבים. בעוד שרוב הקהל הצטרף לדעה כי החטיפה בוצעה על ידי מנגנון-החוש, המשיכו חסידי השלטון לטעון בעקשנות כי היה זה ביום, מאורע גדול אחר של השנה העתונאית היה התמוטטות תפוצתו וחסולו הסופי של השבועון **שינוי**, פרי-באשים בו הושקעו למעלה מ-400 אלף לירות מקרנות ציבוריות סודיות, שינון מתיקי השב. והמשרטה, ושמרתו העיקרית היתה להפיץ השמצות וזוגיות וחסרות-שחר נגד שורה ארוכה של יריבי השלטון. הוא נקבר תחת ענני הכוזב של הציבור.

ספול סיוחד להפסקה
נשירת שערות ומניעת קרחות
מאפשר: 1. הפסקה מוחלטת של הנשירה
2. הצמחת שער חדש
אחריות גמורה — במקרה של
אי הצלחה, יוחזר הכסף
רו בי נ'ס קוסמטיקום
בהנהלת סר א. רובין, ב'וקוסמטיקאי סרופים
תל-אביב, רחוב פינסקר 2 - טל. 22128

דם נגד הברכה

כאשר סירב בראשית תשי"ח הרב יהושע זליג דיסקין מפרוס'חנה לקבור בבית הקברות את הילד אהרון שטיינברג, בן לאם נוצריה ולאב יהודי, זרק את האבן שגרמה למפולת. היא נסתיימה בהתפטרותם של השרים הדתיים מן הממשלה — ולסירובו של בן-גוריון להחזירם, גם אחרי שקיבל את דרישותיהם ביחס לרישום בני נוצריות.

מלחמה קטנה אחרת התנהלה מסביב לרב יצחק רחמים נסים, איש הדת של שנת תשי"ז, שאחרי שורת נצחונות הגדיש את סאתו של ביגיי. כאשר החריס את טכס ה' אזכרה לזכר חיים וייצמן, מפני שכללי ה' טכס נגדו את המסורת הדתית, התרגו ביגיי, פקד לגייס את בנו של הרב, משה נסים, הצעיר התגייס בשקט. הפרשה נשתתקה. אולם כל המעשים האלה מצד פקידים, המקבלים את משכורתם מטעם ממשלת ישראל ואת השראתם ממפלגות דתיות אינן טרסנטיות, לא סימלו את מאבקה של הדת היהודית בשנת תשי"ח. זה התגלם בדמותו של עמרם בלוי, מנהיג נטורי-קרתא.

בלוי, נכדו של יהודי הונגרי דתי שהגיע ארצה מטריאסט לפני מאה שנה, על גבי סירה תורכית רעועה, אחרי נסיעה שארכה למעלה מחודש, איגו עולה חדש. הוא בז לציונים, שאינם בעיניו אלא עולים חדשים.

מסיתים ומדיחים. לפני 30 שנה, כאשר בא לארץ חיים וייצמן, היה זה עמרם בלוי שה' פריע נאומו הציבורי הראשון בירושלים והכריז מלחמה על ההנהגה החדשה. הסיכוב האחרון במלחמתו של בלוי אדום-הזקן נגד המדינה הציונית הכופרת היה מופנה נגד הקמתה של בריכה מעורבת בירושלים. נטורי-קרתא לא יצאו למלחמה נגד הבריכות המעורבות בתלאיבי ובצפת. אך כאשר באה הבריכה לעיר-הקודש, יצאו למלחמת-קודש. אזרחי ישראל, החדורים ברובם המכריע שנאה לזהות לנטורי-קרתא, אינם יכולים להעריך את מידת ההקרבה והמסירות אשר בני מאה-שערים, מוכי הדלות והעוני, השקיעו במלחמה זו, מול אלות המשטרה, צינורות-המים ומכונות-הסוהר. כאשר נאשמו נטורי-קרתא בהכאת שוטרים, יצאו להפגנה הבאה כשידיהם קשורות בחוטים מאחורי גבם. הם ספגו את המכות באהבה. אף שהאידיאלים שלהם היו פסולים בעיני הרוב, הרי ראוי לציון כי היו

משטרת ירושלים מסתערת על שורת מפגיני נטורי-קרתא

בשנת תשי"ח היהודים היחידים בישראל שהיו מוכנים לסבול ולהקריב למען אידיאל. בלוי עצמו נשפט לארבעה חודשי מאסר על תנאי, הפגין שוב, נכלא לתקופה של תשעה חודשים, נחון אחרי שישב במאסר במשך ששה חודשים תמימים. עובדה נוספת ציינה את בלוי השנה מכל שאר מנהיגי ישראל: בנו הלך בדרכו. אורי בלוי (30), אב לשלושה ילדים, נכלא אחרי שהשתתף בהפגנה נגד הברכה, נידון אף הוא למאסר. כאשר נתגלה תוך כדי כליאתו שמעולם לא התייצב לרישום בלשכת הגיוס הציור' גית (אף שהיה ברור שישוחרר מגיוס אוטומטי), הואשם בעבירה נוספת, ושפט לכמה ימי מאסר ולקנס כספי. בלוי הצעיר סירב להכיר בסמכות בית-המשפט הישראלי, סירב לחתום על ערבות כדי להשתחרר, סירב לשלם את הקנס לקופה הציונית. היו צפויים לו חודשי-מאסר ארוכים נוספים.

מלחמתם של נטורי-קרתא בישראל עוררה הרב בעולם היהודי. באמריקה הפגיגו אוהדיהם בפני הבית הלבן, ודרשו מן הנשיא האמריקאי להתערב כדי להבטיח ליהודים חופש דתי בישראל. שגרירות ישראל שלחה ארצה מברקים קדחתניים, בבקשה לטשטש את הפרשה שגרמה לה כושתי-פנים ברבים. כך נסתבר כי למדינת ישראל, כמו למדינות רבות אחרות בעולם, ישנה בעיה יהודית משלה.

הכנסת מעשה חיים שפירא מעשה מכופץ מאד

השמאל, שהפכו מאז ילדים טובים מאד בקואליציה ובכנסת. הן לא זוו כמעט כאשר הפך המרחב האזרחי של ישראל נתיב לכוחות המערב בימי משבר לבנון וירדן, בחסות ממשלה שלפחות חלק מחבריה נאמו כל ימי חייהם נגד האימפריאליזם, והתחייבו בפני בוחריהם לנקוט בקו נייטראליסטי של א'יהודהות.

איש אחר שהעז להעדר בשעת הצבעה: ח"כ הפרוגרסיביס ועורך הארץ גרשום שוקן, שהסתייג בצורה זו מן ההסכם הקואליציוני שאיים על חופש העתונות.

בהעדר מלחמה על דיעות והתנגשות של מחשבות, ירדה הכנסת מדי פעם לרמתה של וירת התגוששות וולגאריות. בויכוח על נאומיו הבלתי-מוצלחים של משה דיין, קבע ביגיי שלא נאה לאדם כמו מנחם בגין, שלא לחם במלחמת-העצמאות, למתוח ביקורת על אנשים שלחמו. בגין השיב מלחמה שעה, הטיח בפני ביגיי מלים כמו "מסולף... מוזיף... אבסורדאלי... ילדותי...". חבריו צעקו לעבר ביגיי: "רודנצ'יק!"

דחאק ויכוח זה הוכיח עד כמה חסר אומץ-לב מינימאלי בכנסת, הן בין ספסלי הקוא-ליציה והן בין ספסלי האופוזיציה. כי גם בגין וחבריו לא העיזו להכנס לבעיה האמיתית — היחס בין מערכת הבטחון לבין מערכת המפלגות — שאלה כאובה, שאיש איגו מעז לנגוע בה, פן ייחשד כחותר תחת בטחון המדינה.

אולם אפילו הסתייגותו הקלושה של ח"כ הפרוגרסיביס יזהר הררי, נגד פירושו של ביגיי בפרשה זו, הספיקה כדי לעורר את זעמו של ביגיי, להפחיד את הפרוגרסיביס עד מעמקי הגשמה.

אורחי ישראל השלימו עם כנסת זו. הם ידעו היטב כי גם הכנסת הגרועה ביותר עדיפה על משטר רוני, מן הסוג התיבי על כמה מן הבחורים הצעירים המסתובבים מסביב לביגיי והחולמים בגלוי על משטר מרותי יותר של "הזקן". על כן סבל העם את הכנסת. הוא פשוט חדל להתעניין בה.

המעשה המפוצץ היחיד שנעשה בשנת תשי"ח בכנסת לא היה כלול בסדר-היום. ביום השלישי, 29 באוקטובר 1957, בדיוק שנה אחרי פלישת צה"ל לסיני וסבח כפר-קאסם, נכנס משה דואק, צעיר מופרע וממורמר בגלל עחל אישי שנעשה לו לדעתו על-ידי הסוכנות היהודית, לבנין הכנסת. 14 דקות אחרי שעה שש אחרי-הצהריים זרק רימון יד לתוך האולם, ליד שולחן הממשלה. דויד בן-גוריון והגדרה מאיר נפצעו קל. משה שפירא נפצע קשה.

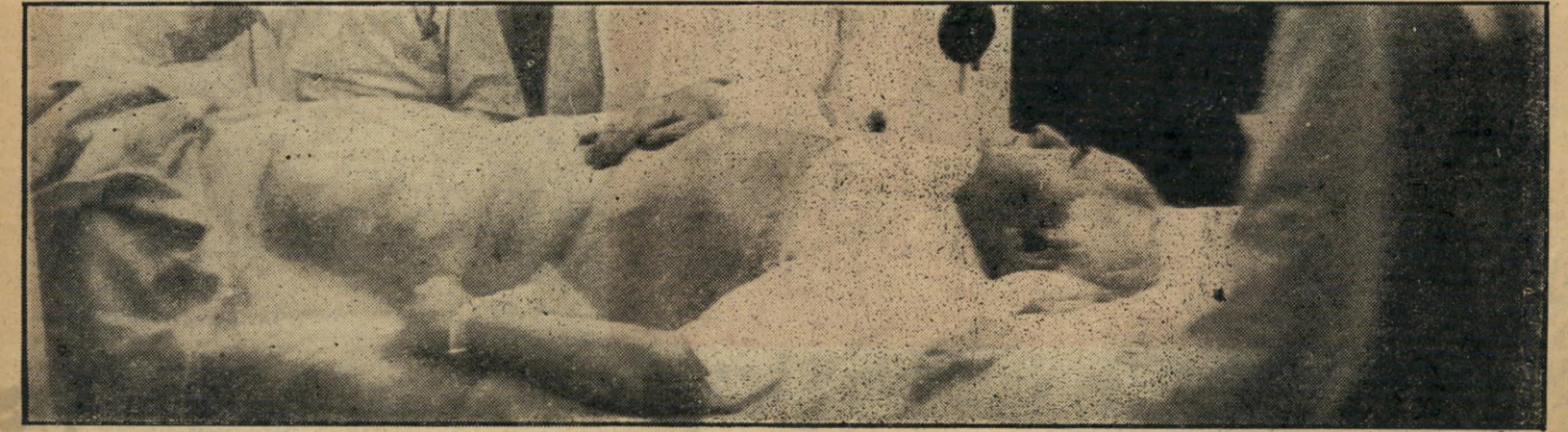

במשך כמה ימים עקבה הארץ כולה, בדאגה ובאהבה, אחרי מאבקו של השר הי' קשיש על חייו. כאשר ניגשו הרופאים עוד באותו ערב לגותח את שפירא בראשו, שנפצע מרסיס, הבחינו במאוחר שרסיסים אחרים חדרו לבטנו, ריסקו את מעיו. בני גוד לחששות רבים, יצא הנפצע מנצח מן המאבק, וזה לשם חדש: משה חיים שפירא. הוא החלים, חזר לתפקידו בממשלה — עד שהתפטר בגלל משבר הרישום.

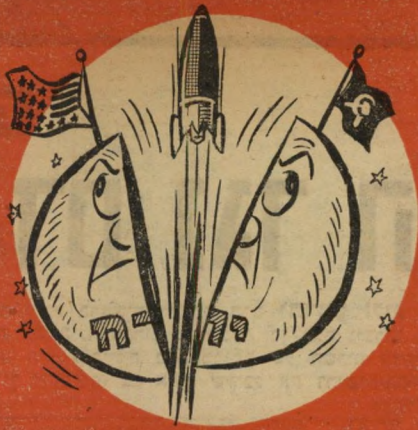
שפירא היה גיבור פאסיבי. הוא זכה לתואר איש-הכנסת של השנה בגלל מעשה של זולתו. אולם בכנסת של תשי"ח לא היו גיבורים פעילים. במשך השנה כולה לא נעשה בכנסת מעשה אחד, לא הושמע נאום אחד, לא הוצעה הצעה אחת, שיכלו לרתק את דמיון הציבור.

מעולם לא בלט יותר כי בכנסת זו אין אפילו איש בלתי-תלוי אחד המסוגל לשחות נגד הזרם, להרים את קולו למען ענין בלתי-פופולארי. הכנסת נשארה אסיפה של שליחי-מפלגות, שהרימו את ידיהם אוטומטית בהתאם לאינטרסים של צמרות מפלגותיהם, תוך זילזול כמעט מוחלט בהצהרותיהם ערב הבחירות ובבוחרים עצמם.

אפילו הסכסס שהתפרסם בשנה שעברה — ההימנעות ההפגנתית מהצבעה — כמעט ונשכח השנה. אחרי שח"כי מ"ם ואחדות-העבודה חזרו על טכסיס זה בשעת ההצבעה על פרשת אלי תבור (ראה איש העתונות) והביעו בצורה זו אי-איומן גלוי בש.ב., החליט ביגיי ללמדם לקח. הוא גרם למשבר ממשלתי, שנסתיים למעשה בכניעת שתי מפלגות

דויד בן-גוריון הפצוע מובל על אלונקה מבנין הכנסת, דקות מעטות אחרי התפוצצות הרימון של משה דואק באולם

איחול'י לקי לשנה החגשה

● לאנושות:
כיבוש הירח

● לנמורי קרתא:
צניעות בבריכה המעורבת

● לישראל בנציוני:
תערוכה של אופקים חדשים

● לגולדה מאיר:
שיגור שמעון פרס לירח

● לדוד בןגוריון:
עוד כמה תיקים

בקיציור, שנה טובה

או,

